

EVALUERINGSRAPPORT SEJLSIKKERT 2023

OBS: Ved flere end 4 personer om bord, fortsæt med at notere information om personerne i feltene nedenunder. Overstreg de tilhørende felter om båden.

TIDSRUM?	INDSEJLING / UDSEJLING?	TYPE AF BÅD? (se vejledning)	FISKER / SEJLER? (se vejledning)	ALDER? (se vejledning)	KØN?	SYNLIG REDNINGS-VEST? (se vejledning)
☐ 7 - 9	☐ Ind	☐ Jolle	☒ Fisker	☐ Under 16	☒ Mand	☐ Ja
☐ 9 - 11	☒ Ud	☒ Motorbåd	☐ Sejler	☒ 16 - 45	☐ Kvinde	☒ Nej
☐ 11 - 13		☐ Sejlbåd		☐ Over 45		
☒ 13 - 15		☐ Kutter		☐ Under 16	☐ Mand	☐ Ja
☐ 15 - 17		☐ Kajak / robåd / pram		☐ 16 - 45	☐ Kvinde	☐ Nej
☐ 17 - 19		☐ Vandscooter/Jetski		☐ Over 45	☐ Mand	☐ Ja
☐ 19 - 20		☐ Surfboard		☐ Under 16	☐ Kvinde	☐ Nej
		☐ SUP / Paddleboard		☐ 16 - 45	☐ Mand	☐ Ja
				☐ Over 45	☐ Kvinde	☐ Nej
				☐ Ingen synlige personer om bord		

3

EVALUERINGSRAPPORT
SEJLSIKKERT 2023

Udarbejdet af Als Research
for Søsportens Sikkerhedsråd

Forfattet af: Silas Turner, Miranda Wernay Dagsson & Mira Fernando Ovens

København 2023

ISBN: 978-87-93373-53-2

ALS Research ApS
Ny Vestergade 1, 2.
1471 København K
www.alsresearch.dk

INDHOLD

1	BAGGRUND OG FORMÅL	6
2	HOVEDKONKLUSIONER OG EFFEKT AF SEJLSIKKERT-INDSATSEN 2015-2022	7
2.1	HOVEDKONKLUSIONER	7
2.1.1	OBSERVATIONSSTUDIET	7
2.1.2	DE 5 SEJLRÅD	8
2.1.3	DE LEJLIGHEDSVISE VESTEBRUGERE	9
2.1.4	KLUBMEDLEMSKAB	10
2.1.5	SIKKERHEDSKULTUR BLANDT FISKERE	10
2.2	SEJLSIKKERT-INDSATSEN 2015-22	11
2.2.1	KENDER MAN TIL SEJLSIKKERT?	11
2.2.2	HAR MAN ÆNDRET ADFÆRD?	11
2.2.3	HAR MAN TAGET BUDSKABET TIL SIG?	12
3	OBSERVATIONSSTUDIET 2015-2022	14
1.1	DE VÆSENTLIGSTE RESULTATER	16
3.1	HVEM VAR PÅ HAVET?	17
3.1.1	KØN OG ALDER	18
3.1.2	AKTIVITET OG FARTØJSTYPER	19
3.2	HVEM HAVDE VEST PÅ?	22
3.2.1	KØN OG ALDER	23
3.2.2	VEJRFORHOLD	24
3.2.3	AKTIVITET OG FARTØJSTYPER	26
3.3	FAKTORER MED BETYDNING FOR BRUGEN AF VEST	28

3.3.1	SOCIAL PÅVIRKNING OG VESTEBRUG	28
3.3.2	SINGLEHAND SEJLADS	29
3.3.3	BØRN OMBORD	30
3.3.4	VEJRFORHOLD OG BRUGEN AF VEST	31
3.3.5	GEOGRAFISKE FAKTORER	33

4 HOLDNINGS- OG ADFÆRDSUNDERSØGELSEN 2022 35

4.1	HVEM HAR BESVARET SPØRGESKEMAET	36
4.2	ADFÆRD PÅ HAVET OG DE 5 SEJLRÅD	37
4.2.1	LÆR AT SEJLE	37
4.2.2	HOLD DIT GREJ I ORDEN	41
4.2.3	PLANLÆG DIN TUR	46
4.2.4	HAV EN LIVLINE TIL LAND	49
4.2.5	BRUG VESTEN	50
4.3	INFORMATION OM SIKKERHED TIL SØS	56
4.4	OPMÆRKSOMHED PÅ SIKKERHED PÅ VANDET	59
4.5	SIKKERHEDSKAMPAGNER OG KENDSKAB TIL SEJLSIKKERT	64
4.5.1	KENDSKAB TIL SEJLSIKKERT OG ANDRE SIKKERHEDKAMPAGNER	64
4.5.2	SEJLSIKKERT APP OG SEJLSIKKERT ALARM	66
4.5.3	KENDSKAB TIL SEJLSIKKERT OVER TID	69
4.6	HVEM KAN SÆRLIGT BLIVE BEDRE TIL AT BRUGE VEST OG HVORDAN?	72
4.6.1	BEGRUNDELSER FOR IKKE AT BRUGE VEST	73
4.6.2	KENDSKAB TIL SIKKERHEDSKAMPAGNER BLANDT LEJLIGHEDSVISE VESTEBRUGERE	78
4.6.3	SIKKERHEDSØVELSER OG MANGLENDE VIDEN BLANDT LEJLIGHEDS-VISE VESTEBRUGERE	78
4.6.4	SIKKERHEDSADFÆRD BLANDT LEJLIGHEDSVISE VESTEBRUGERE	82
4.7	KLUBMEDLEMSKAB	86
4.7.1	KLUB- OG FORENINGSKULTUR	88
4.7.2	SIKKERHEDSKULTUR I KLUBBERNE OG FORENINGERNE	92

4.7.3	KLUBMEDLEMSKAB OG KENDSKAB TIL SIKKERHEDSKAMPAGNER	95
4.7.4	SIKKERHEDSØVELSER OG MANGLENDE VIDEN BLANDT DE SELVORGANISEREDE	98
4.7.5	KLUBMEDLEMSKAB OG SIKKERHEDSADFÆRD	100
4.8	SIKKERHEDSKULTUR BLANDT FISKERE	103
4.8.1	TYPEN AF FISKERE - LYSTFISKERE OG FRITIDSFISKERE	104
4.8.2	RISIKABLE SITUATIONER	105
4.8.3	VESTEBRUG BLANDT FISKERE	109
4.8.4	FISKERNES KENDSKAB TIL SIKKERHEDSKAMPAGNER	111
4.8.5	SIKKERHEDSØVELSER OG MANGLENDE VIDEN BLANDT FISKERE	111
4.8.6	SIKKERHEDSADFÆRD BLANDT FISKERE	114

BILAG 1 - Spørgeskema fra holdnings- og adfærdsundersøgelse 2022

BILAG 2 - Frekvenstabeller fra holdnings- og adfærdsundersøgelse 2022

BILAG 3 - Supplerende krydstabeller

BILAG 4 - Respondenternes beskrivelser af, hvorfor de ikke er medlemmer af en klub/forening

BILAG 5 - Respondenternes beskrivelser af, hvordan man kunne forbedre velkomsten for nye medlemmer i klub/foreningen

BILAG 6 - Respondenternes beskrivelser af, hvilke konkrete sikkerhedsarrangementer deres klub har afholdt

BILAG 7 - Respondenternes beskrivelser af, hvorfor de oplever, at SejlSikkert-ind-satsen ikke er en troværdig kilde til oplysninger om sikkerhed til søs

BILAG 8 - Respondenternes forslag til, hvordan man bedst fremmer sikkerhed til søs

1 BAGGRUND OG FORMÅL

Projektet SejlSikkert har eksisteret siden 2015 med det primære formål at nedbringe antallet af fatale drukneulykker og alvorlige hændelser i forbindelse med fritidssejladss blandt primært fiskere og sejlere. Projektets sekundære formål er at skabe en øget sikkerhedskultur på steder, hvor målgruppen færdes, dvs. på havnene og i klubber, hvormed fokus i SejlSikkert primært er på forebyggelse. Dette er ud fra en forandringsteori om, at øget sikkerhedskultur blandt målgrupperne både før og under sejladsen bidrager til at reducere antallet af alvorlige hændelser og fatale drukneulykker. Projektet drives i et samarbejde mellem Søsportens Sikkerhedsråd og Trygfonden.

Omdrejningspunktet for den sikkerhedskultur, som ønskes fremmet, er De 5 sejlråd: *Lær at sejle, Hold dit grej i orden, Planlæg din tur, Hav en livline til land og Brug vesten* - med et særligt fokus på sidstnævnte. SejlSikkert har omfattet forskellige delelementer bestående af målrettet kampagnearbejde, opbygning af et ambassadør- og instruktørkorps samt udvikling af målgruppe-specifikke materialer til fremme af sikkerhed til søs.

Als Research har siden 2015 evalueret SejlSikkert. I denne evalueringsrapport måles både på, hvorvidt kampagnen samlet set har medført en adfærdsændring i form af, at flere anvender redningsvest, og på, hvorvidt kampagnen har medført en holdningsændring i forhold til sikkerhedskultur hos målgruppen.

Denne rapport samler resultatet af årets to delundersøgelser:

1. Resultater af observationsstudiet fra 2022 om brugen af redningsvest. Resultaterne sammenlignes med resultaterne fra 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 og 2022.
2. Resultater af en spørgeskemaundersøgelse målrettet sejlere, fiskere, roere og vandsportsudøvere samt 14 kvalitative interview med personer i målgruppen. Resultaterne sammenlignes med resultaterne fra de lignende undersøgelser i 2015, 2017 og 2019.

Ansvar for resultater og konklusioner påhviler alene Als Research.

Jacob Als Thomsen
Adm. direktør og chefkonsulent
Als Research

2 HOVEDKONKLUSIONER OG EFFEKT AF SEJLSIKKERT-INDSATSEN 2015-2022

I dette afsluttende kapitel vil de væsentligste hovedkonklusioner fra rapporten blive præsenteret kort, herunder resultater fra både observationsstudiet 2022 og holdings- og adfærsundersøgelsen 2022.

Herefter følger en overordnet refleksion og vurdering af, hvilken effekt SejlSikkert-indsatsen har haft på målgruppen i den periode den har eksisteret fra 2015 og til nu.

2.1 HOVEDKONKLUSIONER

2.1.1 OBSERVATIONSTUDIET

Observationsstudiet gennemført i 2022, viser at:

- 56% af de observerede personer bar redningsvest. Andelen af personer iført vest er dermed højere end alle tidligere år, hvor observationsstudiet er blevet gennemført.
- 65% af de observerede kvinder bar vest i 2022, mens det samme gjorde sig gældende for 53% af de observerede mænd. Størstedelen af de observerede børn (personer under 16 år) havde redningsvest på (82%), mens andelen for personer på 16-45 år og personer over 45 år var hhv. 57% og 50%.
- 40% af fiskerne bar redningsvest, mens 59% af de observerede sejlere og 61% af de observerede røere bar vest.
- Fordelt på bådtype er det personer på surfboard (100%) og SUP/Paddleboard (71%), der er bedst til at bruge redningsvest. Begge grupper udgør dog under 1% af de samlede observationer.
- Igen i år peger observationsstudiet på, at der er en social påvirkning besætningsmedlemmerne imellem, som har betydning for brugen af redningsvest. I 85% af bådene med mere end ét besætningsmedlem bar enten alle eller ingen af personerne nemlig vest. Dette niveau er det samme som i 2020 (84 %).
- Med udgangspunkt i data fra alle observationsdage i 2015-2020 er der generelt set en signifikant større sandsynlighed for, at der bæres vest, når der er mere nedbør og når vindhastigheden er højere.

Læs mere om rapportens resultater i relation til observationsstudiet i Kapitel 2.

2.1.2 DE 5 SEJLRÅD

Ser man på målgruppen af sejlere, fiskere, roere og vandsportsudøveres sikkerhedspraksis, med udgangspunkt i De 5 sejlråd: *Lær at sejle*, *Hold dit grej i orden*, *Planlæg din tur*, *Hav en livline til land*, *Brug vesten*, så viser holdnings- og adfærdsundersøgelsen 2022, at:

- *Lær at sejle*: Der fortsat er en høj andel af målgruppen, der enten har en eller flere fritidssejleruddannelser eller gerne vil tage en fritidssejleruddannelse. Faktisk er 2022 året med den største andel, der har en fritidssejleruddannelse, 88 %, sammenlignet med tidligere års undersøgelser.
- *Hold dit grej i orden*: Undersøgelsen tegner et billede af, at målgruppen generelt er gode til at følge sejlrådet *hold dit grej i orden*. Dog ses der ikke en betydelig udvikling over årene, på nær i forhold til mere regelmæssigt at tjekke fartøjet for fejl og mangler.
- *Planlæg din tur*: En stor andel af målgruppen planlægger deres tur på den ene eller anden måde, inden de tager på vandet. Her er det særligt vejret, der fylder. Sammenligner man med de tidligere år, ses en generel stigning i planlægningsaktiviteter på næsten samtlige af de adspurgte parametre. Særligt ses det, at andelen, der underretter familie og venner om, at de tager ud, er steget gennem årene - hvilket også er et udtryk for, at flere og flere følger sejlrådet *hav en livline til land*. Derudover ser vi i 2022, at en markant større andel svarer, at de beregner turens længde og sværhedsgrad.
- *Hav en livline til land*: De fleste i målgruppen har en livline til land, når de færdes på vandet, men der er sket forholdsvis små ændringer i adfærden igennem årene. Dog er der, som nævnt tidligere, en tendens til at flere og flere underretter familie og venner, inden de tager på vandet.
- *Brug vesten*: Den observerede brug af vest er ikke steget nævneværdigt gennem årene. Igen i år er den selvrappede brug af vest noget højere end den observerede brug af vest - Andelen af personer, der er observeret bære vest, ligger konsekvent lavere end andelen af personer der siger, at de bærer vest. Dog er den selvrappede brug af vest, altså, hvorvidt folk siger at de bruger vest, steget med 12 procentpoint siden 2015, hvilket vidner om en øget bevidsthed om brugen af redningsvest, vigtigheden heraf og at det er "det rigtige at gøre".

Læs mere om rapportens resultater i relation til De 5 sejlråd i kapitel 3.2.

2.1.3 DE LEJLIGHEDSVISE VESTEBRUGERE

Undersøgelsens fokus på de lejlighedsvisе vestebrugere, personer der nogle gange, sjældent eller aldrig bærer vest, sammenlignet med de faste vestebrugere, personer der altid eller ofte bærer vest, viser, at:

- De mest populære begrundelser, til hvorfor man ikke altid bruger vest, har ikke ændret sig gennem årene og er stadig *Vesten er mindre vigtig, når vejret er godt, Vesten er upraktisk/ begrænser bevægelsesfriheden* samt *Jeg føler mig sikker i min båd*.
- 50 % af de lejlighedsvisе vestebrugere, der sejler i motorbåd, bruger nogle gange ikke vest, fordi de føler sig sikre i deres båd. Det er en højere andel end blandt alle andre fartøjer.
- Sejlere vælger i højere grad end fiskere, roere og vandsportsudøvere vesten fra, når det er godt vejr. Roere og vandsportsudøvere vælger til gengæld i højere grad vesten fra, fordi den er upraktisk sammenlignet med sejlere og fiskere.
- Der er lavere kendskab til SejlSikkert (og andre kampagner der omhandler sikkerhed til søs) blandt lejlighedsvisе vestebrugere sammenlignet med de faste vestebrugere.
- Lejlighedsvisе vestebrugere benytter sig i mindre grad end de faste vestebrugere af at søge information fra sociale fællesskaber som andre medlemmer i sejlklubben, Facebook-grupper, arrangementer i sejlklubben og fra andre dygtige sejlere. Det kunne derfor tyde på, at lejlighedsvisе vestebrugere anvender (sejl)klubber anderledes end de faste vestebrugere.
- Det er tydeligt, at lejlighedsvisе vestebrugere, i samme grad som faste vestebrugere, går op i sikkerhed til søs, når det kommer til at planlægge deres tur og holde deres grej i orden. Dog svarer kun 18 % af de lejlighedsvisе vestebrugere, at redningsvesten er vigtigst for at være sikker på vandet mod 75 % af de faste vestebrugere. Det viser, at de lejlighedsvisе vestebrugere sandsynligvis prioriterer andre sikkerhedsråd højere end redningsvesten, og at de ikke ser redningsvesten som værende en afgørende faktor for deres sikkerhed til søs. Derudover er der en tendens til at myter om sikkerhed på vandet er stærkere blandt lejlighedsvisе vestebrugere end faste vestebrugere.

Læs mere om rapportens resultater i relation til de lejlighedsvisе vestebrugere i kapitel 3.6.

2.1.4 KLUBMEDLEMSKAB

Undersøgelsens fokus på sikkerhedsadfærd og -holdninger i klub- og foreningskultur, samt forskellen mellem organiserede og selvorganiserede viser, at:

- Der ikke er stor forskel mellem selvorganiserede og organiseredes vestebrug.
- Der er færre af de selvorganiserede end de organiserede, der lægger vægt på betydningen af at have en sejleruddannelse for ens sikkerhed til søs.
- Det tyder på at de selvorganiserede er dårligere til at opsøge information om sikkerhed til søs end de organiserede, da 26% af dem svarer, at de ikke opsøger information om sikkerhed til søs.
- En større del af de selvorganiserede end blandt de organiserede søger information om sikkerhed til søs gennem Facebookgrupper og internettet.
- Generelt er der ikke tendenser til at de selvorganiserede har en dårligere sikkerhedsadfærd end de organiserede, når det kommer til vestebrug, planlægning af tur og grej.

Læs mere om rapportens resultater i relation til klubmedlemskab i kapitel 3.7.

2.1.5 SIKKERHEDSKULTUR BLANDT FISKERE

Undersøgelsens fokus på fiskerne som en særlig gruppe viser, at:

- Den typiske fisker (i holdningsundersøgelsen) er en mand over 50 år gammel der ofte sejler og har meget erfaring.
- Fiskernes selvrapporterede vestebrug ligger langt højere end deres observerede vestebrug.
- Selvom 54 % af fiskerne er medlem af en klub, bliver fiskernes sikkerhedsadfærd ikke særligt påvirket af klubben, hverken når det kommer til at forbedre sikkerhedsvaner, skabe opmærksomhed eller søge information om sikkerhed til søs.
- Fiskerne er en særlig svær gruppe at nå, da 56 % af dem ikke opsøger information om sikkerhed til søs, dog bruger fiskerne (56 %) internettet til at opsøge information i langt højere grad end de andre grupper.
- Fiskerne adskiller sig fra de andre grupper ved, at de i højere grad orienterer sig mod familien, når det kommer til at forbedre sikkerhedsvaner og skabe opmærksomhed på sikkerhed på vandet. Hvis man gerne vil påvirke fiskernes sikkerhedsholdninger og -

adfærd, vil det derfor være relevant at inddrage familie-perspektivet i en potentiel kampagne.

Læs mere om rapportens resultater i relation til sikkerhedskultur blandt fiskere i kapitel 3.8.

2.2 SEJLSIKKERT-INDSATSEN 2015-22

2.2.1 KENDER MAN TIL SEJLSIKKERT?

- Ser man på kendskabet til SejlSikkert, så viser evalueringen, at kendskabet til SejlSikkert-indsatsen er steget støt igennem årene.
- Ser man på, hvorvidt målgruppen oplever, at SejlSikkert kampagnen har øget deres opmærksomhed på sikkerhed til søs, viser evalueringen, at der også her har været en konstant stigende tendens alle de år evalueringen er gennemført.
- Evalueringen viser også, at SejlSikkert-indsatsen har en meget høj grad af troværdighed blandt målgruppen. 9 ud af 10 svarer, at de i høj eller meget høj grad oplever, at SejlSikkert-indsatsen er en troværdig kilde til oplysninger om sikkerhed til søs.
- Brugen af SejlSikkert appen iblandt målgruppen er steget støt gennem alle årene.
- Dem som bruger SejlSikkert Alarm-appen føler sig i høj grad mere sikre til søs, når de bruger appen. Samtidig oplever en stor del af dem, at deres pårørende er mere trygge ved, at de er på vandet, efter de er begyndt at bruge SejlSikkert Alarm-appen.

2.2.2 HAR MAN ÆNDRET ADFÆRD?

- Sejlrådet *Brug vesten* har siden begyndelsen været helt centralt i SejlSikkert-kampagnen. I evalueringen er adopteringen af dette sejlråd hos målgruppen blevet fulgt via observationsstudier af brugen af vest samt via den landsdækkende adfærds- og holdningsundersøgelse blandt målgruppen, som er foretaget i 2015, 2017, 2019 og 2022.
- 56 % af de observerede personer bar vest på observationsdagene i 2022. Det er således den højeste andel af vestebrug der er målt i alle de år observationsstudiet er gennemført. Samlet set er der imidlertid ikke sket en væsentlig stigning i den observerede brug af vest siden baseline i 2015, hvor 55 % bar vest.
- Observationsstudierne af brugen af vest har også vist at bl.a. køn, alder, type af fartøj og vejret har betydning for brugen af vest. Social påvirkning besætningsmedlemmerne imellem har ligeledes betydning for brugen af redningsvest. Ses alene på både med

mere end ét besætningsmedlem, gælder det for næsten alle både, at *alle* eller *ingen* af personerne ombord bærer vest.

2.2.3 HAR MAN TAGET BUDSKABET TIL SIG?

- På trods af, at der ikke umiddelbart kan spores en observeret stigning i brugen af vest siden baseline i 2015, er målgruppens selvrapporterede brug af vest steget støt siden baselinemålingen i 2015. I 2022 er det 66 %, der svarer, at de *altid* bruger vest, når de er på vandet. Dette er en stigning på 11 procentpoint siden 2015.
- Det synes således at være lykkedes at ændre målgruppens holdning til og opmærksomhed på sejlrådet *Brug vesten* markant. Samtidig findes der et ønske blandt en stor del af målgruppen om at blive bedre til at bruge vest.
- Derudover viser evalueringen, at målgruppen i høj grad har taget de øvrige 4 sejlråd til sig. Dette kommer blandt andet til udtryk ved, at der er en høj grad af tilslutning til at *lære at sejle, holde sit grej i orden, planlægge sin tur og have en livline til land*.
- Derudover har evalueringen vist, at der er sket en positiv udvikling i forhold til at følge De 5 sejlråd gennem årene, som blandt andet kommer til udtryk ved, at flere og flere tager, eller ønsker at tage, en fritidssejleruddannelse, tjekker deres fartøj regelmæssigt for fejl og mangler, gennemfører flere planlægningsaktiviteter og flere underretter familie og venner, inden de tager på vandet.

OBSERVATIONSSTUDIET

3 OBSERVATIONSSTUDIET 2015-2022

Der er siden 2015 blevet gennemført observationsstudier i 15 danske havne med det formål at afdække, hvor stor en andel af sejlere, fiskere, roere og vandsportsudøvere, der bærer vest, når de sejler ind og ud ad havnene i Danmark. Dette studie er blevet gentaget hvert år siden 2015 med undtagelse af i 2021. Denne rapport fremlægger resultaterne af observationsstudiet i 2022. Studierne laves i forbindelse med evalueringen af kampagnen SejlSikkert, som Søsportens Sikkerhedsråd og TrygFonden står bag.

Observationsstudierne er blevet udført af lokale observatører, som der skal rettes en stor tak til. De har på egen hånd, eller sammen med deres klassekammerater, klubmedlemmer eller foreningsfæller bidraget med at indsamle over 38.000 observationer i løbet af de seneste 8 år, hvor der er foretaget observationer. Observationsstudierne i de 15 havne udgør det største og mest systematiske studie af brugen af redningsvest i Danmark til dato. Dette har givet - og giver fortsat - et indblik i de udfordringer og barrierer, der er i forhold til at øge brugen af vest.

De 15 havne blev udvalgt forud for baselinemålingen i september 2015 i samarbejde med Søsportens Sikkerhedsråd og er udvalgt med henblik på at opnå en spredning i geografi, størrelse på havnene, og om der primært er tale om en fisker- eller sejlerhavn. De valgte havne er gennemgående for hele evalueringsperioden og er følgende: Assens, Brøndby, Ebeltoft, Fåborg, Grenå, Helsingør, Horsens, Karrebæksminde, Kerteminde, Køge, Middelfart, Nibe, Rudkøbing og Svanemøllen.

Observationerne i 2022 fandt sted fredag d. 2. september fra kl. 13:00-20:00 og søndag d. 4. september fra kl. 07:00-20:00. Der har været mindre ændringer i tidspunkt og tidsrum for observationerne i løbet af årene, men alt i alt er det samlede datasæt både solidt og omfangsrigt og muliggør sammenligning på tværs af årene.

Als Research har stået for hervedningen af observatører, som alle inden observationsdagene har modtaget vejledning i, hvordan de tilsendte observationsskemaer skulle udfyldes. Indsamlingen af vejrmeldinger og den efterfølgende databehandling har Als Research stået for.

Observationerne er baseret på observatørernes visuelle registreringer på observationsdagene og dermed deres umiddelbare vurderinger af de observerede personers alder, køn osv. De observerede personer på havet registreres kun som bærende redningsvest, hvis denne er umiddelbart synlig for observatørerne. Veste kan både være traditionelle redningsveste, svømmeveste eller selvoppustelige veste. Alle fritidsfartøjer, som sejlede ind og ud af de 15 havne på de pågældende observationstidspunkter, er blevet registreret. Dette indebærer både danske og udenlandske fartøjer.

På observationsdagene i 2022 blev der i alt observeret 5.695 personer i 2.558 forskellige både i de 15 havne. Den travleste havn i 2022 var Svanemøllehavnen med 1.258 observerede personer. Den mindst travle havn var Grenaa med 83 observerede personer. Der blev om søndagen

observeret 3.180 personer, mens der om fredagen blev observeret 2.353 personer. Dermed adskiller aktivitetsniveauet på de to dage sig fra observationerne i 2020, hvor der blev observeret seks gange så mange personer om søndagen sammenlignet med om fredagen. Det kan skyldes, at vejret i modsætning til i 2020 var mildt både om fredagen og om søndagen i 2022. I 2022 var det travleste tidspunkt om fredagen fra kl. 15:00-17:00, mens det om søndagen var fra kl. 11:00-13:00.

De lokale vejmæssige forhold i hver observationsby er blevet indsamlet af Als Research på observationsdagene. Vejrmeldingerne er blevet registreret kl. 11:30 og 16:00 om fredagen og kl. 7:00, kl. 12:00 og kl. 17:00 om søndagen. Der er indhentet vejrmeldinger på parametrene nedbør, vindstyrke og sigtbarhed. Vindhastigheden og nedbøren i de forskellige observationsbyer er blevet indsamlet via dmi.dk's byvejr i den pågældende havneby. Sigtbarhed er blevet indsamlet via dmi.dk's farvandsudsigter.

1.1 DE VÆSENTLIGSTE RESULTATER

56 % af de observerede personer bar redningsvest

53 % af de observerede mænd bar vest

62 % af de observerede kvinder bar vest

Af personer under 16 år bar vest

Af personer mellem 16-45 år bar vest

Af personer over 45 år bar vest

40 % af fiskerne bar vest

59 % af sejlerne bar vest

61 % af roerne bar vest

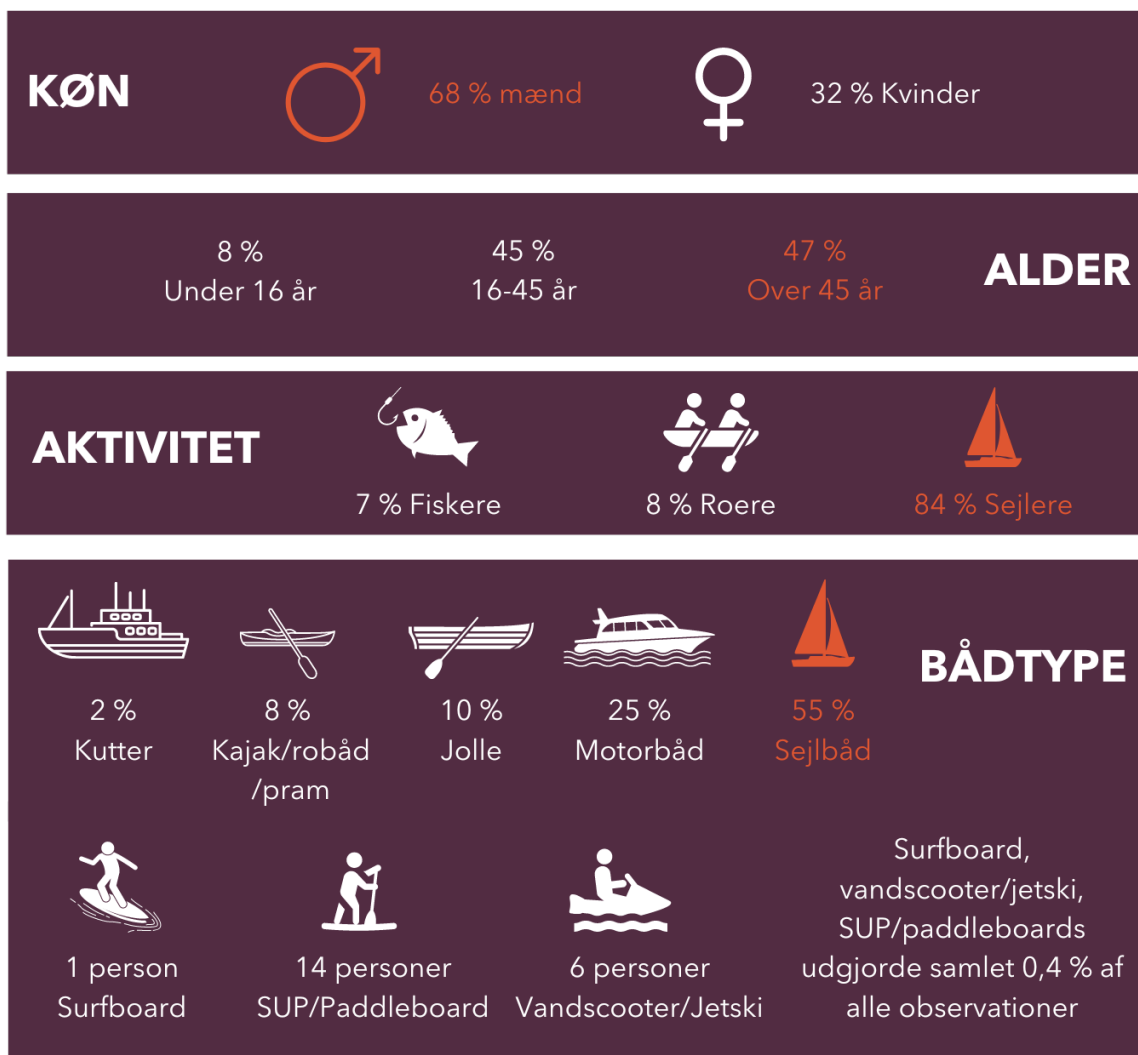

SOCIAL PÅVIRKNING: I 85 % af bådene med mere end ét besætningsmedlem bar enten alle eller ingen af personerne vest

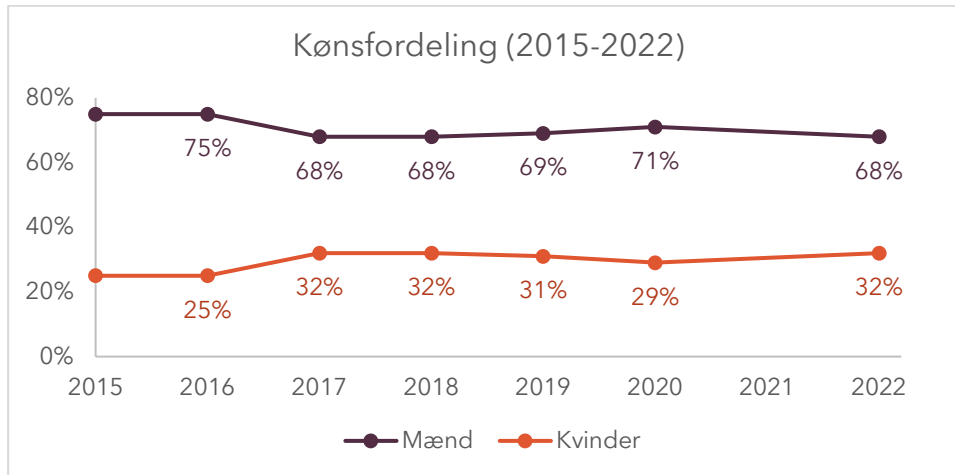
VEJRFORHOLD: Der er en større sandsynlighed for, at der bæres vest, når der er mere nedbør, og når vindhastigheden er højere

3.1 HVEM VAR PÅ HAVET?

3.1.1 KØN OG ALDER

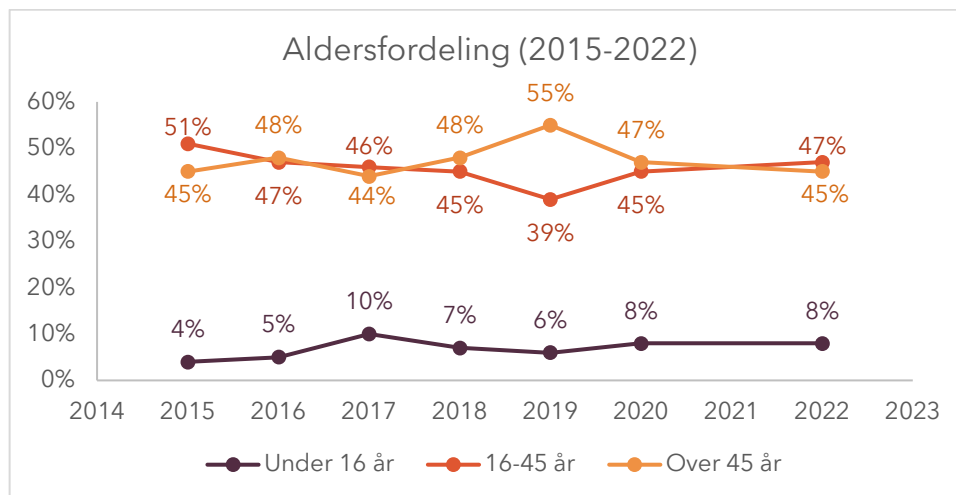
FIGUR 1

2015 $n = 4.284$, 2016 $n = 3.254$, 2017 $n = 8.408$, 2018 $n = 6.732$, 2019 $n = 4.562$, 2020 $n = 6.016$, 2022 $n = 5.695$.

Figur 1 viser kønsfordelingen blandt de observerede personer i perioden 2015-2022. I 2022 var 68% af de observerede personer mænd og 32% kvinder. Dermed minder kønsfordelingen om tidligere års kønsfordeling, hvor der også var flere mænd end kvinder på havet.

FIGUR 2

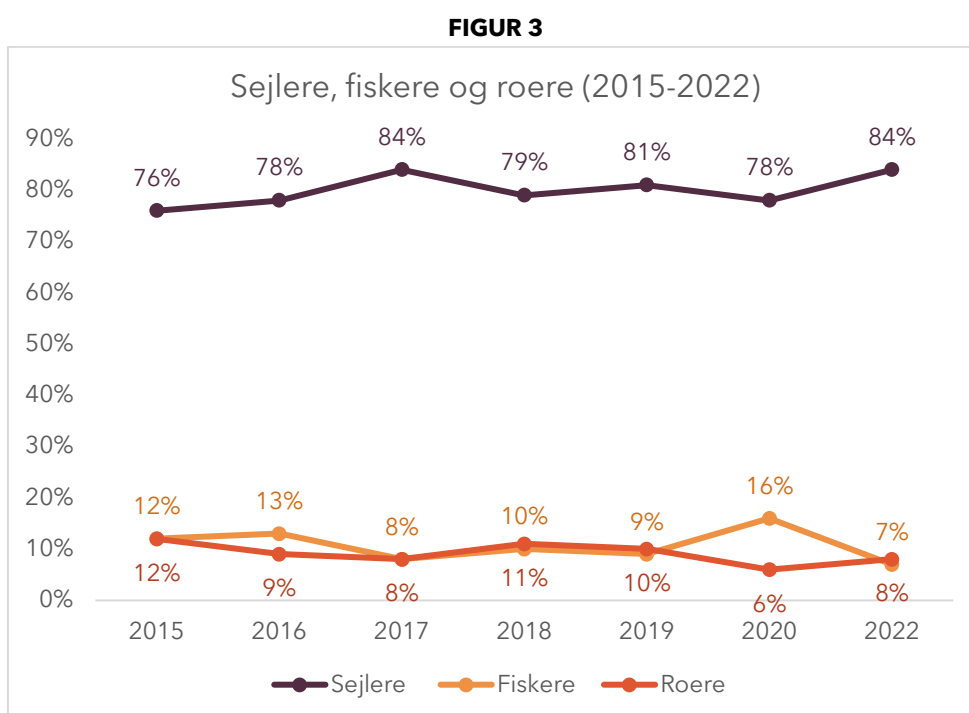

2015 $n = 4.284$, 2016 $n = 3.254$, 2017 $n = 8.408$, 2018 $n = 6.732$, 2019 $n = 4.562$, 2020 $n = 6.016$, 2022 $n = 5.695$.

Figur 2 viser aldersfordelingen blandt personer på havet i perioden 2015-2022. I 2022 var 8% af de observerede personer under 16 år, 47% var mellem 16-45 år og 45% var over 45 år. Dermed ligner aldersfordelingen i store træk den fra tidligere år af observationsstudiet.

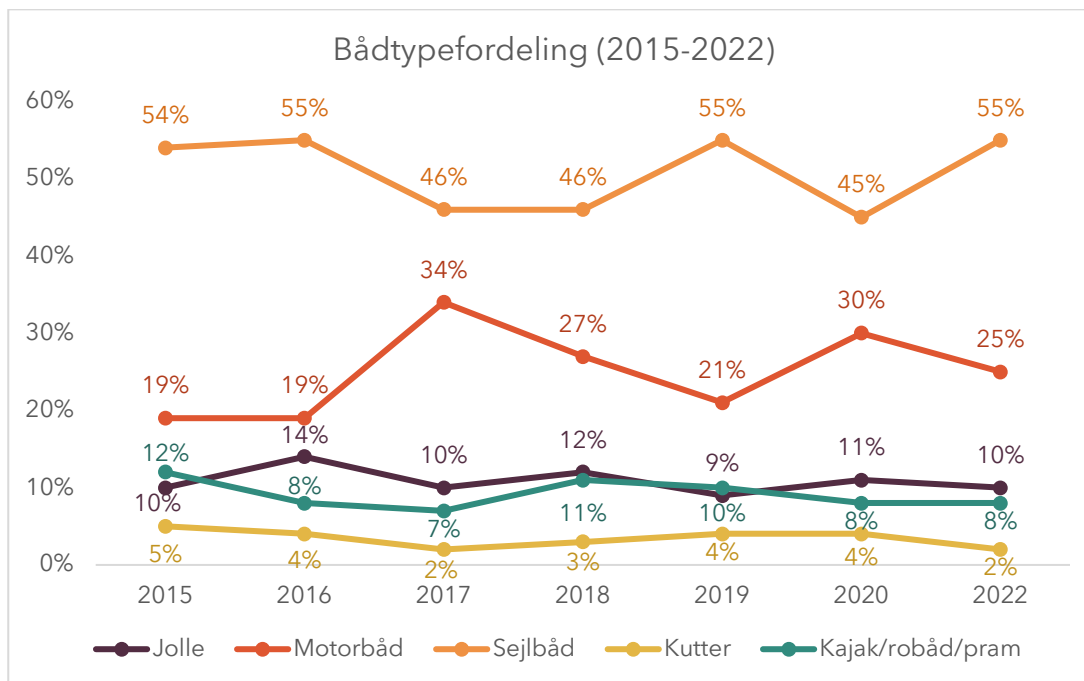
3.1.2 AKTIVITET OG FARTØJSTYPE

Udover køns- og aldersopdeling er de observerede personer også blevet inddelt efter, hvilken bådtype, de sejlede i, samt hvorvidt de vurderes at være sejlere, fiskere eller roere. Observatørerne er instrueret i at notere en person som *fisker*, hvis vedkommende sejler i en båd, hvor der er synligt fiskegrej om bord. Alle øvrige personer er noteret som sejlere, og i den efterfølgende databehandling er sejlere i kajak, pram eller robåd blevet kategoriseret som roere. Som det fremgår af Figur 3 og 4, udgøres langt størstedelen af observationerne af sejlere og sejlbåde.

2015 n = 4.284, 2016 n = 3.254, 2017 n = 8.408, 2018 n = 6.732, 2019 n = 4.562, 2020 n = 6.016, 2022 n = 5.695.

FIGUR 4

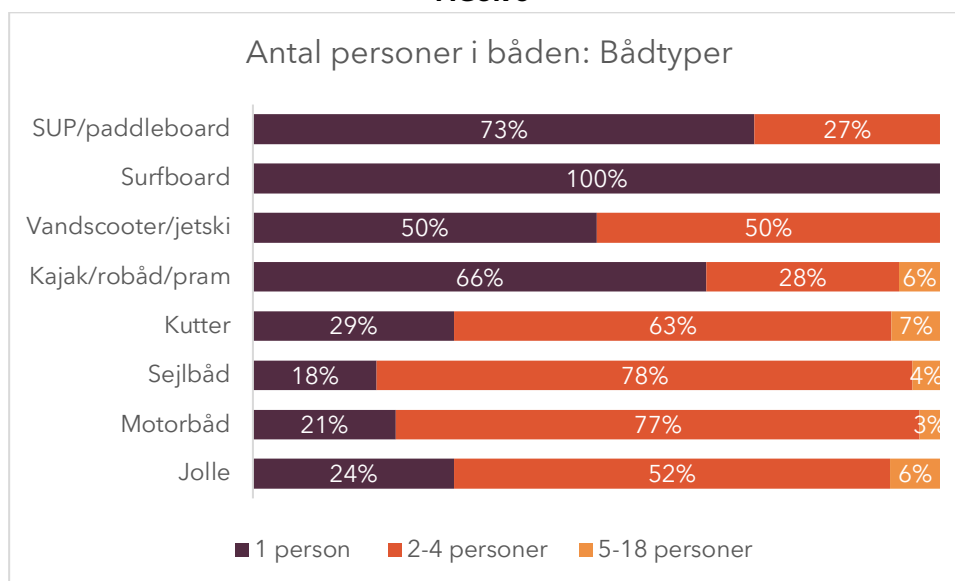
2015 n = 4.284, 2016 n = 3.254, 2017 n = 8.408, 2018 n = 6.732, 2019 n = 4.562, 2020 n = 6.016, 2022 n = 5.695. Note: "Surfboard" og "Vandscooter/jetski" er fjernet fra figuren, da de udgjorde 1% eller under.

Overordnet set ligner fordelingen af fiskere, sejlere og roere i 2022 fordelingen i alle tidligere år. Dog er andelen af observerede fiskere faldet med 9 procentpoint siden 2020, mens andelen af sejlere og roere er steget en smule.

I 2018 blev der tilføjet to yderligere bådtypekategorier: vandscooter/jetski og surfboard. De to kategorier har tilsammen kun udgjort 1 % af observationerne i 2018, 2019, 2020 og 2022. Derudover fik SUP / paddelboard i 2022 sin egen selvstændige kategori, hvor de før var en del af kategorien surfboard. Der blev i 2022 observeret 14 SUP'er.

Andelen af sejlbåde i 2022 (55 %) er steget med 10 procentpoint sammenlignet med 2020 (45 %). Dermed er andelen af sejlbåde oppe på samme niveau som 2019. Derudover ligner fordelingen af bådtyper overordnet de tidligere år.

FIGUR 5

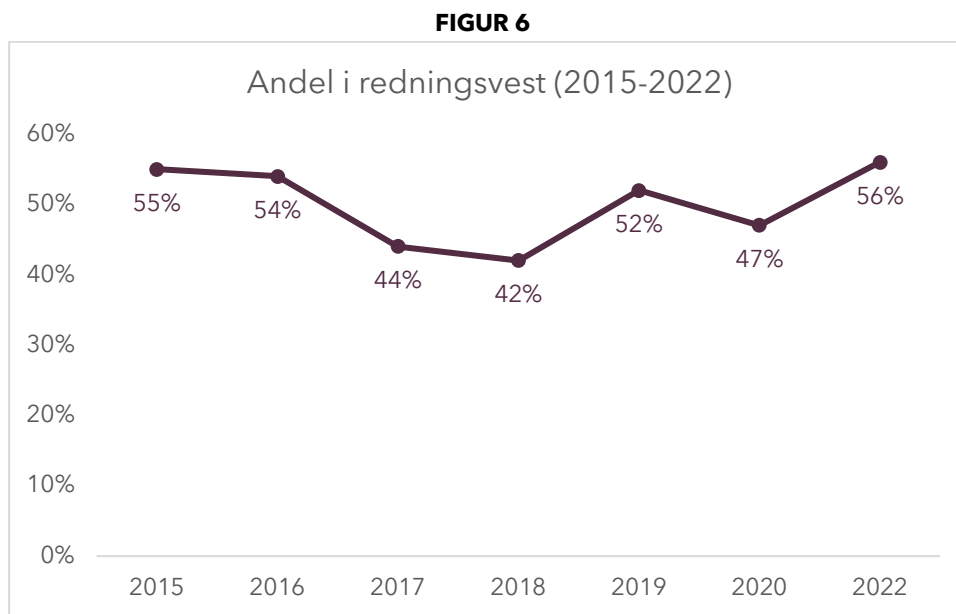

SUP/paddleboard $n = 14$, surfboard $n = 1$, vandscooter/jetski $n = 6$, kajak/robåd/pram $n = 459$, kutter $n = 92$, sejlbåd $n = 3.114$, motorbåd $n = 1.391$, jolle $n = 578$. Note: grundet afrunding til hele tal, summeres der i nogle tilfælde ikke til 100%, men derimod til 99% eller 101%.

Som det fremgår af ovenstående Figur 5, sejler størstedelen af alle observerede personer enten alene eller i en gruppe på 2-4 personer. Sejlbåde (18%) og motorbåde (21%) er de bådtyper, som mindst hyppigt forekommer med én person ombord. Omvendt er surfboard (100%), SUP/paddleboard (73%) og kajak/robåd/pram de bådtyper, der hyppigst er observeret med 1 person ombord. Dog er der kun hhv. 1 og 14 personer i kategorierne surfboard og SUP/paddleboard. Fordelingen af antal personer fordelt på bådtyper minder om de antal, der er observeret i de tidligere år af observationsstudiet.

3.2 HVEM HAVDE VEST PÅ?

På observationsdagene i 2022 bar 56% af de observerede redningsvest ved ind- eller udsejling i én af de 15 observationshavne. Dermed var andelen af observerede personer iført redningsvest højere end i alle tidligere år af observationsstudiet.

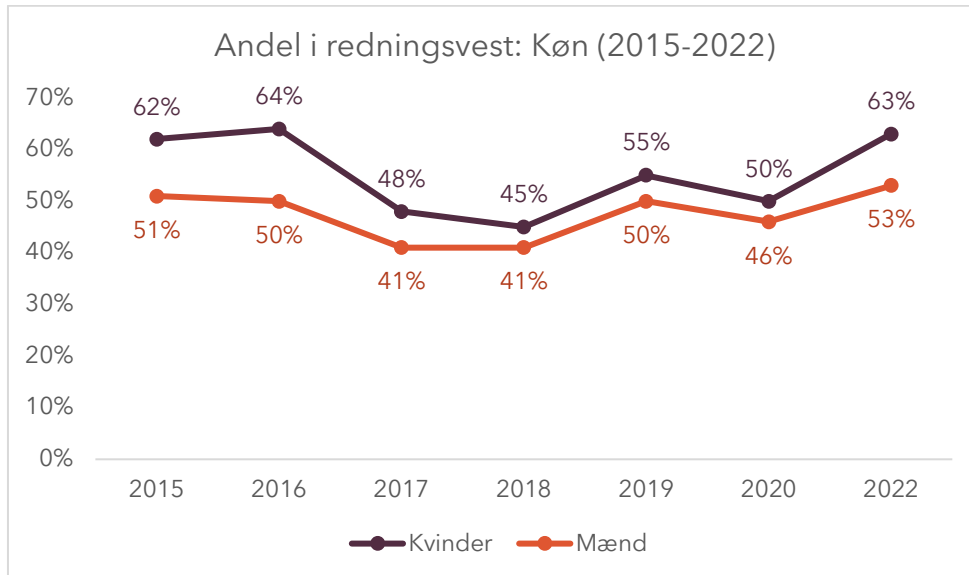

2015 $n = 4.284$, 2016 $n = 3.254$, 2017 $n = 8.408$, 2018 $n = 6.732$, 2019 $n = 4.562$, 2020 $n = 6.016$, 2022 $n = 5.695$.

Som i de tidligere års observationsstudier af vestebrug i perioden 2015-2019 findes der forskellige mønstre i, hvem der bruger redningsvest, og hvem der ikke gør. Flere af disse mønstre går igen i årets observationsstudie.

3.2.1 KØN OG ALDER

FIGUR 7

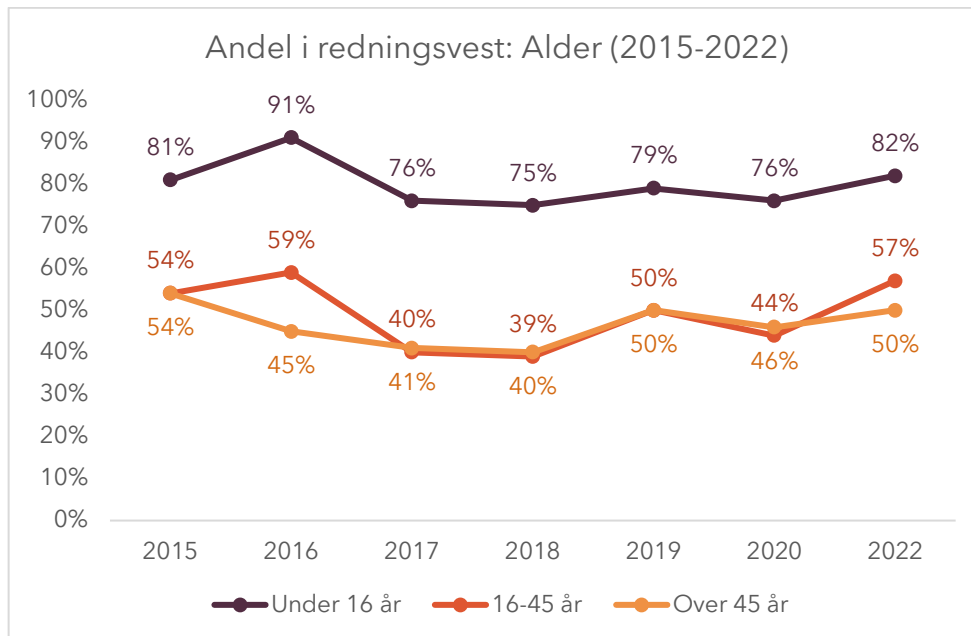
2015 n = 4.284, 2016 n = 3.254, 2017 n = 8.408, 2018 n = 6.732, 2019 n = 4.562, 2020 n = 6.016, 2022 n = 5.695.

Ser man på kønsfordelingen, så viser observationsstudiet, at 63% af kvinderne og 53% af mændene i 2022 bar redningsvest. Som det fremgår af Figur 7, er der sket en stigning i andelen af både mænd og kvinder, der bærer vest i 2022 sammenlignet med 2020, hvor 50% af kvinderne og 46% af mændene bar vest. Blandt mændene er andelen af observerede personer iført vest højere end alle tidligere år, mens andelen af kvinder iført redningsvest kun er overgået i 2016, hvor 64% af de observerede kvinder var iført redningsvest.

Observationerne fra alle seks år viser ligeledes en forskel mellem aldersgruppernes brug af vest. Størstedelen af de observerede personer under 16 år har redningsvest på, mens det er omkring 40-50 % af personerne over 16 år, der har vest på. Der er således ikke nogen væsentlig forskel mellem de yngre og ældre, der færdes på vandt ift. vestebrug, her er det kun børn (under 16 år), der skiller sig ud som markant hyppigere vestebrugere.

Som Figur 8 nedenfor viser, bruger 82% af de observerede personer under 16 år vest i 2022, mens 57% af de 16-45-årige og 50% af de observerede personer over 45 år bar vest. Dermed er der for alle grupper sket en stigning i brugen af vest sammenlignet med i 2020.

FIGUR 8

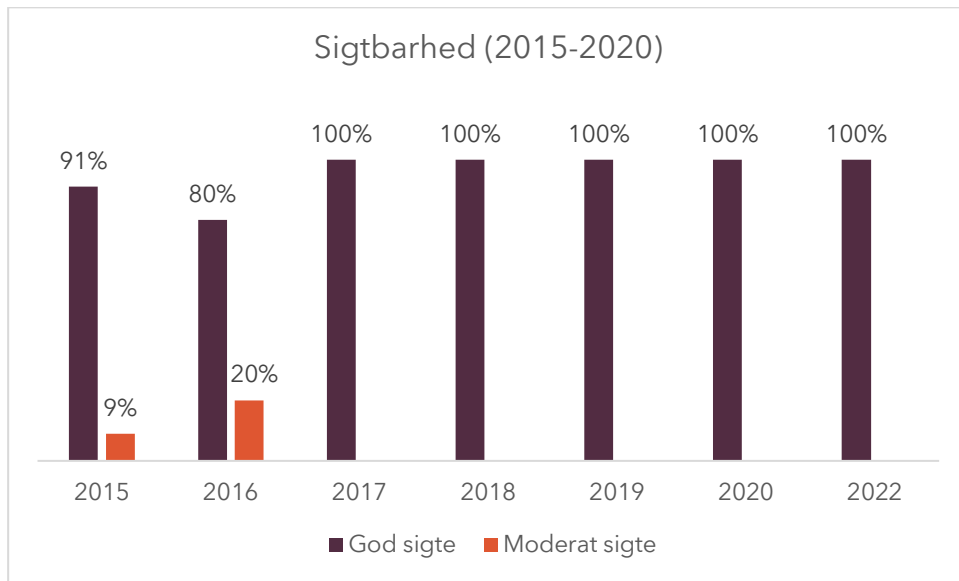

2015 Under 16 år: 173, 2015 16-45 år: 2.116, 2015 Over 45 år: 1.845. 2016 Under 16 år: 169, 2016 16-45 år: 1.509, 2016 Over 45 år: 1.542. 2017 Under 16 år: 778, 2017 16-45 år: 3.858, 2017 Over 45 år: 3.683. 2018 Under 16 år: 461, 2018 16-45 år: 2.999, 2018 Over 45 år: 3.162. 2019 Under 16 år: 270, 2019 16-45 år: 1.764, 2019 Over 45 år: 2.507. 2020 Under 16 år: 467, 2020 16-45 år: 2.677, 2020 Over 45 år: 2.755. 2022 Under 16 år: 448, 2022 16-45 år: 2.649, 2022 Over 45 år: 2.503.

3.2.2 VEJRFORHOLD

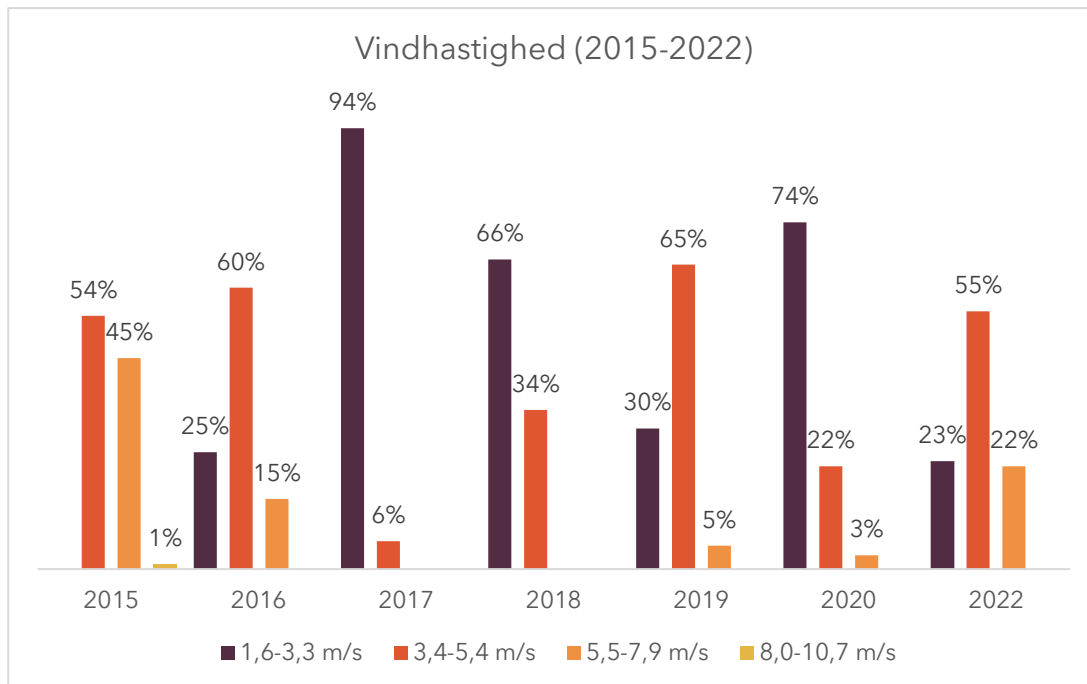
Vejret i 2022 var overordnet mildt. Figur 9, 10 og 11 herunder illustrerer vejrforholdene på tværs af årene 2015-2020. I 2022 var sigtbarheden god begge dage i hele tidsrummet, vindstyrken var svag i 23% af tiden, let 55% af tiden og jævn 22% af tiden. I 99% af tiden faldt der ikke nedbør. Dermed var vindhastigheden højere end i 2020 og der faldt mindre nedbør.

FIGUR 9

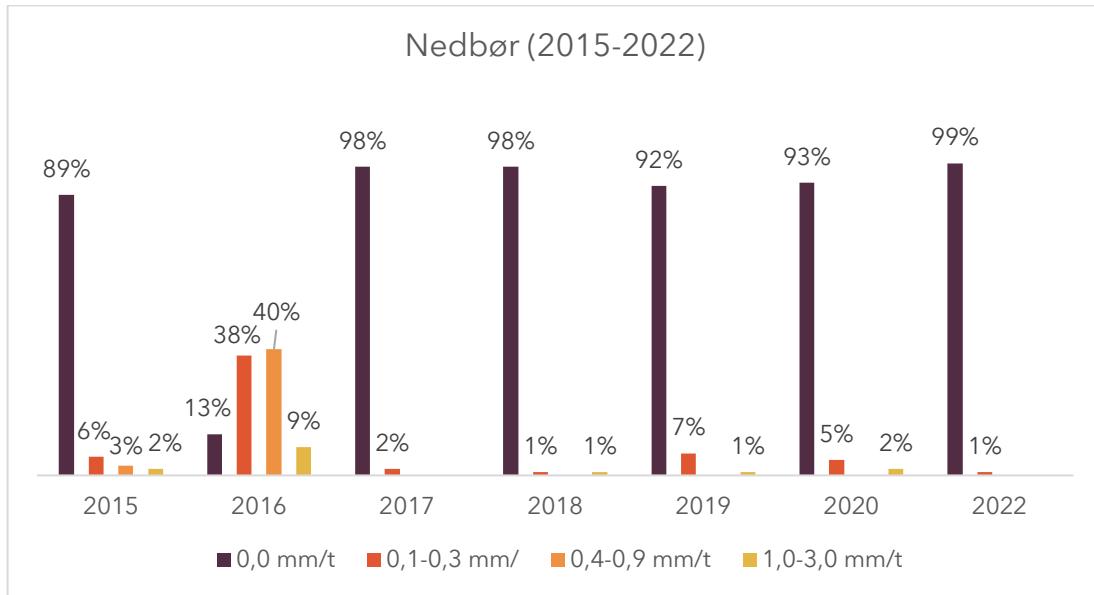
Note: Sigtbarhed opdeles ifølge DMI normalt i fire intervaller: "Meget ringe sigt" = sigt under ½ km, "Ringesigt" = sigt mellem ½ og 2 km, "Moderat sigt" = sigt mellem 2 og 10 km, "God sigt" = sigt over 10 km.

FIGUR 10

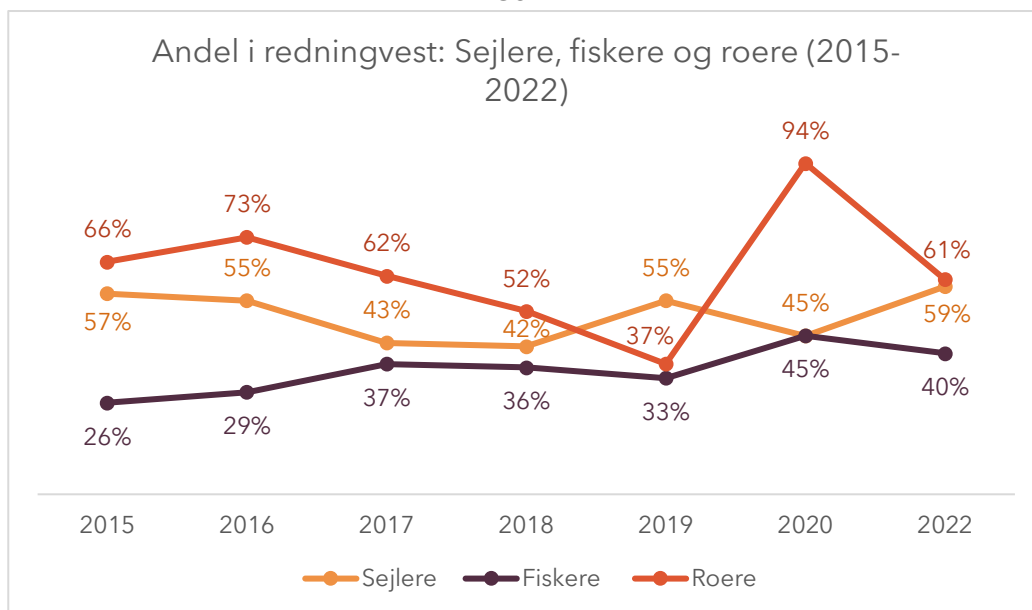
Note: DMI Vindstyrketabel (relevante tal): 1,6-3,3 m/s = Svag vind, 3,4-5,4 m/s = Let vind, 5,5-7,9 = Jævn vind.

FIGUR 11

3.2.3 AKTIVITET OG FARTØJSTYPE

FIGUR 12

2015 n = 4.284, 2016 n = 3.254, 2017 n = 8.408, 2018 n = 6.732, 2019 n = 4.562, 2020 n = 6.016, 2022 n = 5.695.

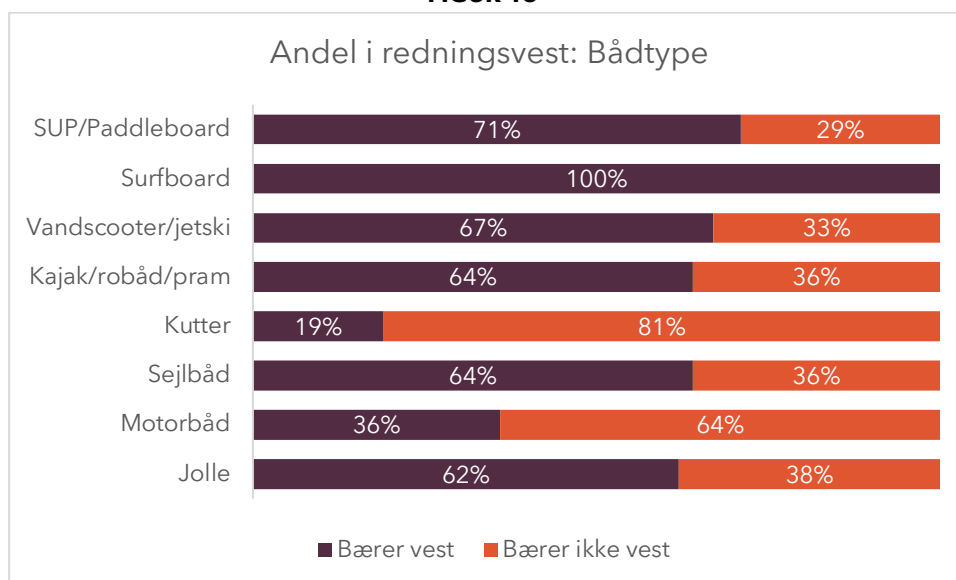
Der ses forskelle i brugen af vest blandt sejlere, fiskere og roere i hele perioden 2015-2022. Figur 12 herover viser, at 40% af de observerede fiskere, 59% af de observerede sejlere, samt 61% af de observerede roere bar vest i 2022. Dermed er der sket et fald i brugen af vest på hhv.

5 procentpoint for fiskere og 33 procentpoint for roere, når man sammenligner med observationerne fra 2020. For sejlere er der sket en stigning i brugen af vest, da 45% af denne gruppe havde vest på i 2020.

Overordnet er det gruppen af roere, hvor den største andel af de observerede personer har vest på, mens det er gruppen af fiskere, hvor færrest bærer vest. Det er dog med undtagelse af 2019, hvor det var i gruppen af sejlere, at flest havde vest på.

Generelt ser udviklingen i vestebrug for hhv. sejlere, fiskere og roere ikke ud til at være entydigt stigende. Det er kun hos fiskerne, at man ser en svagt stigende tendens, mens det blandt sejlere og roere er gået lidt op og ned gennem årene.

FIGUR 13

SUP/paddleboard n = 14, surfboard n = 1, vandscooter/jetski n = 6, kajak/robåd/pram n = 459, kutter n = 92, sejlbåd n = 3.114, motorbåd n = 1.391, jolle n = 578.

Ser man på brugen af vest fordelt på forskellige bådtyper, er kutter og motorbåd de bådtyper, hvor færrest ombord er iført redningsvest (hhv. 19% og 36%)¹, mens en markant højere andel af personerne på sejlbåde bærer vest. Det samme gør sig gældende for personer, der færdes på vandet i enten jolle, kayak, robåd eller pram. Lignende tendens ses i de tidligere års observationsstudier.

Surfboard, SUP/paddleboard og vandscooter/jetski er de bådtyper, hvor flest observerede personer ombord er iført redningsvest. Her skal det dog tilføjes, at disse grupper i 2022 tilsammen udgøres af 21 personer.

¹ I holdningsundersøgelsen 2022 finder vi også, at andelen der nogle gange vælger ikke at bære vest, fordi de føler sig sikre i deres fartøj er højest blandt brugere af motorbåd, kutter og fiskejolle, se afsnit 3.4.1 for mere herom.

3.3 FAKTORER MED BETYDNING FOR BRUGEN AF VEST

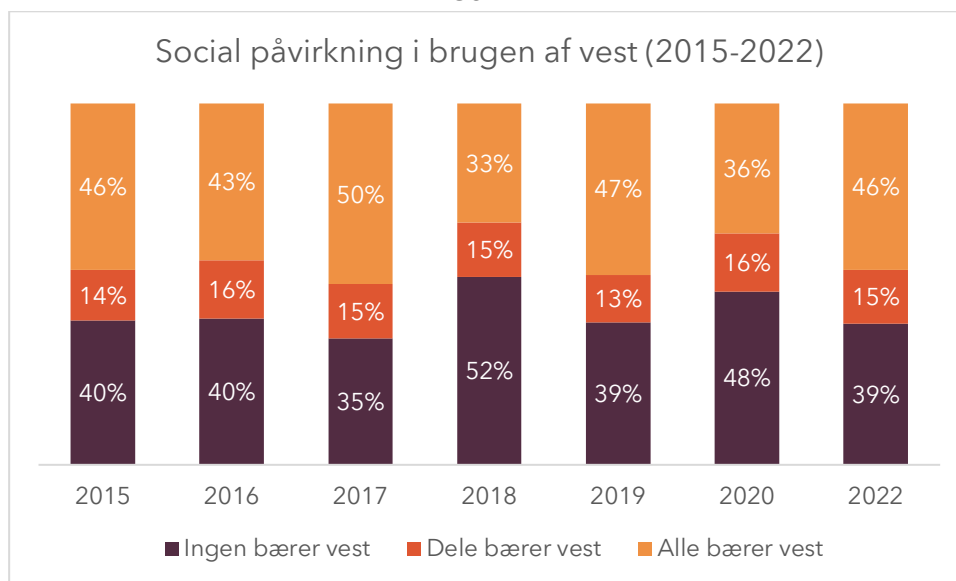
På samme måde som det er relevant at undersøge, hvem der bærer vest, og hvem der ikke bærer vest, er det ligeledes relevant at undersøge, hvilke faktorer, der kan have en effekt på, hvorvidt man bærer vest eller ej. Dette afsnit vil gennemgå, hvordan vestebrug kan hænge sammen med social påvirkning, singlehand sejlads, børn, vejrforhold og geografiske faktorer.

3.3.1 SOCIAL PÅVIRKNING OG VESTEBRUG

De tidligere års observationsstudier har peget på at social påvirkning besætningsmedlemmerne imellem har betydning for brugen af vest. Studierne har tydet på, at hvis der var et besætningsmedlem, der bar vest, var der stor sandsynlighed for at alle i båden bar vest, og omvendt, hvis der var én, der ikke bar vest, var sandsynligheden for at andre i båden gjorde, lille.

I 85% af bådene med mere end ét besætningsmedlem i 2022, bar enten alle eller ingen af personerne vest, og det er således kun i 15% af bådene med mere end ét besætningsmedlem i 2022, hvor kun dele af besætningen havde vest på. Vi ser altså fortsat, at den sociale påvirkning, har en betydning for brugen af vest.

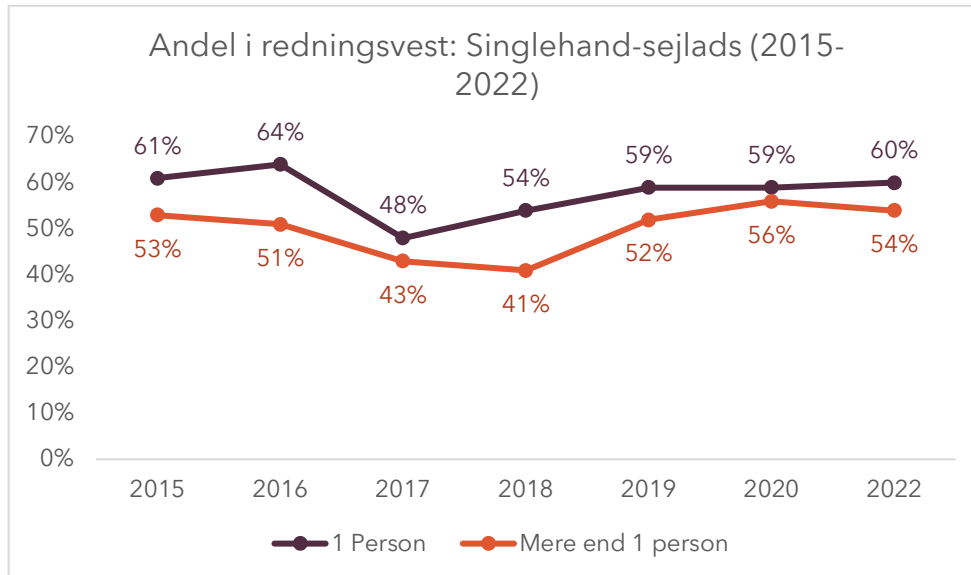
FIGUR 14

2015 n = 4.284, 2016 n = 3.254, 2017 n = 8.408, 2018 n = 6.732, 2019 n = 4.562, 2020 n = 6.016, 2022 n = 5.695.

3.3.2 SINGLEHAND SEJLADS

FIGUR 15

2015 n = 4.284, 2016 n = 3.254, 2017 n = 8.408, 2018 n = 6.732, 2019 n = 4.562, 2020 n = 6.016, 2022 n = 5.695.

Som Figur 15 viser, var der i 2022 en større andel, der havde vest på, når de var alene på båden (60%), sammenlignet med, hvis der var flere besætningsmedlemmer ombord (54%). Denne tendens har også gjort sig gældende ved tidligere års observationer fra 2015-2020. Der således en tendens til at man i højere grad bærer vest, hvis man er alene i båden. Dette kan skyldes, at man mener, at vesten er mere vigtig når man sejler alene, eller at man ikke mener at vesten er nødvendig, hvis der er andre med ombord, der kan hjælpe en ved en evt. ulykke eller lign.

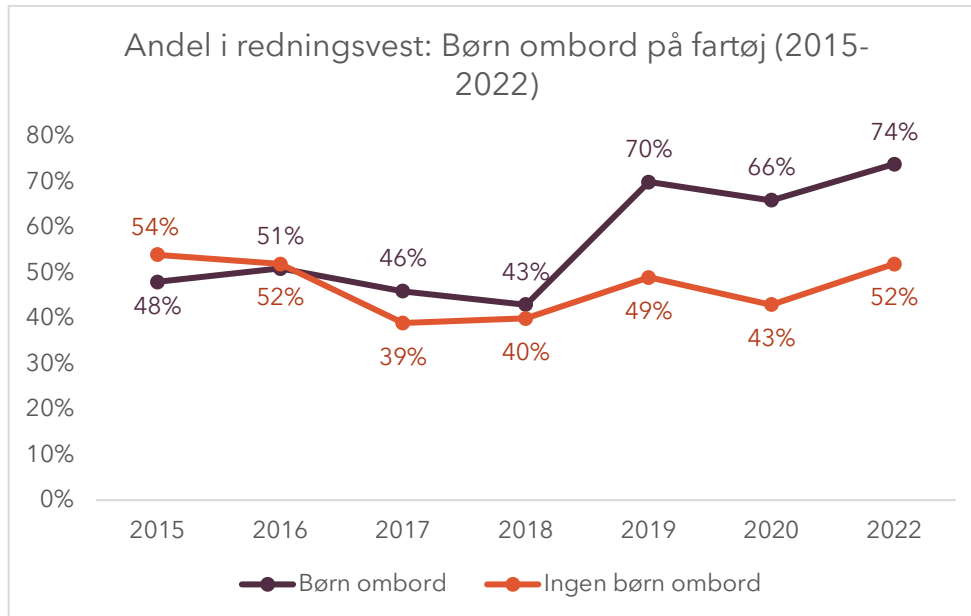
I de interview, der er gennemført i forbindelse med holdnings- og adfærdsundersøgelsen, er der blevet interviewet flere, der dyrker singlehand sejlads. De beskriver alle, at de er markant mere opmærksomme på sikkerhed, når de færdes alene på vandet. Både i form af mere planlægning, større opmærksomhed på vejret, gennemgang af, og brug af mere, sikkerhedsudstyr, herunder et fokus på at bruge vesten og i flere tilfælde også en sikkerhedslinje. En af interviewpersonerne beskriver den højnede sikkerhedsadfærd således:

Jeg tænker mig mere om. Det gælder både havnemanøvre og når jeg er ude. Tankerne er anderledes - man planlægger sin båd, sin sejlads, sine havneanløb og sine afgangene meget mere detaljeret end jeg gjorde, da jeg da vi var flere.” - Sejler, sejlbåd

3.3.3 BØRN OMBORD

FIGUR 16

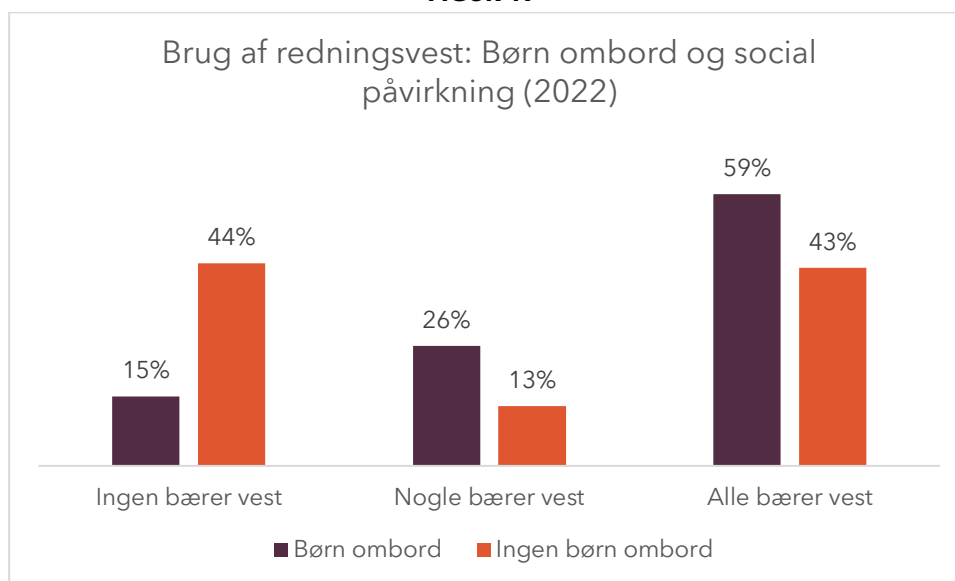

2015 n = 4.284, 2016 n = 3.254, 2017 n = 8.408, 2018 n = 6.732, 2019 n = 4.562, 2020 n = 6.016, 2022 n = 5.695.

Igen i år stemmer observationerne overens med den udbredte antagelse om, at voksne er mere tilbøjelige til at tage redningsvest på, hvis der er børn ombord på båden. Som vist i Figur 16 ses en markant forskel i andelen af personer, der har vest på, når der er børn ombord på båden, sammenlignet med, hvis der ikke er børn ombord. Samme tendens gjorde sig gældende i 2018, 2019 og 2020, og har været særligt tydelig siden 2019. Dog observeredes den samme tendens ikke i 2015 og 2016.

Som det fremgår af Figur 17 nedenfor, er der ligeledes en tendens til, at der er større sandsynlighed for, at alle ombord bærer vest, hvis der er børn ombord på båden, sammenlignet med, hvis der ikke er børn ombord.

FIGUR 17

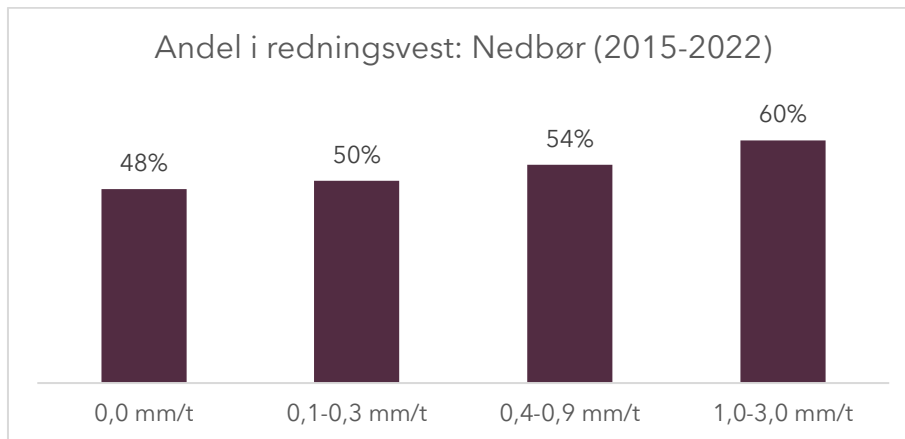
2022 n = 5.695.

3.3.4 VEJRFORHOLD OG BRUGEN AF VEST

Observationsdataen er meget sammenlignelig på tværs af årene, da vejrforholdene på observationsdagene i store træk minder meget om hinanden. Den manglende variation har dog gjort det svært undersøge, hvorvidt vejrforholdene har en statistisk signifikant effekt på brugen af vest. Med observationerne indsamlet i 2022, er det dog muligt at gennemføre nogle analyser.

I det følgende er sammenhængen mellem vejrforhold på observationsdagene og brugen af redningsvest undersøgt i form af tre bivariate analyser mellem hhv. nedbør og vind samt brugen af vest i løbet af hele observationsperioden 2015-2022 (Bilag 3 - Figur 1 og 2). Der er desuden indsamlet data om sigtbarheden på observationsdagene i 2015-2022, men her har der ikke været tilstrækkelig variation i sigtbarheden de pågældende dage til at kunne fastslå betydningen af denne for brugen af vest (Bilag 3 - Figur 3).

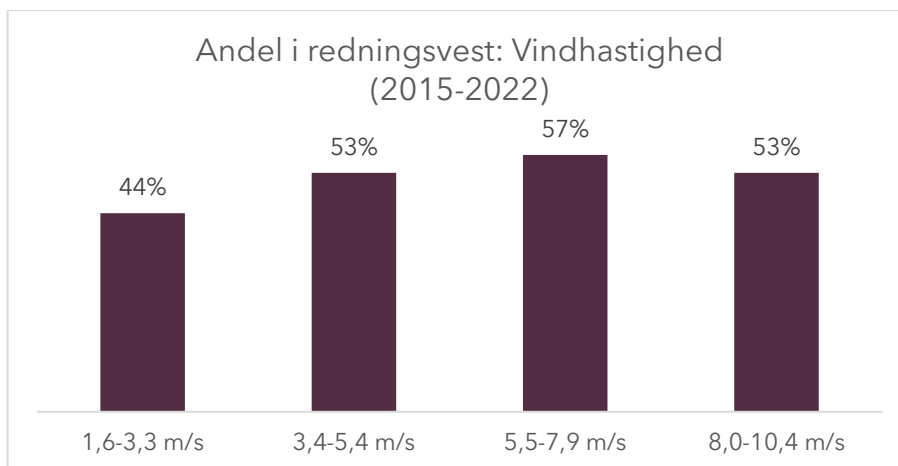
FIGUR 18

Samlet $n = 38.951$.

Figur 18 illustrerer, hvor stor en andel af de observerede personer, der har haft redningsvest på, fordelt på forskellige grader af nedbør i perioden 2015-2022. I figuren er observationerne fra alle årene i perioden 2015-2022 lagt sammen. Overordnet viser figuren, at en større andel personer har vest på, jo mere det regner.

FIGUR 19

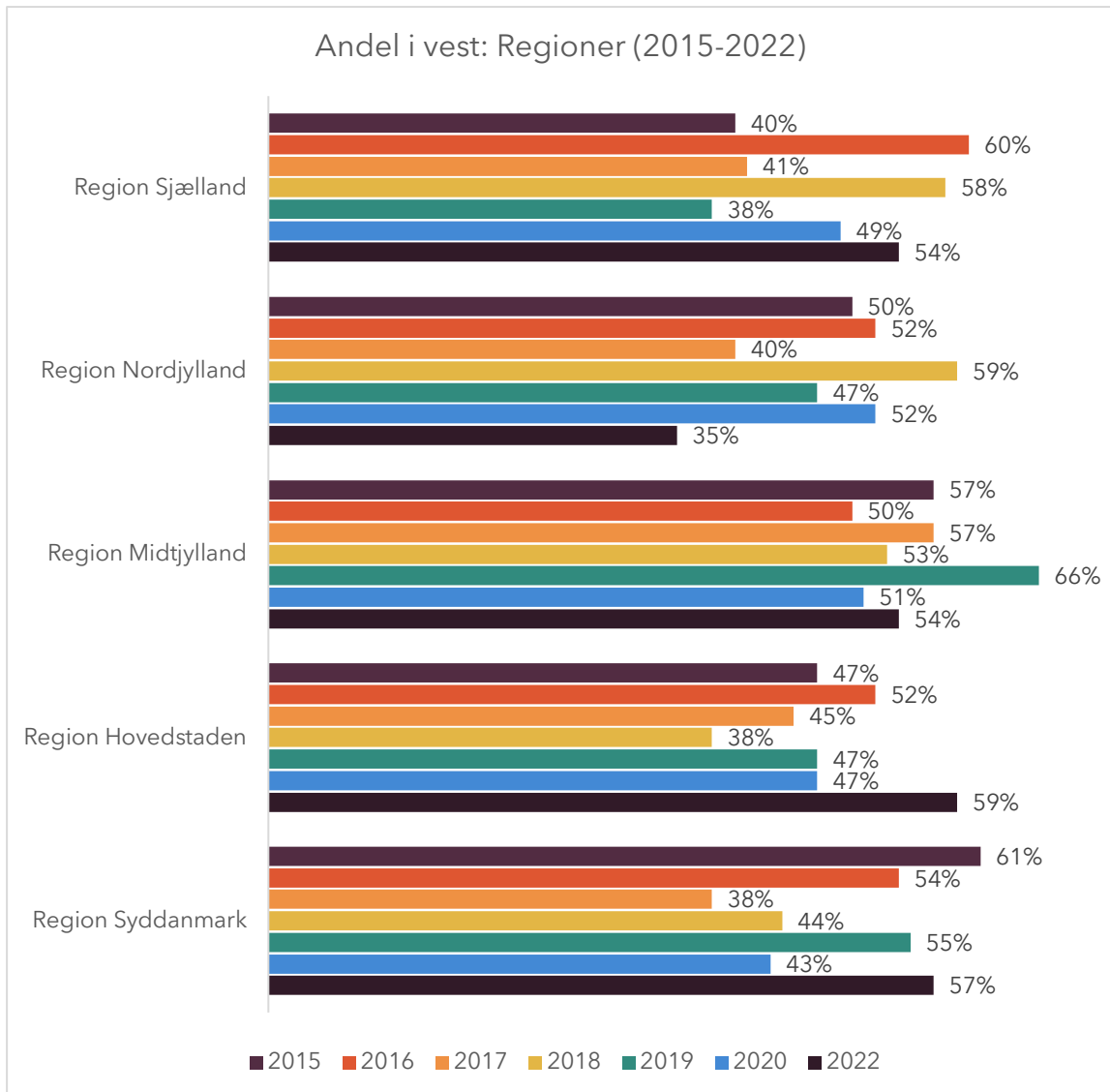
Samlet $n = 11.711$.

Figur 19 viser, at der i hele perioden 2015-2022 er en tendens til at flere har redningsvest på, når vindhastigheden stiger. Dog har en lavere andel af personer redningsvest på ved en vindhastighed på 8,0-10,7 m/s end ved 5,5-7,9 m/s. Dette kan hænge sammen med, at der kun er få observationer, der er foretaget på et tidspunkt, hvor vindhastigheden 8,0-10,7 m/s (62 personer.) Desuden er der en sandsynlighed for, at personer, der tager på vandet ved sådanne vindforhold, generelt er mere risikovillige.

3.3.5 GEOGRAFISKE FAKTORER

På tværs af årene 2015-2020 synes geografi ikke at have betydning for brugen af vest. I 2022 var den største andel af de observerede personer, der brugte vest, i region Hovedstaden, mens den mindste andel var i region Nordjylland. Omvendt var region Nordjylland i 2020 den region, hvor den største andel personer var iført vest.

FIGUR 20

2015 $n = 4.284$, 2016 $n = 3.254$, 2017 $n = 8.408$, 2018 $n = 6.732$, 2019 $n = 4.562$, 2020 $n = 6.016$, 2022 $n = 5.695$.

**HOLDNINGS- OG
ADFÆRDSUNDERSØGELSEN
2022**

4 HOLDNINGS- OG ADFÆRDSUNDERSØGELSEN 2022

For at afdække udviklingen i holdninger og adfærd i forhold til sikkerhed til søs og supplere den adfærd, som kan observeres i observationsstudiet, er der udført en stor landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt målgruppen af sejlere, fiskere, roere og vandsportsudøvere. Spørgeskemaet er udarbejdet af Als Research i samarbejde med SejlSikkert-sekretariatet og er tidligere blevet foretaget i efteråret 2015, 2017 og 2019. Holdnings- og adfærdsundersøgelsen ønsker at afdække sikkerhedsadfærd og -holdninger for alle der færdes på vandet i Danmark i fritidsøjemed. Målgruppen for spørgeskemaet er derfor alle danskere der som fritidsbeskæftigelse færdes på vandet om de er jollefiskere, kapsejladsdeltagere eller SUP'ere.

Spørgeskemaet er gennem årene blevet opdateret og udvidet for bedre at kunne fange målgruppen og for at afdække en bredere forståelse af sikkerhedsadfærd og -holdninger til søs. Særligt i 2022 er spørgeskemaet blevet revideret, da spørgsmålene nu er blevet formuleret så de henvender sig til den specifikke gruppe af sejlere, fiskere, roere og vandsportsudøvere, og da der er blevet tilføjet yderligere spørgsmål henvendt til fiskerne. Formålet har været, at bedre rumme den større gruppe af personer der færdes på vandet (sejlere, fiskere, roere, vandsportsudøvere) og ikke kun sejlere. Spørgeskemaet har dog ikke mistet sin sammenlignelighed med de andre år, da opdateringen af spørgsmålene er sket med henblik på at indskærpe formålet med spørgsmålet.

I denne undersøgelse vil holdninger og adfærd oftest blive præsenteret samlet for alle grupper, med undtagelse af de områder, hvor der dykkes ned i forskelle på tværs af grupperne. Det er muligt at se, hvordan sejlere, fiskere, roere og vandsportsudøvere har svaret på alle spørgsmål fra 2022 i Bilag 2.

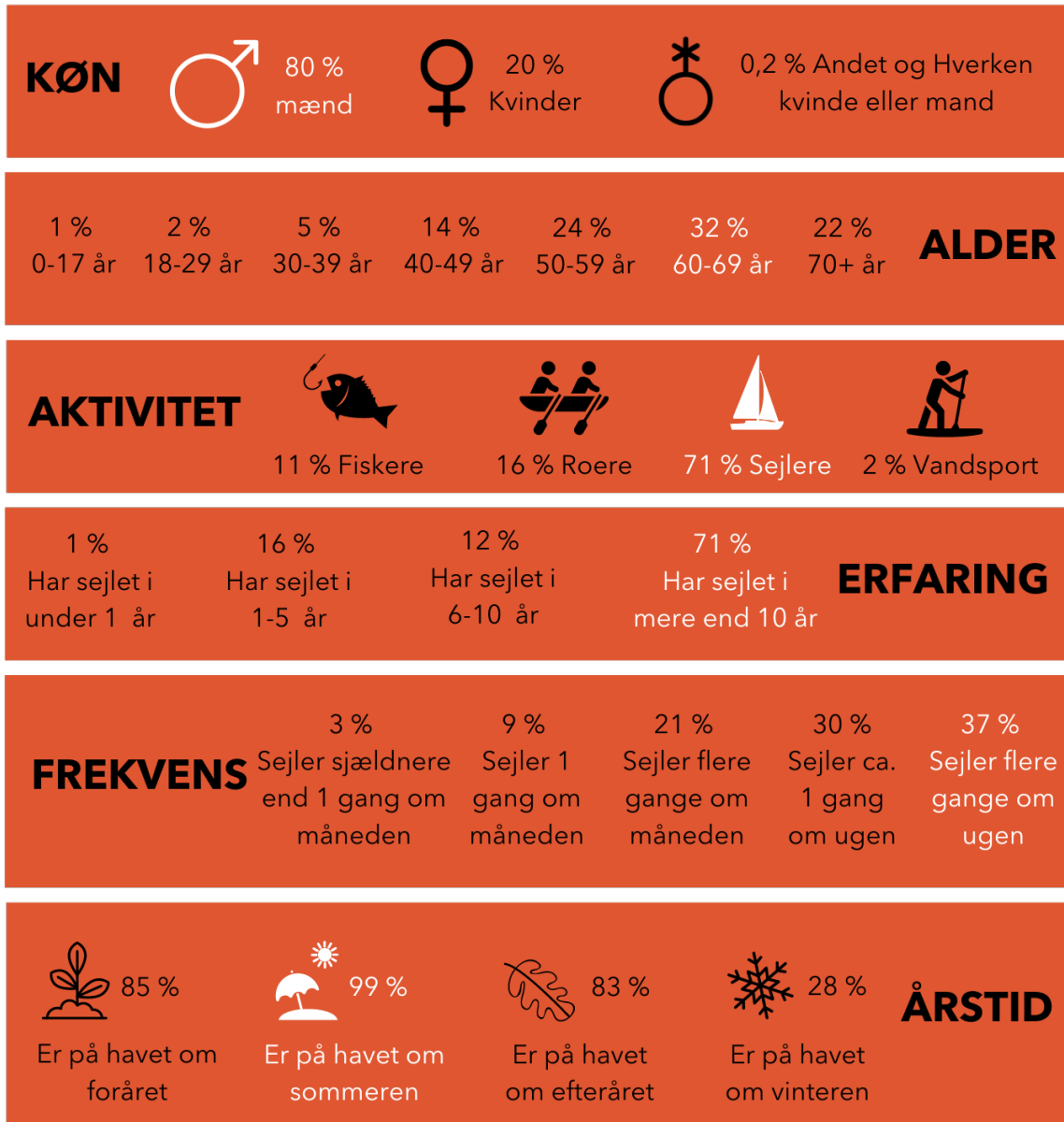
Målgruppen har besvaret et elektronisk spørgeskema, som er blevet delt på sociale medier, sejlerorienterede hjemmesider, via nyhedsbreve samt via ekstern annoncering. Personer, som tidligere har deltaget i undersøgelsen, er desuden blevet inviteret til at deltage i undersøgelsen igen i år.

I 2022 fik spørgeskemaet 2939 fuldførte besvarelser, dvs. besvarelser som ikke undervejs er blevet afbrudt. Kun fuldførte besvarelser er medtaget i datagrundlaget. Spørgeskemaet kan ses i Bilag 1. En komplet oversigt over besvarelserne for de enkelte spørgsmål fra 2022 findes i Bilag 2 og besvarelser på de åbne spørgsmål findes i Bilag 4, 5, 6, 7 og 8.

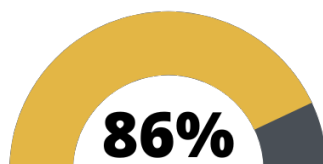
De kvantitative data er suppleret med 14 dybdegående interview med personer i målgruppen, der er rekrutteret gennem spørgeskemaet. Der er blevet lagt vægt på at rekruttere bredt, således at det er personer, der dyrker forskellige aktiviteter på vandet, har forskellig erfaring, alder, køn og sikkerhedsadfærd.

4.1 HVEM HAR BESVARET SPØRGESKEMAET

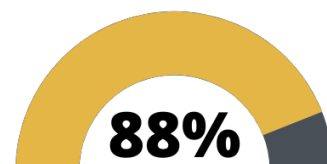
I det følgende fremlægges kort, hvem der i år har besvaret spørgeskemaet og dermed, hvilket datagrundlag resten af analysen er udarbejdet på baggrund af. (Se desuden Bilag 2 for frekvenstabeller).

Er medlem af en klub

Sejler ud fra havn i stedet
for fra strand/bøje

Er ejer eller medejer af
et fartøj

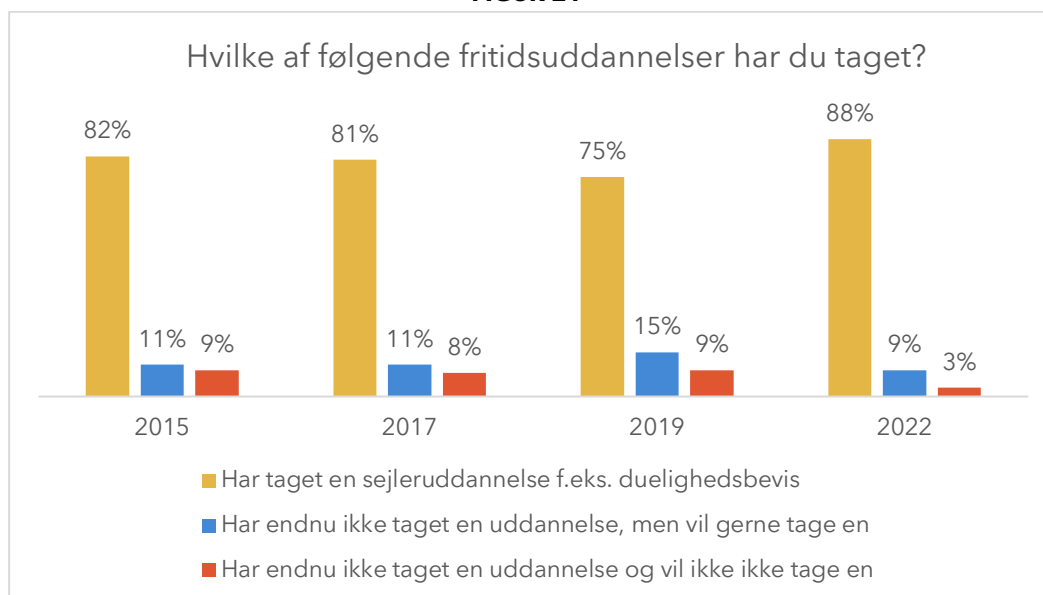
4.2 ADFÆRD PÅ HAVET OG DE 5 SEJLRÅD

Det første som vil blive afdækket i denne del af undersøgelsen, er de spørgsmål i surveyen, som handler om respondenternes praksis, med udgangspunkt i De 5 sejlråd: *Lær at sejle, Hold dit grej i orden, Planlæg din tur, Hav en livline til land, Brug vesten.*

Spørgsmålene er en gentagelse fra 2015, 2017 og 2019 med det formål at kunne sammenligne, i hvor høj grad respondenterne i 2022 angiver at følge sejlrådene, sammenlignet med de tidligere år.²

4.2.1 LÆR AT SEJLE

FIGUR 21

2015 n = 2.118, 2017 n = 1.889, 2019 n = 2.804, 2022 n = 2.939.

Ser man på, hvorvidt respondenterne følger sejlrådet om at lære at sejle, så viser undersøgelsen, at der fortsat er en høj andel af respondenterne, der har en eller flere fritidssejleruddannelser, eller som gerne vil tage en. Faktisk er 2022 året med den største andel, der har en sejleruddannelse, 88 %, sammenlignet med tidligere år.³

² Enkelte spørgsmål i spørgeskemaet er, i samarbejde med SejlSikkert-sekretariatet, blevet ændret en smule siden 2015. Der gøres opmærksom på undervejs i analysen, hvor det er relevant.

³ Dog bør det nævnes, at der i 2022 undersøgelsen, beklageligvis er sket en fejl, således at svarkategorien *Jeg har ikke en fritidssejleruddannelse, og jeg ønsker ikke at tage en*, ikke har indgået i spørgeskemaet. Kategorien er dannet pba. de besvarelser i *Andet* kategorien, der gav udtryk for, at de ikke har en uddannelse f.eks. fordi de ikke mener, at det er nødvendigt eller fordi de har lang erfaring. Dette kan have påvirket respondenternes svar, men det er dog højest usandsynligt, at man har valgt at krydse en eller flere uddannelser af, hvis man ikke har nogen og man ikke ønsker at tage en. Man må antage, at man så har valgt at uddybe det i *Andet* kategorien eller har valgt *Jeg har endnu ikke en fritidssejleruddannelse, men jeg vil gerne tage en på et tidspunkt.*

Den form for fritidssejleruddannelse, som de fleste har, er lige som i de foregående år, due-lighedsbevis med 61 % i 2022 (47 % i 2019, 54 % i 2017, 57 % i 2015). Derefter kommer VHF/SRC-certifikat med 45 % (32 % i 2019, 37 % i 2017, 38 % i 2015) og Yachtskipper (1. eller 3. grad) med 19 % (14 % i 2019, 18 % i 2017, 18 % i 2015). 22 % har speedbådscertifikat i 2022 (23 % i 2019, 19 % i 2017, 16 % i 2015). I 2022 er der desuden tilføjet tre yderligere fritidssejlerud-dannelser: *Vandscooterbevis*, *Euro Paddle Pass* og *Surf kursus*. Som undersøgelsen også viser, er det nogle uddannelser som særligt roere og vandsportsudøvere har taget.

Som det fremgår af Figur 22 herunder, er der fortsat forskelle på, hvilke sejluddannelser henholdsvis sejlere, roere og fiskere har.

FIGUR 22

Hvilke af følgende fritidssejler-uddannelser har du taget?	FISKERE	ROERE	SEJLERE	VANDSPORTSUDØVERE	I ALT
SPEEDBÅDSCERTIFIKAT	43%	7%	22%	28%	22%
DUELIGHEDSBEVIS	27%	20%	77%	21%	61%
VHF/SRC-CERTIFIKAT	24%	12%	57%	10%	45%
YACHTSKIPPERBEVIS (1. ELLER 3. GRAD)	4%	6%	25%	4%	19%
VANDSCOOTERBEVIS	0%	0%	1%	0%	1%
EURO PADDLE PASS	1%	51%	3%	12%	10%
SURF KURSUS	2%	4%	3%	33%	4%
JEG HAR ENDNU IKKE EN FRITIDS-SEJLERUDDANNELSE, MEN JEG VIL GERNE TAGE EN PÅ ET TIDSPUNKT	26%	7%	7%	27%	9%
JEG HAR IKKE EN FRITIDSSEJLERUD-DANELSE, OG JEG ØNSKER IKKE AT TAGE EN	7%	5%	2%	6%	3%
ANDET	7%	38%	12%	21%	16%

Fiskere n = 330, roere n = 470, sejlere n = 2.072, vandsportsudøvere n = 67. Note: "Andet" kategorien for roere og vandsportsudøvere er særligt kendetegnet ved, at SUP, kajak og roningsuddannelser ikke har været repræsenteret blandt svarkategorierne. "Jeg har ikke en fritidssejleruddannelse, og jeg ønsker ikke at tage en" er dannet pba. de besvarelser i "Andet" kategorien der gav udtryk for, at de ikke har en uddannelse f.eks. fordi de ikke mener, at det er nødvendigt eller fordi de har lang erfaring.

I de uddybende interview giver flere af interviewpersonerne udtryk for, at de mener, at det at lære at sejle, om det så er fra andre sejlere eller gennem en uddannelse, er en vigtig forudsætning for, at man kan/bør tage på vandet. Ligesom, at flere nævner vigtigheden af at der er gode fritidssejleruddannelser til rådighed, hvor man kan blive bedre til at sejle og særligt lære noget om sikkerhed. Dog er der også flere der nævner, at de har oplevet sejleruddannelser og

sikkerhedskurser, der ikke lever op til det de havde forventet, og nogle nævner også det problematiske i, at det ikke nødvendigvis er lovpligtigt at have taget en uddannelse for at eje og sejle en båd. Som en interviewperson italesætter det:

I dag er det jo stadigvæk helt grotesk, at jeg skal tage et speedbådskørekort for at købe en motorbåd, der har mere end 15 heste. Men man kan købe en 40 fods sejlbåd uden noget som helst, og du kan ovenikøbet få den forsikret, uden at du har noget som helst duelighedsbevis. Det er helt på månen, i min optik." - Sejler, motorbåd

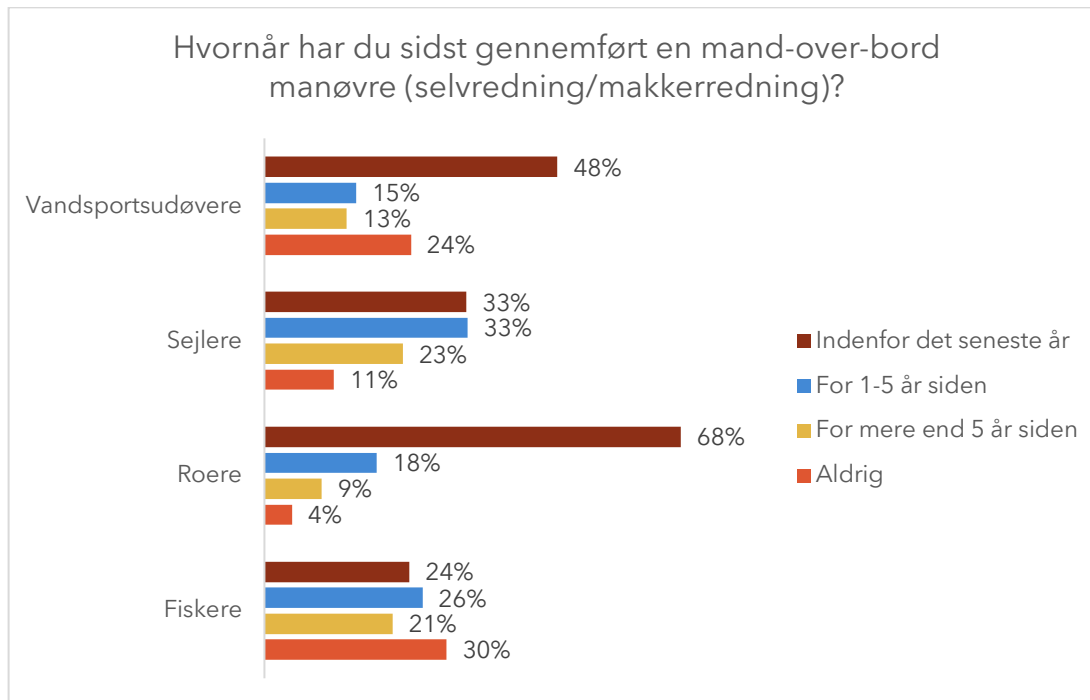
En af de interviewede er vandsportsudøver og færdes primært på vandet på SUO/paddleboard. Hun har dyrket aktiviteten i mange år, og er både instruktør og næstformand i en lokal surfklub, hvor der dyrkes både SUP, vind- og kitesurfing. Hun beskriver, at hun inden for de sidste par år, har oplevet en kulturændring inden for vandsporten, når det kommer til sikkerhedsadfærd. Hvor der tidligere ikke har været så meget fokus på sikkerhed, er der nu kommet en større bevidsthed omkring det:

Da jeg startede med at stå på SUP for 6 år siden, så tog vi ud i leggings og vi havde ikke nogen leash på, og vi havde heller ikke nogen vest på. Det gør jeg ikke i dag. Selvom jeg nok kunne svømme ind til land de fleste steder, så kan der jo alligevel ske alt muligt andet. Det er en kulturændring, man er blevet mere opmærksom på, at det ikke bare er en badebold man sejler rundt på." - Vandsportsudøver, SUP/Paddleboard

Hun oplever, at det faktum, at SUP har haft en dårlig statistik ift. livreddende aktioner har været med til at sætte større fokus på sikkerhed inden for den verden. Hun påpeger også, at det er en relativ ny sport og at de SUP specifikke uddannelser er kommet efter at sporten er blevet folke-eje, og at idrætsorganisationer, i nogle tilfælde, halser efter med at lave de rigtige uddannelser. Men hun fremhæver det som noget meget positivt, at man nu er begyndt at kunne tilbyde de rigtige uddannelser og sende tydelige signaler om, hvad man skal kunne og hvad man skal huske på, når man står på SUP.

FIGUR 23

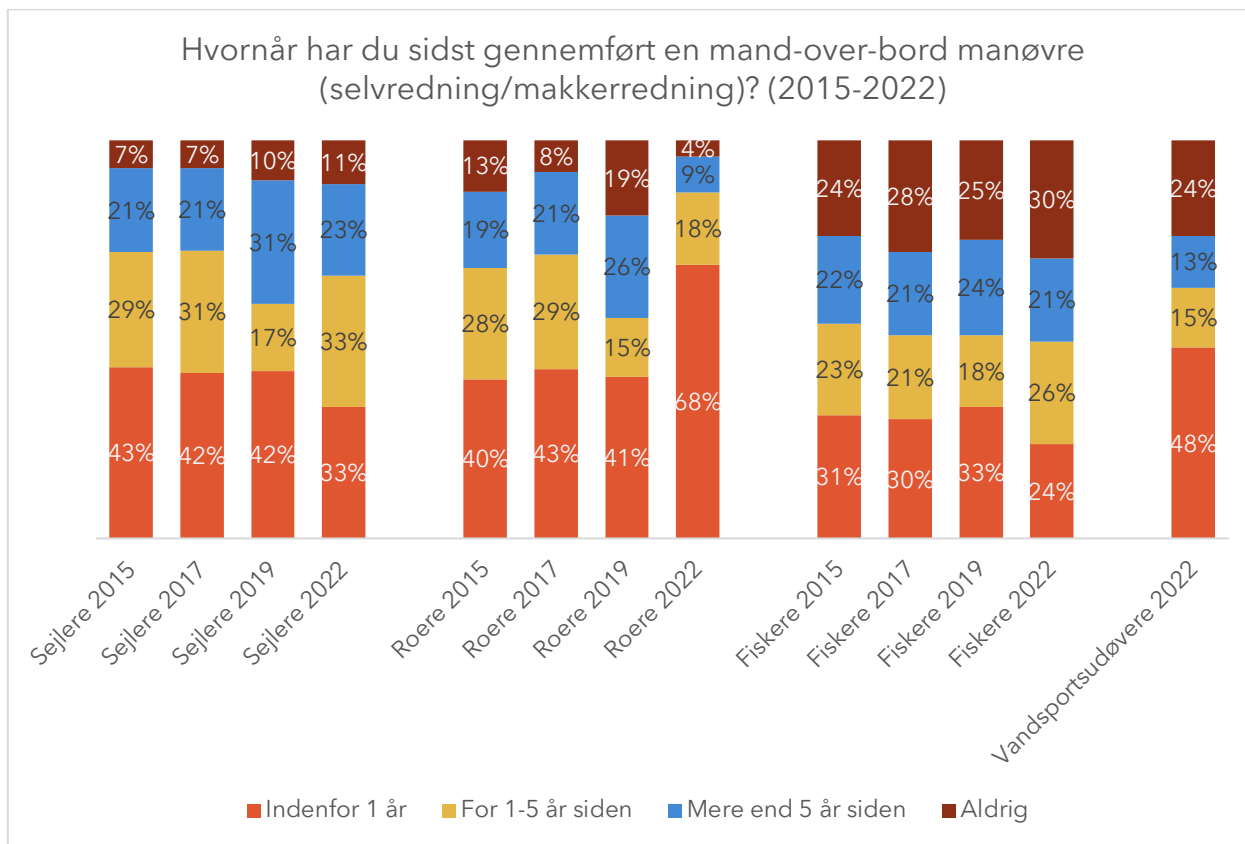
Fiskere n = 330, roere n = 470, sejlere n = 2.072, vandsportsudøvere n = 67.

I undersøgelsen er respondenterne også blevet spurgt, hvornår de sidst har gennemført en mand-over-bord manøvre (selvredning/makkerredning). Her viser undersøgelsen, at størstedelen af respondenterne har gennemført en mand-over-bord manøvre på et tidspunkt i deres liv, og en stor del har gjort det indenfor de sidste 5 år.

Figur 23 viser, at det er roerne der mest hyppigt, og senest, har gennemført en mand-over-bord manøvre eller øvet selvredning/makkerredning. Halvdelen (48 %) af vandsportsudøverne har gennemført øvelsen indenfor det sidste år, mens en fjerdedel (24 %) aldrig har gennemført en. Fiskerne er dem som i mindst grad har gennemført øvelsen, her svarer omkring en tredjedel (30 %) at de aldrig har gennemført en mand-over-bord manøvre eller øvet selvredning/makkerredning.

Sammenligner man med tallene for de foregående år (Figur 24), så ser man ikke nogen nævneværdig udvikling i, hvor stor en andel, der har gennemført en mand-over-bord manøvre, med undtagelse af roerne, der i markant højere grad har angivet, at de har gennemført øvelsen, særligt indenfor det seneste år. Denne udvikling kan dog skyldes, at der i 2022 udgaven af spørgeskemaet er blevet tilføjet selvredning og makkerredning til spørgsmålet, og at flere roere således mener at have gennemført det, fremfor en reel mand-over-bord manøvre.

FIGUR 24

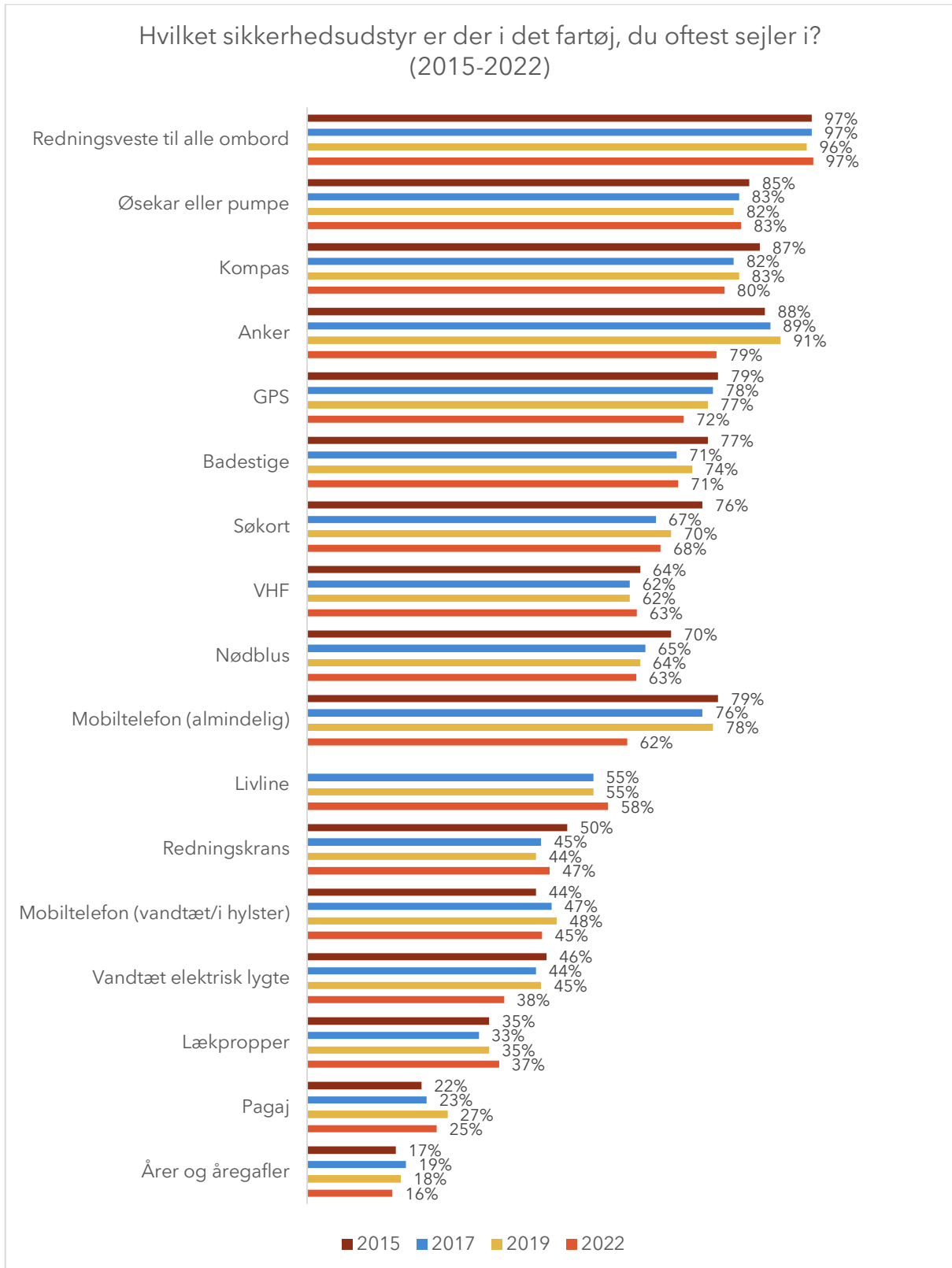

Sejlere 2015 n = 1.654, sejlere 2017 n = 1.401, sejlere 2019 n = 2.018, sejlere 2022 n = 2.072. Roere 2015 n = 212, roere 2017 n = 195, roere 2019 n = 634, roere 2022 n = 470. Fiskere 2015 n = 552, fiskere 2017 n = 581, fiskere 2019 n = 690, fiskere 2022 n = 330. Vandsportsudøvere 2022 n = 67.

4.2.2 HOLD DIT GREJ I ORDEN

Ser man på, hvilket sikkerhedsudstyr respondenterne har i deres fartøj, er det fortsat *redningsveste til alle ombord*, der er stærkest repræsenteret. Her har 97 % svaret ja, hvilket er samme niveau som tidligere år. Dernæst kommer henholdsvis *øsekar eller pumpe*, *kompas* og *anker*. Generelt er fordelingerne meget lig dem fra de tidligere års undersøgelser, med undtagelse af *mobiltelefon (almindelig)*, ligesom der også er færre, der har svaret, at de har anker med, end tidligere år.

FIGUR 25

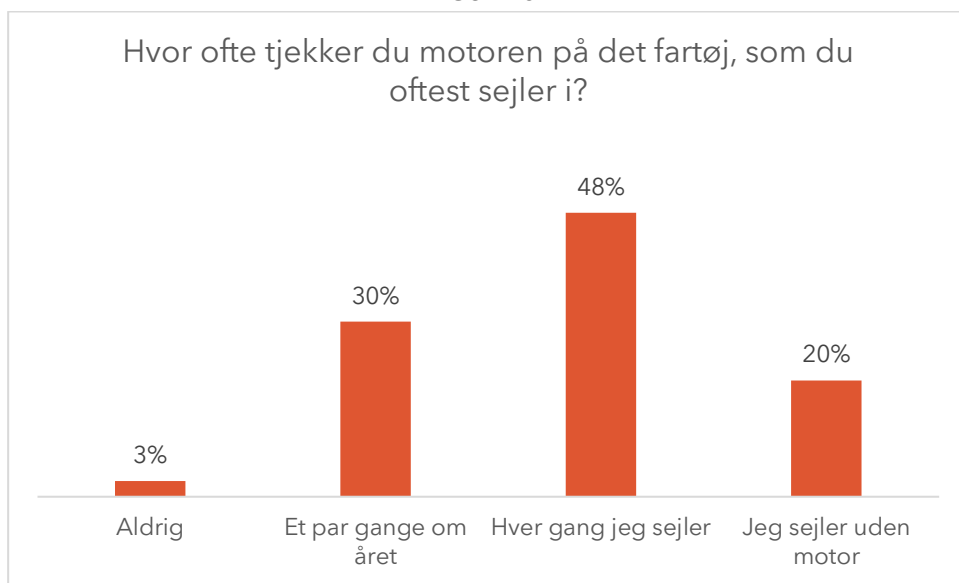

2015 n = 1.754, 2017 n = 1.361, 2019 n = 2.026, 2022 n = 2.939.

For at belyse det andet sejlråd, *Hold dit grej i orden*, indeholder spørgeskemaet desuden et spørgsmål, der går på, hvor ofte man tjekker motoren på det fartøj, man oftest sejler i, samt et spørgsmål omkring, hvor ofte man tjekker sit fartøj for fejl og mangler.

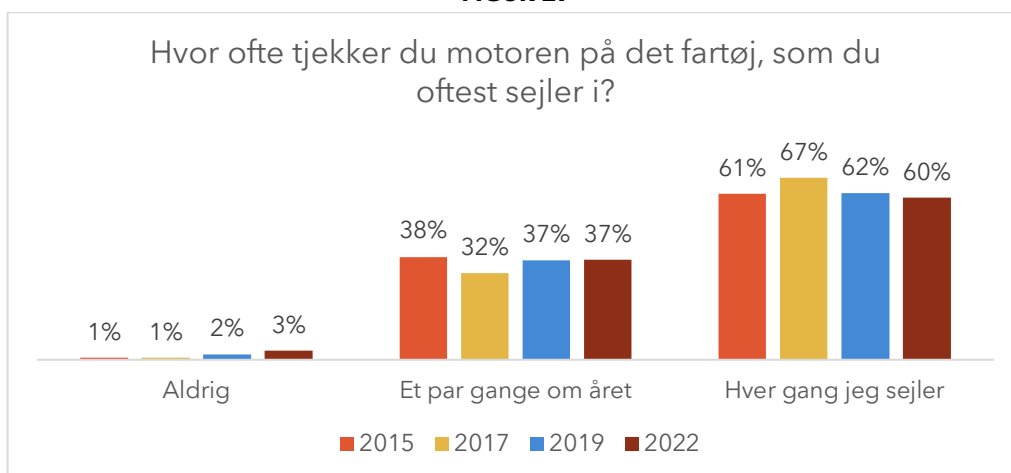
Her viser undersøgelsen, at 48 % svarer, at de tjekker motoren hver gang de sejler, mens 30 % svarer, at de tjekker motoren et par gange om året og kun 3 % har svaret, at de aldrig tjekker motoren. 20 % har svaret, at de sejler uden motor (Figur 26). Sammenligner man på tværs af årene, ser man, at tendensen er nogenlunde ens for alle de år, hvor undersøgelsen er gennemført (Figur 27).

FIGUR 26

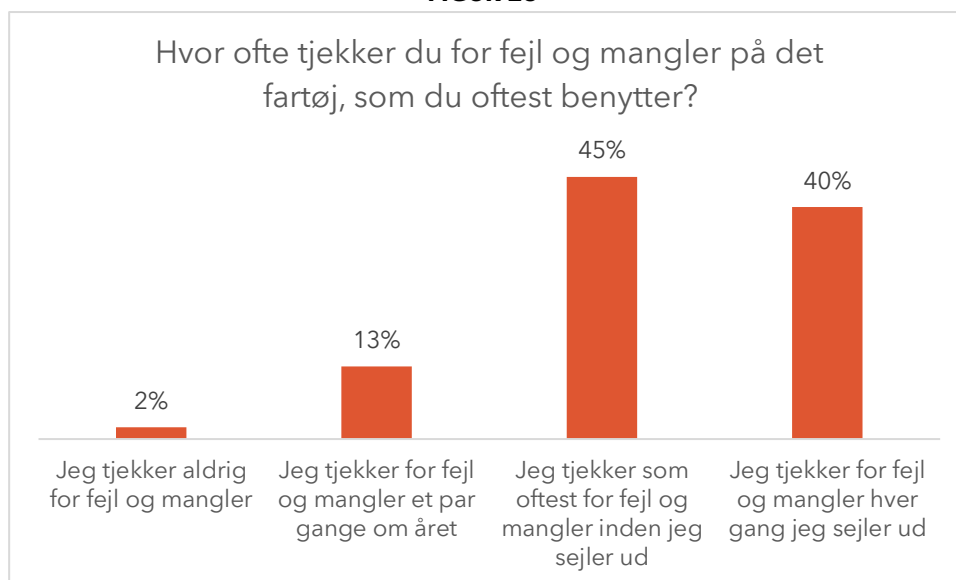
2022 n = 2.939.

FIGUR 27

2015 n = 1.599, 2017 n = 1.402, 2019 n = 1.794, 2022 n = 2.360. Note: Respondenter, der har svaret "Jeg sejler uden motor" er her blevet fjernet for at give et bedre sammenligningsgrundlag på tværs af årene.

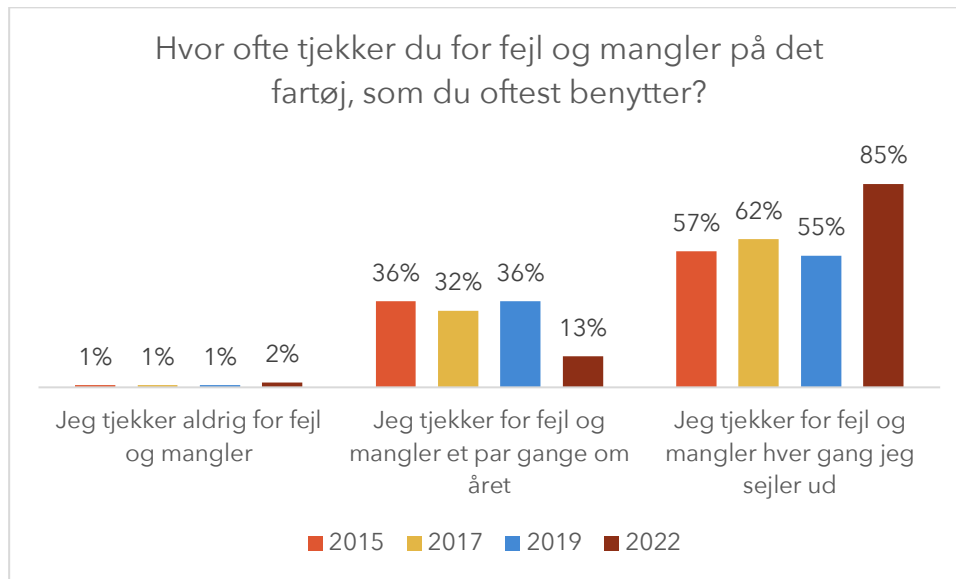
I den nyeste udgave af spørgeskemaet fra 2022, er der til spørgsmålet omkring, hvor ofte man tjekker sit fartøj for fejl og mangler, blevet tilføjet en ekstra svarmulighed: *Jeg tjekker som oftest for fejl og mangler inden jeg sejler ud*, så der nu er 4 svarmuligheder.

FIGUR 28

2022 $n = 2.939$.

Som ovenstående Figur 28 viser, så har 40% svaret, at de tjekker for fejl og mangler *hver gang* de sejler ud, mens 45% har svaret, at de *som oftest* tjekker for fejl og mangler inden de sejler ud. 13% har svaret, at de tjekker for fejl og mangler *et par gange om året*, mens der kun er 2% der svarer, at de *aldrig* tjekker for fejl og mangler.

FIGUR 29

2015 n = 2.118, 2017 n = 1.889, 2019 n = 2.804, 2022 n = 2.939. Note: i 2022 er "Jeg tjekker som oftest for fejl og mangler inden jeg sejler ud" og "Jeg tjekker for fejl og mangler hver gang jeg sejler ud" blevet lagt sammen.

Her viser undersøgelsen en markant stigning i personer, der tjekker for fejl og mangler hver gang de sejler ud, i sammenligning med de tidligere år (Figur 29).

Det kan dog ikke afvises, at noget af stigningen kan tilskrives, at nogle af de personer som tidligere ville have svaret *Jeg tjekker for fejl og mangler et par gange om året*, nu er rykket over i *Jeg tjekker som oftest for fejl og mangler inden jeg sejler ud*.

I de opfølgende interview er der også flere af de interviewede, der fortæller, at det er en sikkerhedsforanstaltning at vedligeholde og tjekke deres grej igennem, ligesom det, for mange af dem, er en naturlig del af forberedelserne til at tage på vandet. Som en beskriver det:

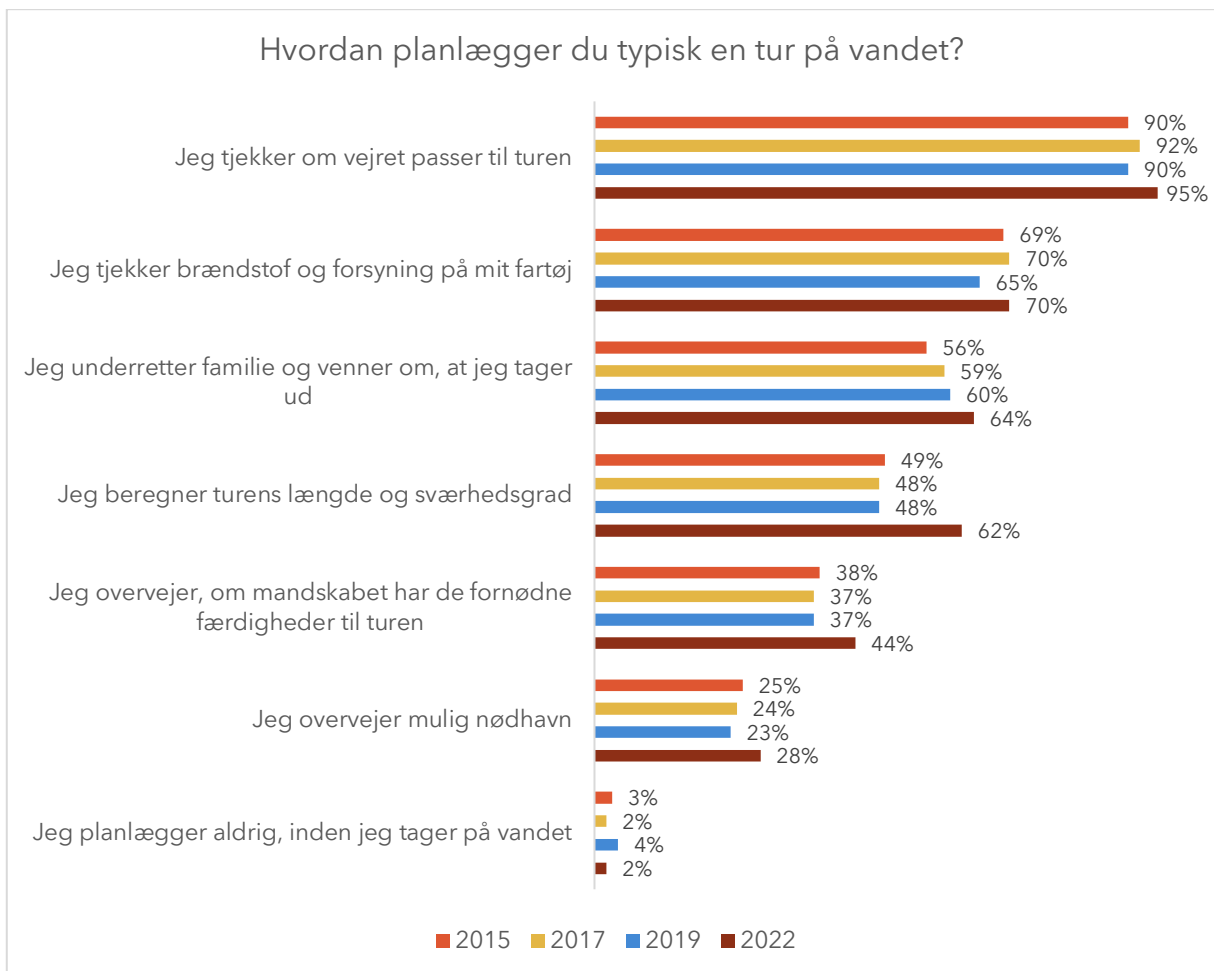
For at en tur skal være vellykket, så tjekker jeg, at der er vejr til at sejle i. Så tjekker jeg, at vi har brændstof nok på og udstyret vi har ombord [...], at der er strøm på og at motoren den virker.” – Fisker, motorbåd

Undersøgelsen tegner et billede af, at respondenterne generelt er gode til at følge sejlrådet om at holde deres grej i ord. Dog ses der ikke en betydelig udvikling over årene, på nær i forhold til mere regelmæssigt at tjekke fartøjet for fejl og mangler.

4.2.3 PLANLÆG DIN TUR

Som det fremgår af Figur 30 nedenfor, så er det langt de fleste, 95 %, som tjekker om vejret passer til turen, når de planlægger deres tur i 2022. 70 % tjekker brændstof og forsyninger, mens 64 % underretter familie og venner og 62 % beregner turens længde og sværhedsgrad som en del af planlægningen. Det er kun 2 %, der har svaret, at de aldrig planlægger, inden de tager på vandet.

FIGUR 30

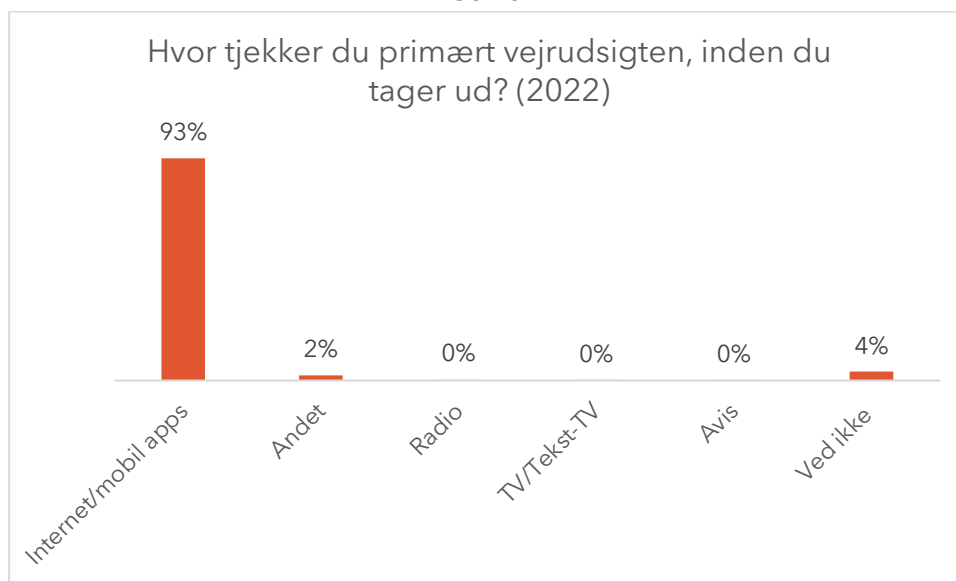

2015 n = 2.118, 2017 n = 1.889, 2019 n = 2.804, 2022 n = 2.939.

Sammenligner man med de tidligere år, ser man en generel stigning i planlægningsaktiviteter på næsten samtlige af de adspurgte parametre. Særligt ser vi, at andelen, der underretter familie og venner om, at de tager ud, er steget gennem årene - hvilket også er et udtryk for, at flere og flere følger sejlrådet om at have en livline til land. Derudover ser vi i 2022, at en markant større andel svarer, at de beregner turens længde og sværhedsgrad.

Næsten alle respondenterne tjekker *altid* vejrudsigten inden tager ud at sejle (92 %) (Bilag 2 - Tabel 63). 7 % har svaret, at de *ofte* tjekker vejret, inden de tager ud at sejle, mens 1 % har svaret *af og til*. Der er kun 5 respondenter, der har svaret, at de *sjældent* tjekker vejrudsigten, mens det kun er 3, der har svaret *aldrig*, hvilket sammenlagt svarer til under 1 % af respondenterne. Der er ikke nævneværdig forskel på, i hvilket omfang sejlere, roere og fiskere tjekker vejrudsigten, inden de tager ud at sejle.

Det at tjekke vejret inden man tager på vandet, er også noget som alle de interviewede giver udtryk for er meget vigtigt. For mange af dem, er det den vigtigste faktor for om de tager ud eller ej, samt hvilke sikkerhedsforanstaltninger de gør sig.

FIGUR 31

2022 n = 2.939.

Langt størstedelen af respondenterne, 93 %, tjekker primært enten vejrudsigten på *internet-tet/mobil apps*, ligesom at de 2 %, der har svaret *Andet*, i overvejende grad er personer, der bruger enten apps eller internettet, men har ønsket at uddybe det. Der er kun sammenlagt 22 respondenter, der har svaret, at de primært tjekker vejrudsigten på enten radio, TV/Tekst-TV eller i avisen.

Generelt så er det at planlægge sin tur, noget, der fylder meget i de uddybende interview. Alle de interviewede fortæller, at de, i større eller mindre grad, planlægger deres tur, inden de tager på vandet. Planlægning kan variere alt efter vejret, længden og mængden af personer på båden. En af de interviewede beskriver, at han har en helt konkret og fysisk tjekliste han skal gennemgå, inden han sejler ud:

Så har jeg jo en god lang tjekliste med ting: sørge for at VHF'en den er sat til, at jeg har redningsvesten på og at motoren den fungerer og så videre. For ikke at glemme noget så har jeg en fin lang checkliste med 30 punkter, som jeg alligevel skal igennem. Så er jeg sikker på, at jeg ikke lige glemmer et eller andet. ... Det var egentlig, fordi jeg kunne se, at når jeg skulle sejle af, især selv, jeg kunne mærke, jeg blev lidt stresset over at skulle have alle de der ting i hovedet. Nu putter jeg det ned der, og så kan jeg ligesom være sikker på, at jeg nåede det hele igennem." - Sejler, sejlbåd

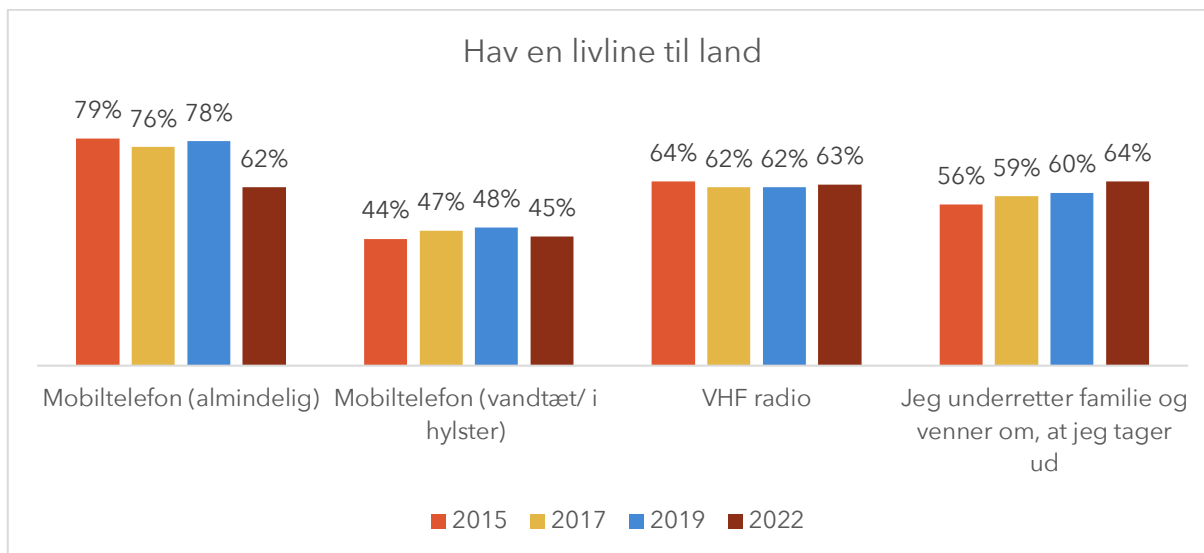
Mens en anden beskriver, hvordan hun planlægger en tur ud på SUP:

Det første jeg kigger på, er mig selv, altså hvordan er min fysiske form den dag. Hvis jeg er træt, så nedskalerer jeg måske mit ambitionsniveau en lille smule, og hvis jeg er frisk, så kaster jeg mig måske ud i lidt mere. Det næste jeg kigger på, er min beklædning, altså hvad har jeg på og passer det til vandtemperaturen? Og så kigger jeg meget på hvad for noget vejr, vind og forhold har vi generelt, og hvad er det for en strækning vi skal ud at sejle. Skal jeg ud at sejle plus 10 km, så pakker jeg måske noget mad og drikke. Hvis jeg kun skal være i nærområdet, så er det lidt mindre." - Vandsportsudøver, SUP/Paddleboard

4.2.4 HAV EN LIVLINE TIL LAND

FIGUR 32

2015 n = 2.118, 2017 n = 1.889, 2019 n = 2.804, 2022 n = 2.939. Note: Hav en livline til land, tallene er taget fra spørgsmålet "Hvilket sikkerhedsudstyr er der i det fartøj, du oftest sejler i?" og "Hvordan planlægger du typisk en tur?".

Som det fremgår af Figur 32, angiver 62 % af respondenterne i 2022, at de har en livline til fastlandet i form af en mobiltelefon (almindelig), 45 % har en mobiltelefon (vandtæt/i hylster), og 63 % har en VHF-radio i deres båd. 64 % underretter familie og venner som en del af planlægningen af deres tur, og har på denne måde en livline til land.

Der er således forholdsvis små ændringer i relation til adfærden relateret til sejlrådet *Hav en livline til land*. Dog er der, som nævnt tidligere, en tendens til at flere og flere underretter familie og venner, inden de tager på vandet. Derudover viser undersøgelsen også, at færre har en almindelig mobiltelefon med i båden. Hvad det skyldes er ikke helt klart, men en mulig forklaring kunne være, at der i undersøgelsen fra 2022 er flere roere og vandsportsudøvere med, en gruppe, der måske i mindre grad er tilbøjelige til at tage deres almindelige mobiltelefon med, da de i højere grad kan ende i vandet med den. Tabel 48 på side 27 i Bilag 2 viser også, at langt størstedelen af roere og vandsportsudøvere har angivet, at de ikke har en mobiltelefon med på deres fartøj.

I de uddybende interview fortæller mange af de interviewede om, hvordan de sørger for at have en livline til land, når de tager ud på vandet.

Der er altid nogen, der ved at vi tager ud på havet. Så siger vi typisk 'vi er inde igen om en times tid' og hvis ikke vi kommer ind, så går de nok lige ud og kigger" - Fisker, jolle

I flere tilfælde er det et familiemedlem, der gives besked til - dette gøres også for at berolige dem derhjemme og inddrage dem i planlægningen.

Så siger jeg til mor derhjemme 'så tager vi afsted', og så ved hun cirka hvor lang tid vi er væk og hvis det bliver længere end det, så ringer jeg og siger 'det varer lige lidt, inden vi er hjemme', så ved hun hvad der sker" - Sejler, sejlbåd

Flere af de interviewede har en livline til land, både i form af at have underrettet nogen om deres færden, men også i form af at have en mobiltelefon, og i nogle tilfælde en VHF-radio, med.

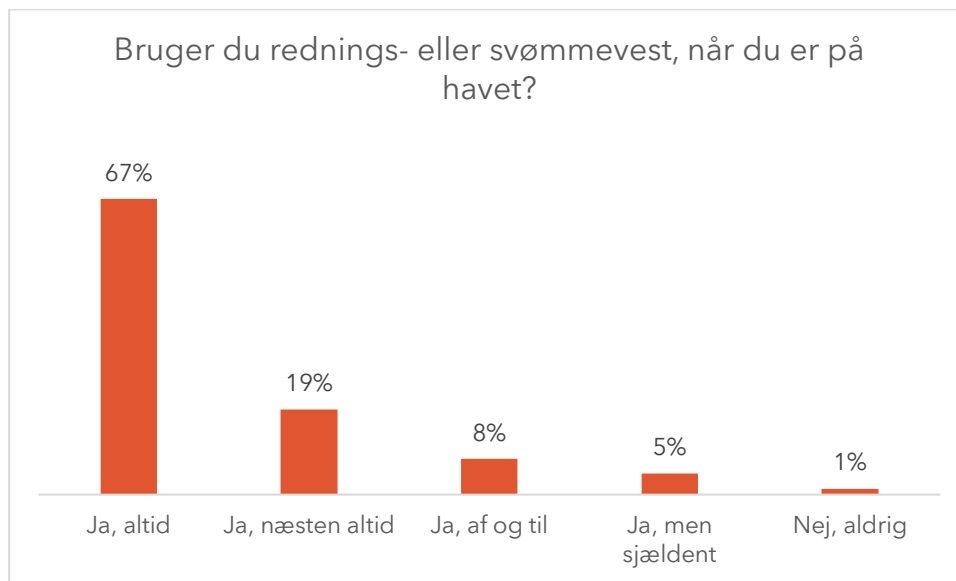
Jeg kan godt finde på at tage en kort tur rundt i vores egen lille lagune, men så ville jeg typisk fortælle min veninde fra foreningen, som bor lige ud til lagunen, at nu sejler jeg rundt der og så har hun øjne på mig. Og så har jeg altid telefon med ud så jeg kan ringe til nogen, hvis der er noget" - Vandsportsudøver, SUP/paddleboard

4.2.5 BRUG VESTEN

I forhold til brugen af rednings- og svømmevest svarer 67 %, at de *altid* bærer vest, når de er på havet, jf. Figur 33 nedenfor, hvilket er 21 % flere end i undersøgelsens første år 2015 (55 %) og nogenlunde det samme som sidst undersøgelsen blev gennemført (66 %) (Se Figur 35). Således er målgruppens selvrappede brug af redningsvest steget siden baseline i 2015.

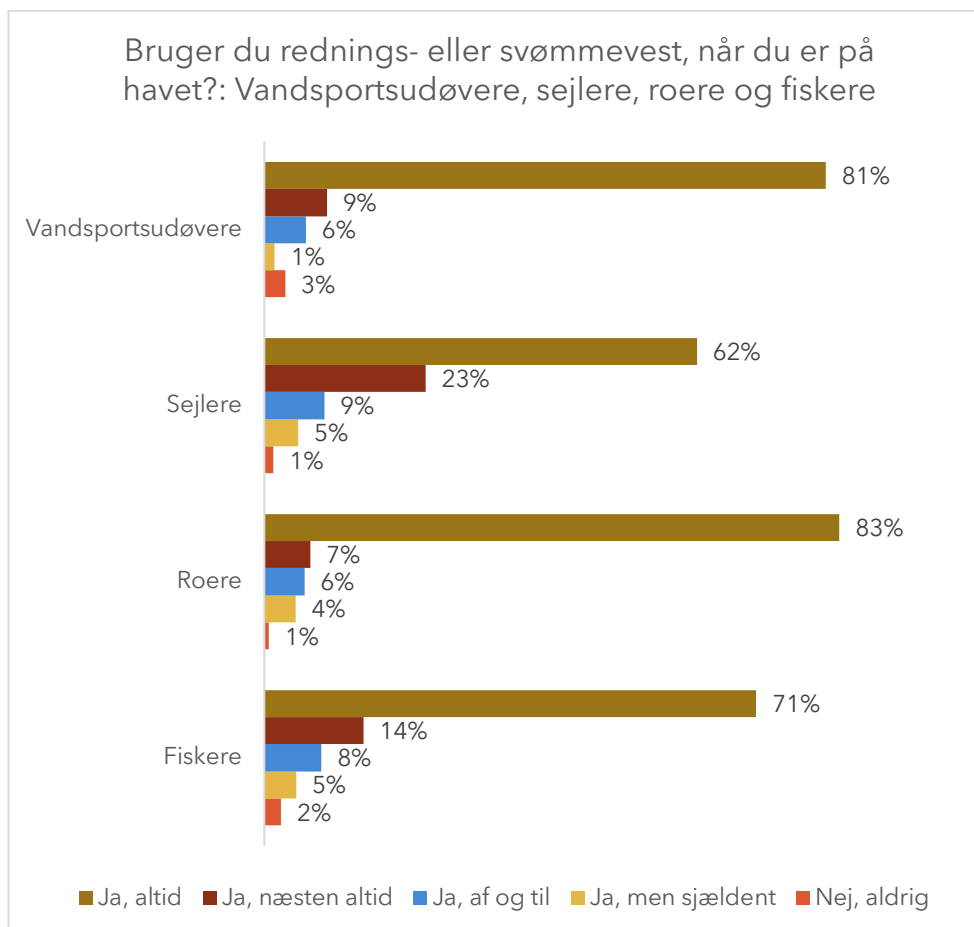
I 2022 svarer 67% at de altid bruger vest, 19% svarer *Ja, næsten altid*, 8% svarer *Ja, af og til*, 5% svarer *Ja, men sjældent* og 1% svarer *Nej, aldrig*.

FIGUR 33

2022 n = 2.939.

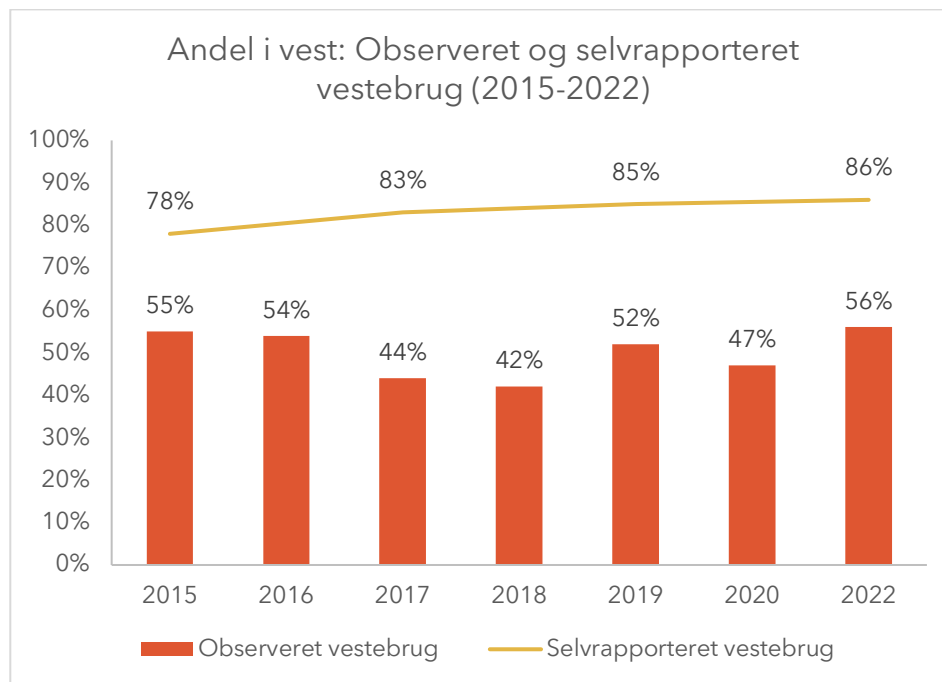
FIGUR 34

Fiskere n = 330, roere n = 470, sejlere n = 2.072, vandsportsudøvere n = 67.

Ser man nærmere på de forskellige grupper, der færdes på vandet, jf. Figur 34, ses der en forskel i vestebrug blandt fiskere, sejlere, roere og vandsportsudøvere. Her er det særligt sejlerne, som skiller sig ud ved at andelen, der svarer, at de næsten altid bruger vest, ligger højere end i de andre grupper, mens andelen, der svarer, at de altid bruger vest, ligger lavere end i de andre grupper.

FIGUR 35

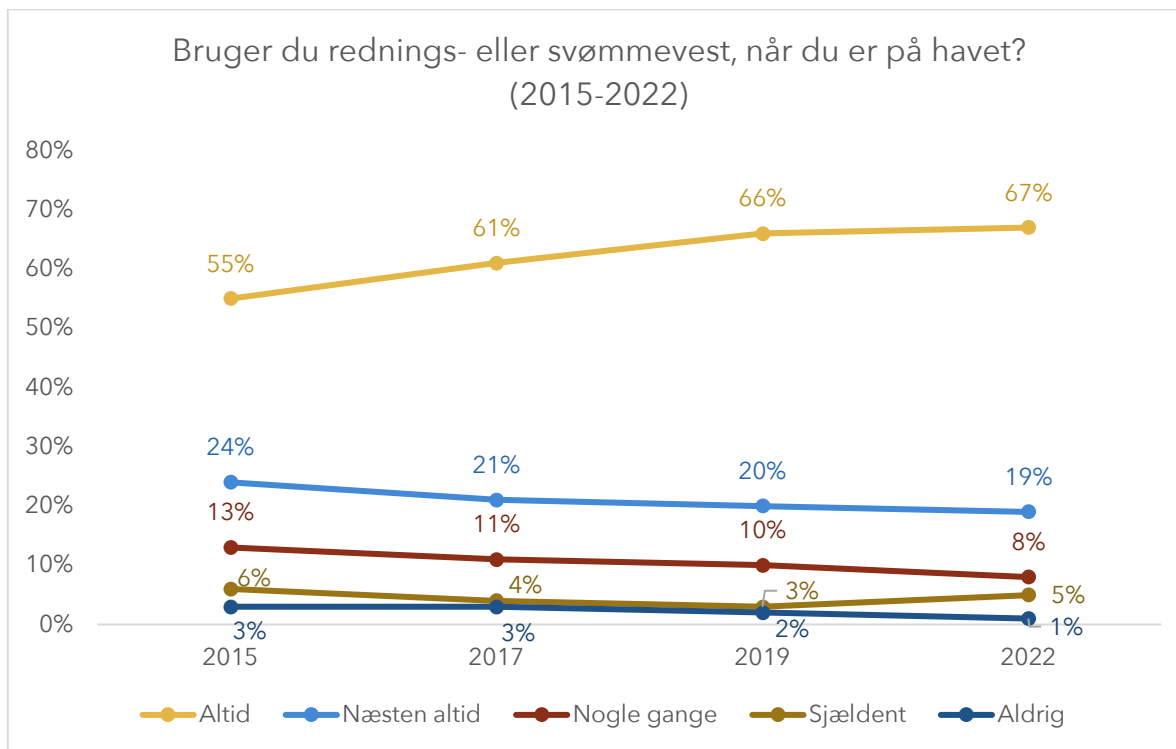

Observeret vestebrug: 2015 $n = 4.284$, 2016 $n = 3.254$, 2017 $n = 8.408$, 2018 $n = 6.732$, 2019 $n = 4.562$, 2020 $n = 6.016$, 2022 $n = 5.695$. Selvrapporeret vestebrug: 2015 $n = 2.095$, 2017 $n = 1.866$, 2019 $n = 2.796$, 2022 $n = 2.939$. Note: Selvrapporeret vestebrug dækker over personer der svarer at de altid eller næsten bruger vest.

Figur 35 viser observeret vestebrug, dvs. andelen af observerede personer, der bar vest i det pågældende år, sammenlignet med selvrapporeret vestebrug, dvs. andelen af personer der har svaret, at de altid bærer rednings- eller svømmevest, når de er på havet, i holdnings- og adfærdsstudiet det pågældende år.

Igen i år er den selvrapporerede brug af vest noget højere end den observerede brug af redningsvest i observationsstudiet, hvor den observerede brug af redningsvest lå på 56 %. Andelen af personer, der er observeret bære vest, ligger konsekvent lavere (med undtagelse af 2015) end andelen af personer, der siger, at de bærer vest. Det er dog meget positivt, at den selvrapporerede brug af vest er steget med 12 procentpoint siden 2015, da det vidner om en øget bevidsthed om brugen af redningsvest, vigtigheden heraf og at det er "det rigtige at gøre" (den sociale norm/det som er socialt acceptabelt).

FIGUR 36

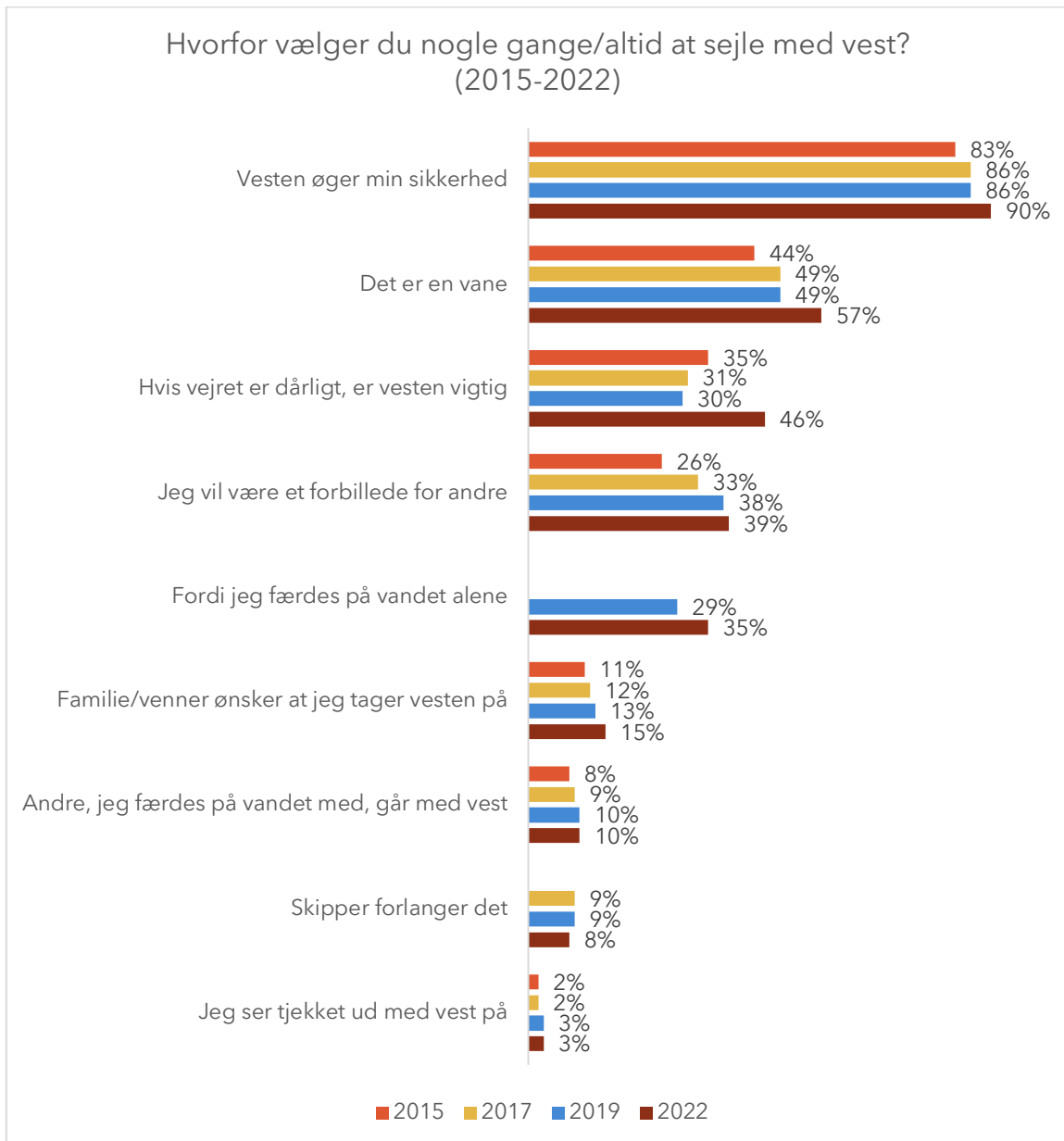

$N_{2015} = 2.095$, $N_{2017} = 1.866$, $N_{2019} = 2.796$, $N_{2022} = 2.939$. Note: I 2022 ændrede svar kategorierne sig til "Ja, altid", "Ja, næsten altid", "Ja, af og til", "Ja, men sjældent" og "Nej, aldrig".

Netop at det kunne tyde på, at der er sket en holdningsændring viser Figur 36 også. Her ser man, at andelen, der svarer, at de *altid* bærer vest, er steget hvert år, mens andelen af personer, der svarer, at de *næsten altid* eller *nogle gange* bærer vest, når de er på havet, generelt er faldende. Udviklingen i selvrapporeret vestebrug tyder altså på, at der er sket en holdningsændring, at flere personer mener, at man bør bruge redningsvest hver gang, man er på havet, i modsætning til kun at have den på nogle gange eller sjældent.

Den mest udbredte grund til at bruge vest (blandt alle besvarelser undtagen de respondenter, der aldrig bruger vest) er, at *vesten øger sikkerheden*. Denne grund har 90 % angivet. Dernæst svarer 57 %, at *det er en vane*, 47 % mener, at *vesten er vigtig, hvis vejret er dårligt*. 39 % svarer, at de bl.a. bærer vest *for at være et forbillede for andre*, 35 % svarer, at det er fordi, *de færdes alene på vandet*, og 15 % bruger vesten, fordi *deres familie/venner ønsker det*. 10 % har angivet, at en af grundene til at de bærer vest er, at *andre de færdes på vandet med, går med vest*, 8 % at *skipper forlanger det*, mens 3 % har angivet, at det gør det, fordi *det ser tjekket ud*.

FIGUR 37

2015 n = 2.023, 2.017 n = 1.816, 2019 n = 2.745, 2022 N = 2.899. Note: Spørgsmålet er stillet til alle respondenter, med undtagelser af dem, der angiver, at de aldrig bruger vest. "Fordi jeg færdes på vandet alene" blev først tilføjet som svarkategori i 2019. "Skipper forlanger det" blev først tilføjet som svarkategori i 2017.

Også her viser undersøgelsen, at der er sket en tydelig positiv holdningsændring til det at bruge vest hos målgruppen. Dette kommer blandt andet til udtryk ved, at flere og flere bruger vest, fordi de oplever en øget sikkerhed herved, fordi de gerne vil være et forbillede for andre, og fordi vesten er særlig vigtig, hvis vejret er dårligt. Derudover viser undersøgelsen også, at for flere og flere er det at bruge vest, når man færdes på vandet, blevet en vane.

I afsnit 3.6: *Hvem kan særligt blive bedre til at bruge vest og hvordan?*, kan man læse mere om, hvilke begrundelser respondenterne har for *ikke* at bruge vest, samt hvad der karakteriserer dem, som ikke bruger vest og hvilke faktorer, der kan hænge sammen med manglende vestebrug.

Størstedelen af personerne i de uddybende interview bruger altid eller næsten altid vest. Det gør de for deres egen sikkerhedsskyld, og fordi det er en vane. Af andre grunde til at de bruger vest, nævner de, at de sejler alene, at de ved, det betyder meget for deres familie, og at vesten er ekstra vigtig i dårligt vejr. En af de interviewede nævner også, at hvis der er børn med på båden, så har de altid vest på, da de gerne vil være et godt eksempel overfor dem.

Hvis der er børn med i jollen, så gør vi det, at vi altid har redningsvesten på, fordi vi vil jo gerne være et godt eksempel.” - Fisker, jolle

En anden af de interviewede fortæller også, at han er begyndt at bruge redningsvest på havnen, efter at han var ved at falde i havnen om vinteren på vej ud på båden.

Jeg har en gang prøvet at være på vej fra båden og på broen var der bare lige, der var et eller andet der lige gled og så altså, jeg faldt ikke i vandet, men jeg raslede ned halvvejs mellem båd og bro og slog mig ad helvede til. Tanken om, at hvis jeg havde raslet i vandet - det havde ikke været sjovt” - Sejler, sejlbåd

Flere af de interviewede har prøvet at påpege overfor dem, de møder i havnene, som ikke bruger vest, at de bør huske at tage vesten på. Har oplever de forskellige reaktioner, nogle er positive, mens andre er negative, og flere af de interviewede bryder sig ikke om at skulle gå og være "betjente" overfor andre sejlere. I den forbindelse efterlyser flere, at det bliver lovpligtigt at bruge vest, når man færdes på vandet. Som en sejler, der også er frivillig i Marinehjemmeværnet udtrykker det:

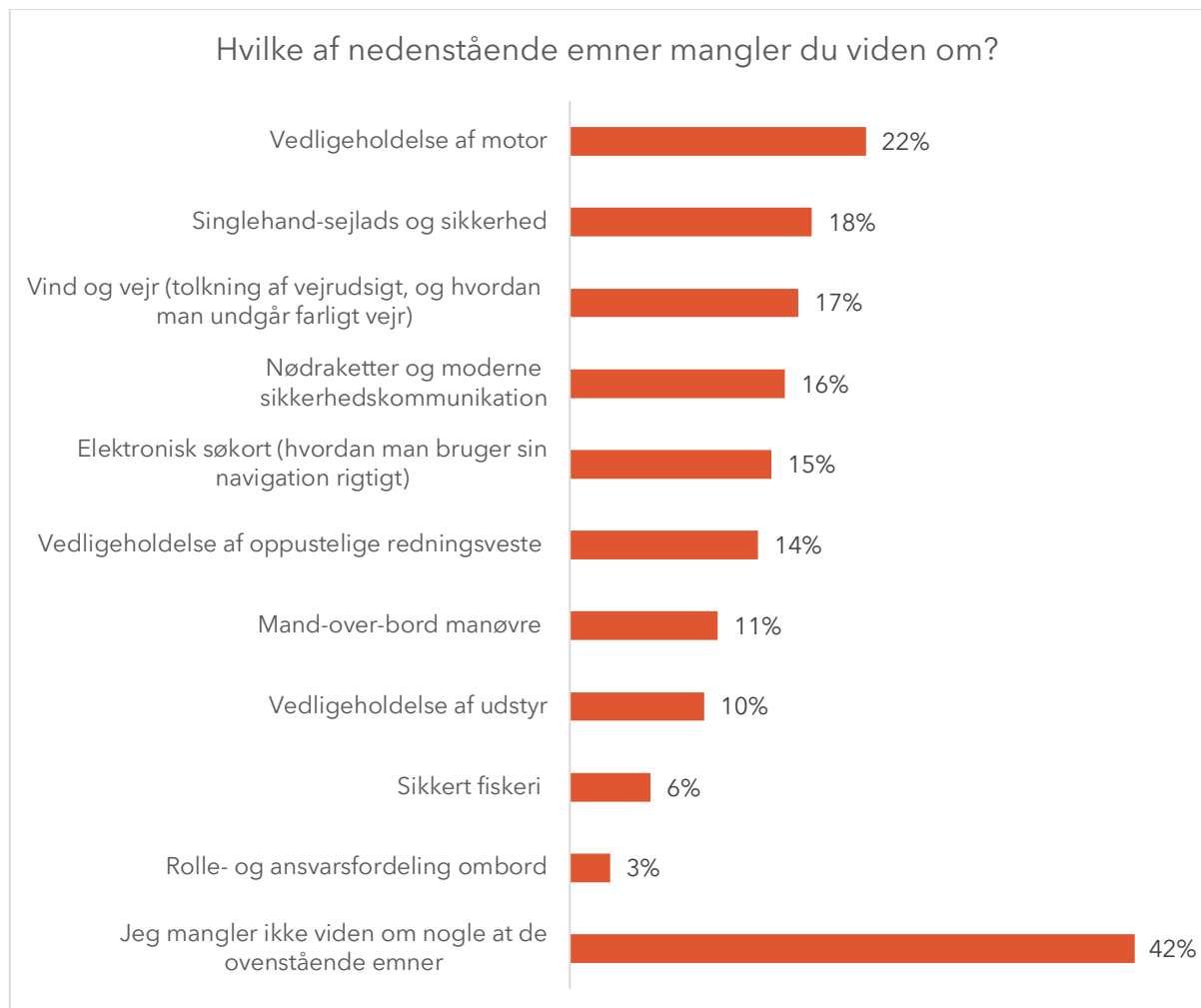
Jeg synes at det burde være et krav, at man har redningsvesten på og ikke kun har den med, fordi det hjælper ikke noget, at der ligger 4 redningsveste nede i bunden af skibet gemt væk.” - Sejler, kutter/gummibåd (Marinehjemmeværnet)

4.3 INFORMATION OM SIKKERHED TIL SØS

Næsten halvdelen (42 %) af respondenterne vurderer selv, at de ingen viden mangler i forhold til sikkerhed til søs. Dette er nogenlunde det samme som i de foregående år (42 % i 2019, 47 % i 2017, 44 % i 2015).

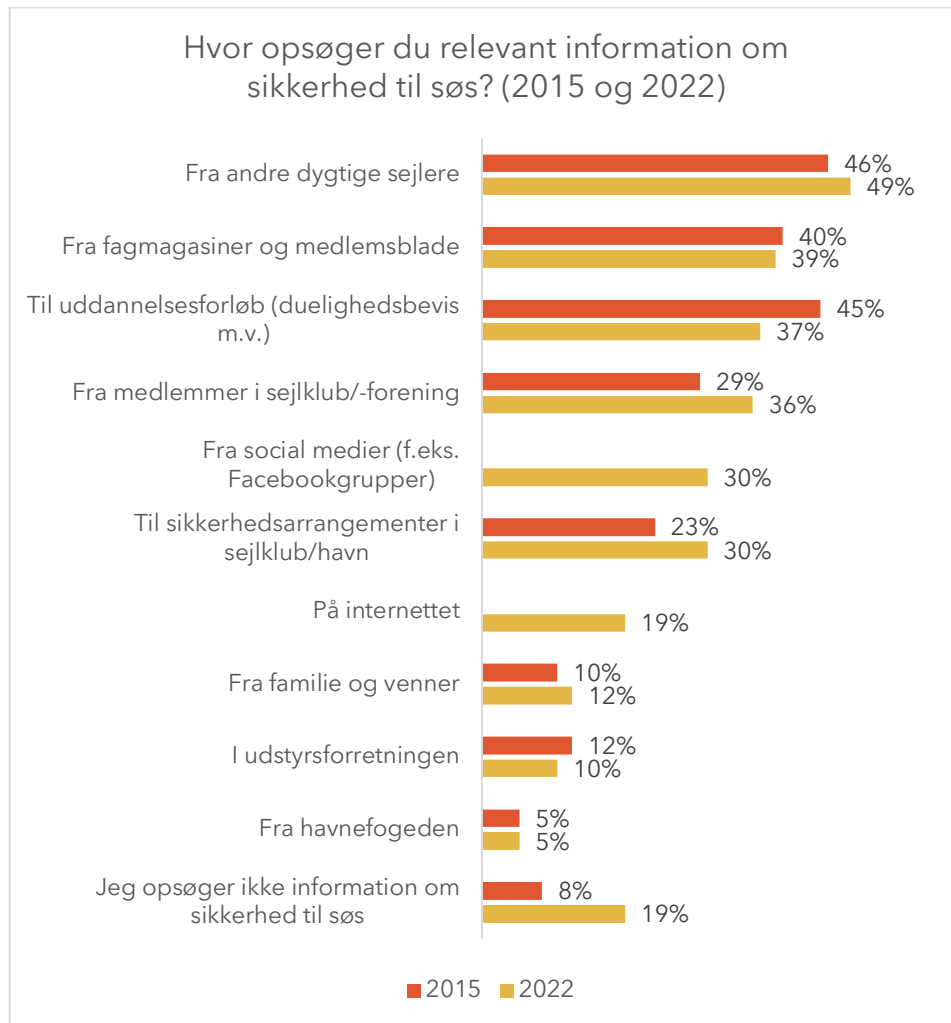
Mellem 14 % og 22 % mener, at de mangler viden om vedligeholdelse af motor, singlehand-sejlads og sikkerhed, vedligeholdelse af oppustelig redningsvest, nødraketter og moderne sikkerheds-kommunikation, elektroniske søkort og/eller tolkning af vejret. Mellem 3 % og 11 % mener, at de mangler viden om mand-over-bord manøvre, vedligeholdelse af udstyr, sikkert fiskeri og/eller rolle- og ansvarsfordeling ombord. Også her ligner svarene i høj grad de tidligere års undersøgelser, hvilket kunne pege på, at der ikke er sket markante udviklinger i målgruppens oplevede behov for viden om sikkerhed til søs.

FIGUR 38

2022 n = 2.939.

FIGUR 39

2015 n = 2.118, 2022 n = 2.939. Note: under svarkategorien "Fra fagmagasiner og medlemsblade" viser figuren andelen der svarede "Bådmagasiner" i 2015. Besvarelserne fra 2017 og 2019* er ikke taget med, da en teknisk fejl bevirkede, at det ikke var muligt for respondenterne at vælge andre kilder til information, hvis internettet var valgt.

Som det fremgår af Figur 39, så svarer omkring halvdelen af respondenterne, at de opsøger relevant information om sikkerhed til søs, fra andre dygtige sejlere. 36 % til 39 % af respondenterne opsøger information om sikkerhed fra medlemmer i klubber og foreninger, til uddannelsesforløb, såsom duelighedsbevis og lignende, og/eller fra fagmagasiner og medlemsblade. En tredjedel af respondenterne får information om sikkerhed til søs fra sociale medier, fx Facebookgrupper, og en femtedel opsøger information på internettet mere generelt.

Ser man på udviklingen over tid, så opsøger målgruppen i høj grad information om sikkerhed til søs de samme steder som i 2015. Målgruppen synes i mindre grad at opsøge information til uddannelsesforløb i 2022, mens den i højere grad end i 2015 opsøger information fra medlemmer og sikkerhedsarrangementer i klubberne og foreningerne. Derudover er der flere, der i 2022 har svaret, at de ikke opsøger information om sikkerhed til søs.

I de uddybende interview nævner de interviewede særligt: andre sejlere, de sociale medier (især Facebook-grupper), udstyrsforretninger, fagmagasiner og kampagner som SejlSikkert som deres primære kilder til information om sikkerhed til søs. Selvom flere af dem fortæller, at de primært bruger forskellige online platforme til at finde information, er der også flere, der ligger vægt på det fysiske format til at nå målgruppen. Som en beskriver det:

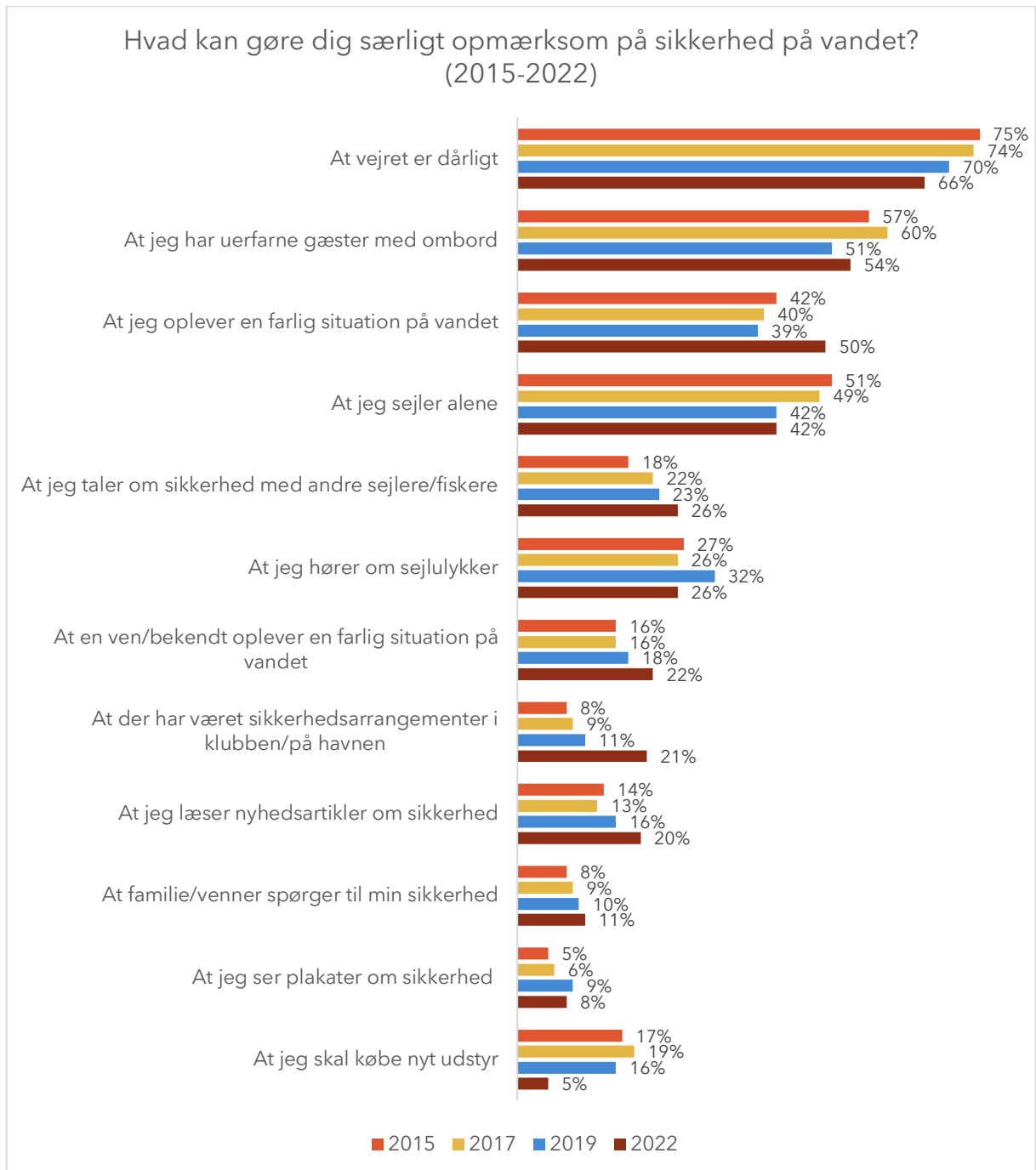
Jeg synes egentlig det går meget godt med plakaterne, der hænger på havnen. Det er der, hvor mange først gang opdager det [...] Der er mange, især de lidt ældre sejlere, der nok ikke får information på den måde (Facebook red.). Så jeg tror det er noget med, at man simpelthen skal hænge nogle plakater op, og komme ud til folk på havnen.” - Sejler, sejlbåd

4.4 OPMÆRKSOMHED PÅ SIKKERHED PÅ VANDET

I forhold til, hvornår respondenterne bliver særligt opmærksomme på sikkerhed, er det fortsat *når vejret bliver dårligt*, flest respondenter har angivet. I 2022 har 66 % markeret dette som en grund til at være særligt opmærksom på sikkerhed. 54 % bliver særligt opmærksomme på sikkerheden, *når de har uerfarne gæster med om bord*, 50 % *når de oplever en farlig situation på havet*, og 42 % *når de sejler alene*.

26 % af respondenterne angiver, at de bliver særligt opmærksomme på sikkerhed, *når de taler om sikkerhed med andre sejlere/fiskere og/eller hører om sejlulykker*, 22 % *når en ven eller bekendt oplever en farlig situation på vandet*. Der er 21 %, der efter eget udsagn bliver særligt opmærksomme på sikkerhed, *når der har været sikkerhedsarrangementer i klubben/på havnen*, 20 % *når de læser nyhedsartikler om sikkerhed*, og 11 % *når familie eller venner spørger ind til deres sikkerhed*. 8 % bliver særligt opmærksomme på sikkerhed, *når de ser plakater om sikkerhed* og 5 %, *når de skal købe nyt udstyr*.

FIGUR 40

2015 n = 2.118, 2017 n = 1.889, 2019 n = 2.804, 2022 n = 2.939.

I de uddybende interview er det mange af de samme ting, der kan få de interviewede til at være særligt opmærksomme på deres sikkerhed til vands. Mange af dem giver udtryk for, at det, at de enten selv har oplevet en farlig situation på vandet, eller har hørt om andre, der har oplevet en farlig situation på vandet, har været med til at gøre dem mere opmærksom på sikkerhed.

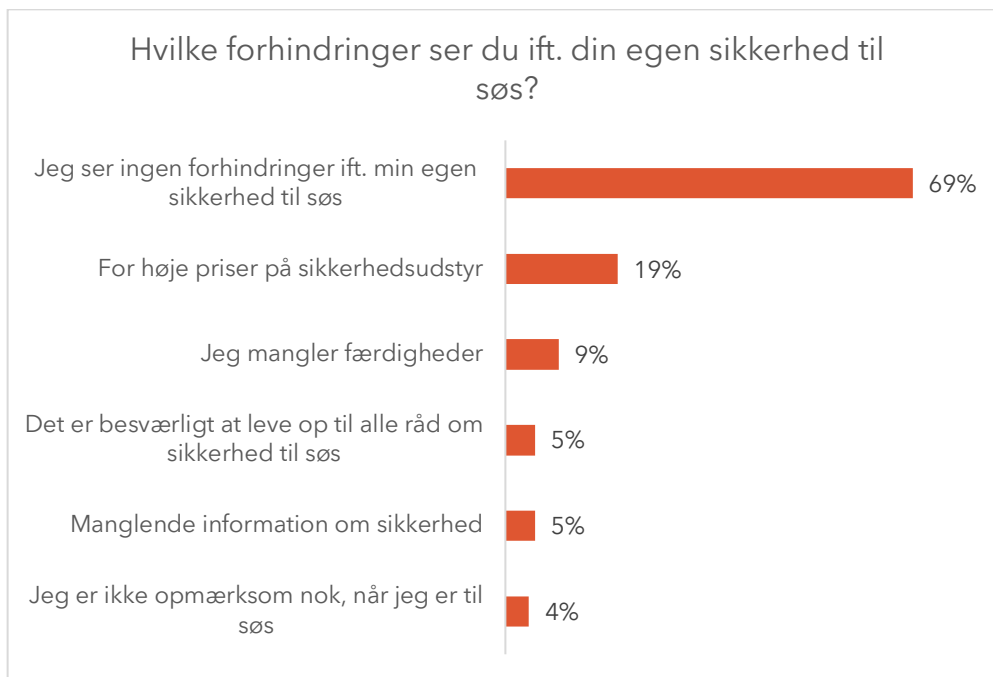
En af de interviewede efterlyser desuden en ordning, hvor sejlere laver sikkerhedstjek på hinandens både, så man kan få råd, der er skræddersyet til den enkelte båd:

En ting som måske ville kunne forbedre sikkerheden for mig, ville være at en bedre sejler end mig, kom med ud på min båd. Så man kan forholde sig til sikkerheden i forhold til 'hvordan er det på min båd?', fordi der er jo forskel på, hvad der er smart. For eksempel sådan noget med 'pas på, når du håndterer benzin' bliver ikke et issue for mig, men til gengæld så skal jeg sørge for, at der er styr på mine ledninger og at de ikke kortslutter." - Sejler, sejlbåd

Respondenterne i undersøgelsen er også blevet spurgt ind til, hvordan de mener, at man bedst muligt kan fremme sikkerhed til søs. Her kommer de med en lang række forslag, som alle kan læses i Bilag 8. Her er det særligt forslag om mere *undervisning og information*, der fylder. Derudover er der flere, der nævner *kampagner, lovkrav, at bruge klubberne mere aktivt, skabe mere synlighed om sikkerhed, ambassadører*, samt at have *fokus på specifikke grupper*, som nogle af de ting man kunne gøre for at fremme sikkerhed til søs. Andre forslag, der nævnes, er *bedre og mere sikkerhedsudstyr i havnene*, at nedsætte omkostningerne til sikkerhedsudstyr, samt at *appellere til den sunde fornuft*.

FIGUR 41

2022 n = 2.939.

Adspurgt, hvilke forhindringer respondenterne ser for deres sikkerhed til søs, svarer 69 %, at de ikke ser nogen forhindringer (61 % i 2019). 19 % svarer for høje priser på sikkerhedsudstyr (22 % i 2019), 9 % svarer, at de mangler færdigheder (11 % i 2019), 5 % at det er besværligt at leve op til alle råd om sikkerhed til søs (2 % i 2019), 5 % svarer, at de mangler information om sikkerhed (7 % i 2019), og 4 % svarer, at de ikke opmærksomme nok, når de er til søs (3 % i 2019). Resultaterne ligner derfor meget dem fra undersøgelsen i 2019, og størstedelen i målgruppen oplever ikke, at der er nogle forhindringer for deres egen sikkerhed til søs.

FIGUR 42

2022 n = 2.939.

I 2022 er respondenterne desuden blevet spurgt ind til, hvem der særligt kan få dem til at forbedre deres sikkerhedsvaner til søs. Her viser undersøgelsen, at et flertal af respondenterne, 68 %, oplever, at *familien* kan få dem til at forbedre deres sikkerhedsvaner. Lige knap halvdelen, 44 %, svarer, at *kampagner* kan få dem til at forbedre deres sikkerhedsvaner, mens omkring en tredjedel angiver, at *klubben* og/eller *venner* kan få dem til at forbedre deres sikkerhedsvaner.

Ser man på, hvem der ellers kan få målgruppen til at forbedre deres sikkerhedsvaner til søs, har 21 % angivet *myndighederne*, 13 % deres *forsikringselskab*, og 8 % *forbundet*, mens 11 % har angivet, at der ikke er nogen af de ovenstående, der særligt kan få dem til at forbedre deres sikkerhedsvaner.

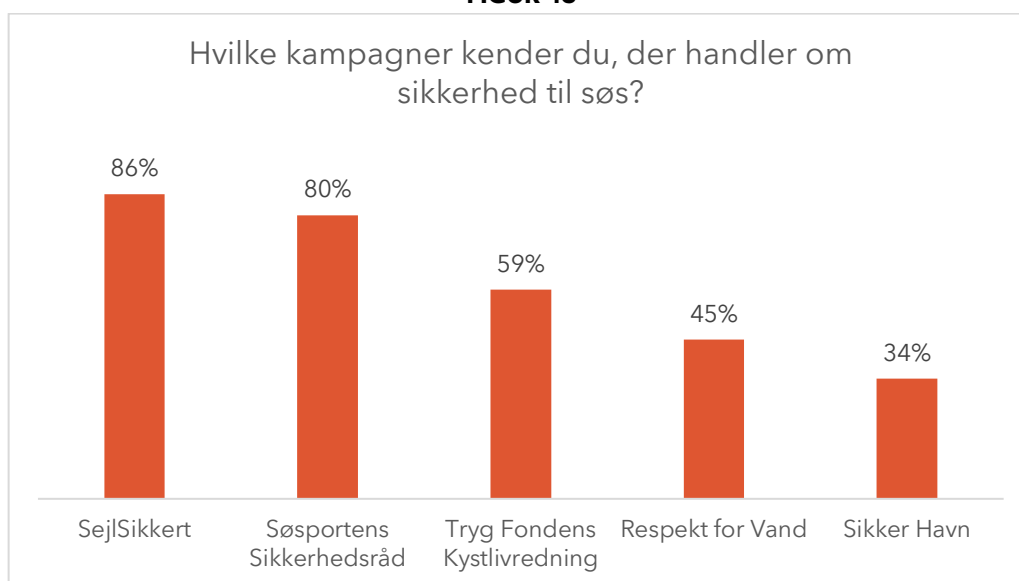
I de uddybende interview er der flere, der særligt nævner familie og venner, som nogen der kan få dem til at forbedre deres sikkerhedsvaner til søs.

4.5 SIKKERHEDSKAMPAGNER OG KENDSKAB TIL SEJLSIKKERT

Et af formålene med undersøgelsen har været at belyse målgruppens kendskab til kampagner, der handler om sikkerhed til søs, herunder SejlSikkert. Undersøgelsen afdækker derudover SejlSikkerts troværdighed blandt målgruppen, samt kendskab til og brugen af SejlSikkerts apps *SejlSikkert* og *SejlSikkert Alarm*. Disse resultater præsenteres i dette afsnit. Afslutningsvis går der i dybden med, om kendskabet til SejlSikkert er øget over tid.

4.5.1 KENDSKAB TIL SEJLSIKKERT OG ANDRE SIKKERHEDSKAMPAGNER

FIGUR 43

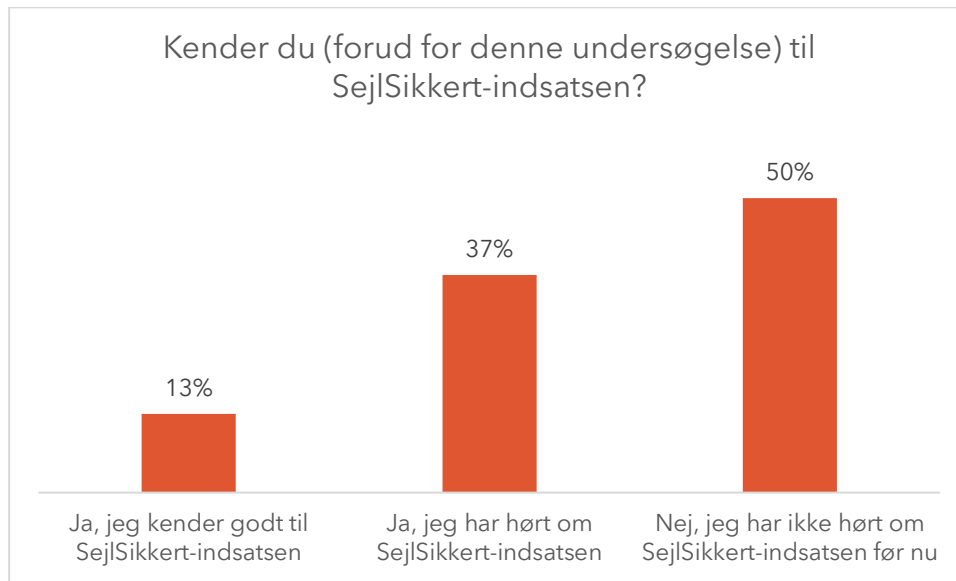
2022 $n = 2.939$.

Kigger man på kendskabet til forskellige kampagner, der handler om sikkerhed til søs, ser man, at over 8 ud af 10 kender til SejlSikkert (85 %). Det er således den af de nævnte kampagner, der er flest, der kender.⁴

80 % af respondenterne kender til Søsportens Sikkerhedsråd, over halvdelen kender Tryg Fondens Kystlivredning (59 %), mens 45 % kender Respekt for Vand, og en tredjedel kender kampagnen Sikker Havn (33 %).

⁴ Her skal man være opmærksom på, at holdningsundersøgelsen er blevet spredt i SejlSikkerts netværk, hvilket kan medføre et større kendskab til samme kampagne blandt respondenterne.

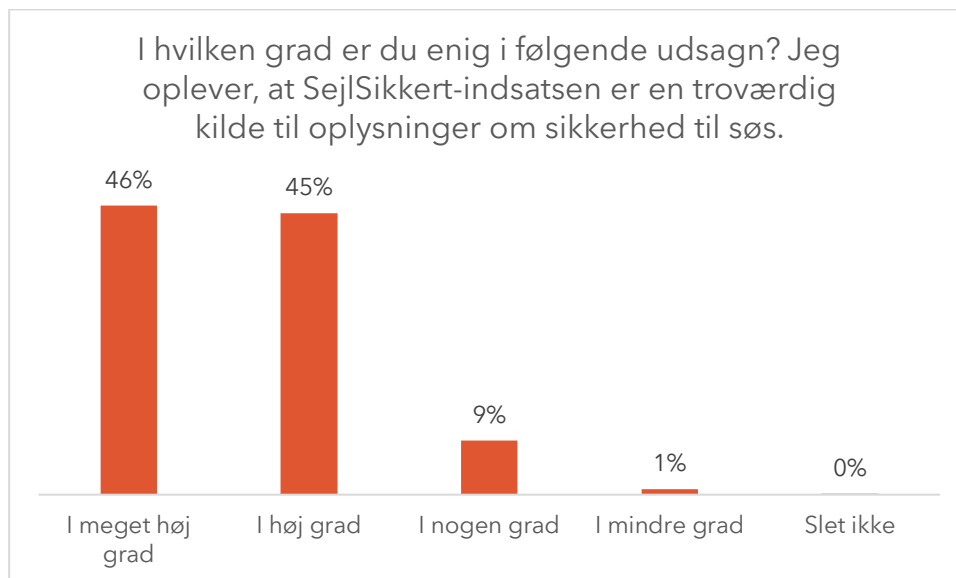
FIGUR 44

2022 n = 421. Note: Det er kun de respondenter, der ikke har svaret, at de kender SejlSikkert ved foregående spørgsmål "Hvilke kampagner kender du, der handler om sikkerhed til søs?", der har fået dette spørgsmål.

De respondenter, der ikke har angivet, at de kender SejlSikkert i ovenstående spørgsmål, er blevet spurgt yderligere ind til, om de, forud for undersøgelsen, kender til SejlSikkert. Her svarer 13 %, at de godt kender til SejlSikkert, mens 37 % svarer, at de har hørt om SejlSikkert. De resterende 50 % kender reelt ikke til SejlSikkert-indsatsen.

FIGUR 45

2022 n = 2.341. Note: Det er kun de respondenter, der har angivet, at de kender SejlSikkert ved spørgsmålet "Hvilke kampagner kender du, der handler om sikkerhed til søs?", der har fået dette spørgsmål.

Undersøgelsen viser, at SejlSikkert-indsatsen har en meget høj grad af troværdighed blandt målgruppen. 9 ud af 10 (91 %) svarer, at de i høj eller meget høj grad oplever, at SejlSikkert-indsatsen er en troværdig kilde til oplysninger om sikkerhed til søs.

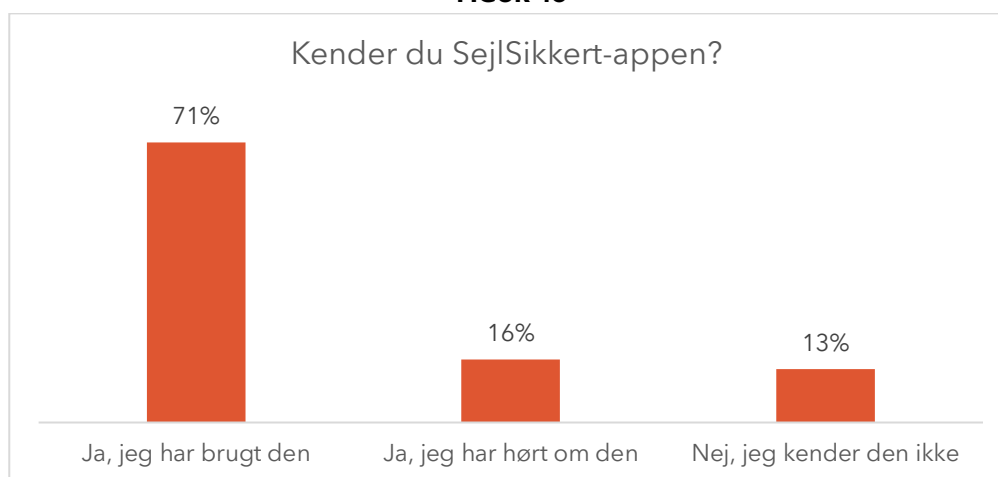
Det samme gør sig gældende i de uddybende interview. Her er det de fleste, der kender SejlSikkert og oplever, at det er en troværdig og brugbar kampagne for dem, der har givet dem en masse i forhold til sikkerhed igennem årene.

De få respondenter, som har svaret, at de i mindre grad eller slet ikke oplever, at SejlSikkert-indsatsen er en troværdig kilde til oplysninger om sikkerhed til søs, har haft mulighed for at uddybe, hvorfor de oplever det. Her svarer nogen, at de ikke bryder sig om, at der er så mange plakater og skilte i havnene, og andre, at de er utilfredse med SejlSikkert's apps. Nogle mener ikke, at den viden indsatsen formidler er korrekt/relevant, og en enkelt vandsportsudøver oplever, at indsatsen kun er henvendt tursejlere. Alle de åbne besvarelser kan læses i Bilag 7.

4.5.2 SEJLSIKKERT APP OG SEJLSIKKERT ALARM

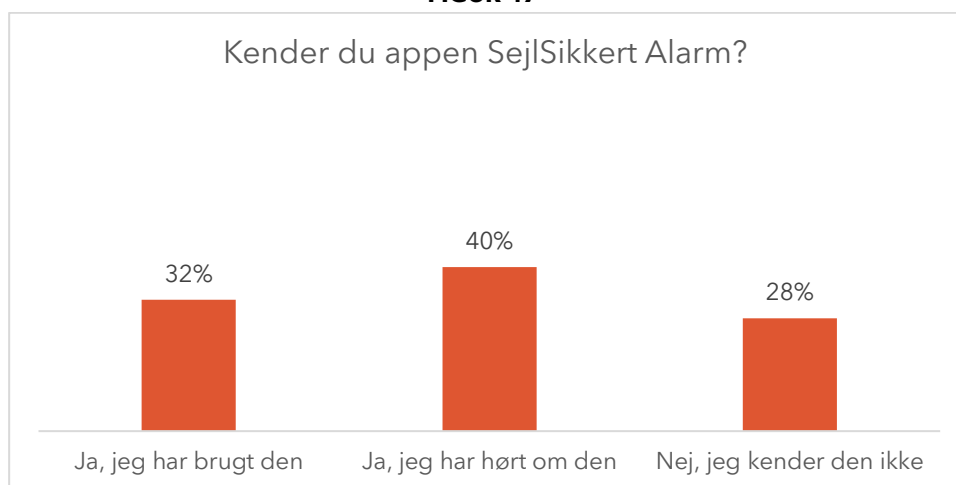
I 2022 er det 71 % af respondenterne, der har svaret, at de har brugt SejlSikkert-appen, hvilket er en markant stigning siden 2019 og særligt siden 2015, hvor der første gang blev spurgt ind til kendskabet blandt målgruppen (se Figur 51). Generelt viser undersøgelsen, at der i 2022 er et meget højt kendskab til SejlSikkert-appen. De samme gør sig gældende i de uddybende interview, hvor flere bruger appen og er glade for dens funktioner. En enkelt svarer dog, at han ikke bruger den på lange ture, da han ofte er så langt fra land, at der ikke er nogen mobildækning.

FIGUR 46

2022 n = 2.939.

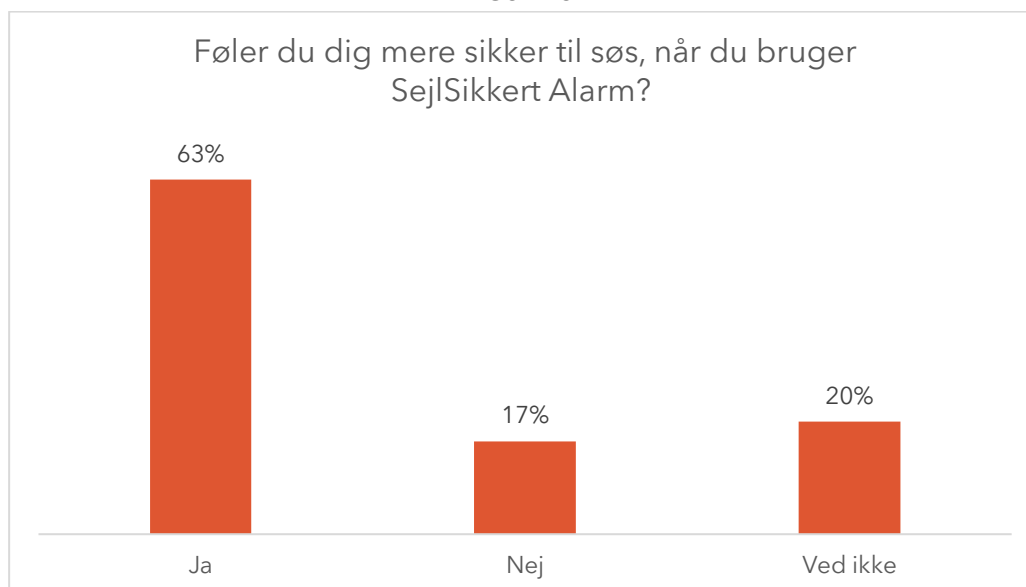
FIGUR 47

2022 n = 2.939.

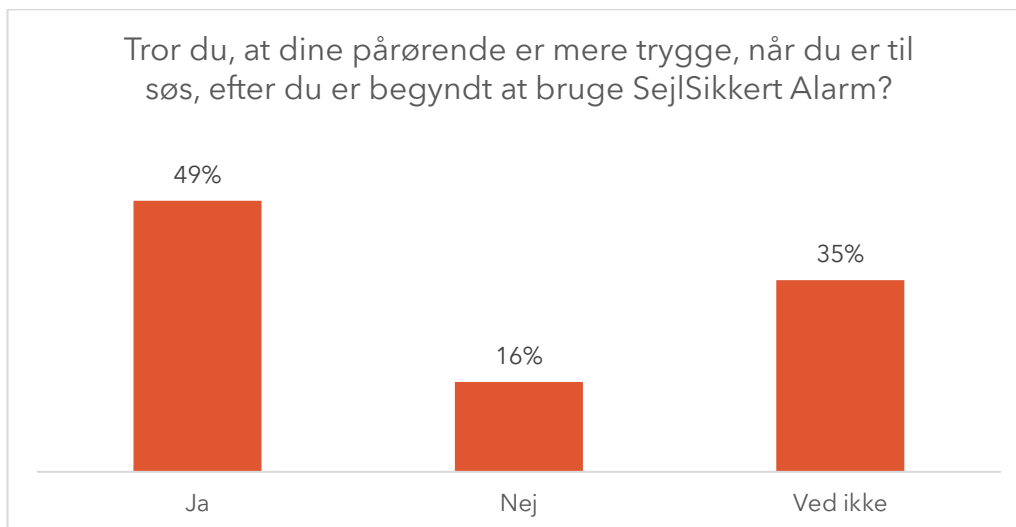
Figur 47 viser, at 32 % af respondenterne har svaret, at de har brugt appen SejlSikkert Alarm, mens 40 % har hørt om appen. Både brugen af og kendskabet til SejlSikkert Alarm er således steget siden 2019, hvor henholdsvis 17 % svarede, at de havde brugt appen og 34 % svarede, at de havde hørt om den. I 2019 var det halvdelen af respondenterne (49 %), der ikke kendte SejlSikkert Alarm-appen, mens det i 2022 var under hver tredje (28 %).

FIGUR 48

2022 n = 846. Dette spørgsmål er kun blevet besvaret af de respondenter, der har svaret, at de har brugt SejlSikkert Alarm. Der er desværre sket en fejl i opsætningen af dette spørgsmål i det elektroniske spørgeskema, således at roerne ikke har fået det pågældende spørgsmål. Resultaterne er således kun gældende for sejlere, fiskere og vandsportsudøvere.

FIGUR 49

2022 n = 946. Dette spørgsmål er kun blevet besvaret af de respondenter, der har svaret, at de har brugt SejlSikkert Alarm.

Dem som bruger SejlSikkert Alarm-appen føler sig i høj grad mere sikre til søs, når de bruger appen (Figur 48). Samtidig tror en stor del af dem, at deres pårørende er mere trygge ved, at de er på vandet, efter de er begyndt at bruge SejlSikkert Alarm (Figur 49).

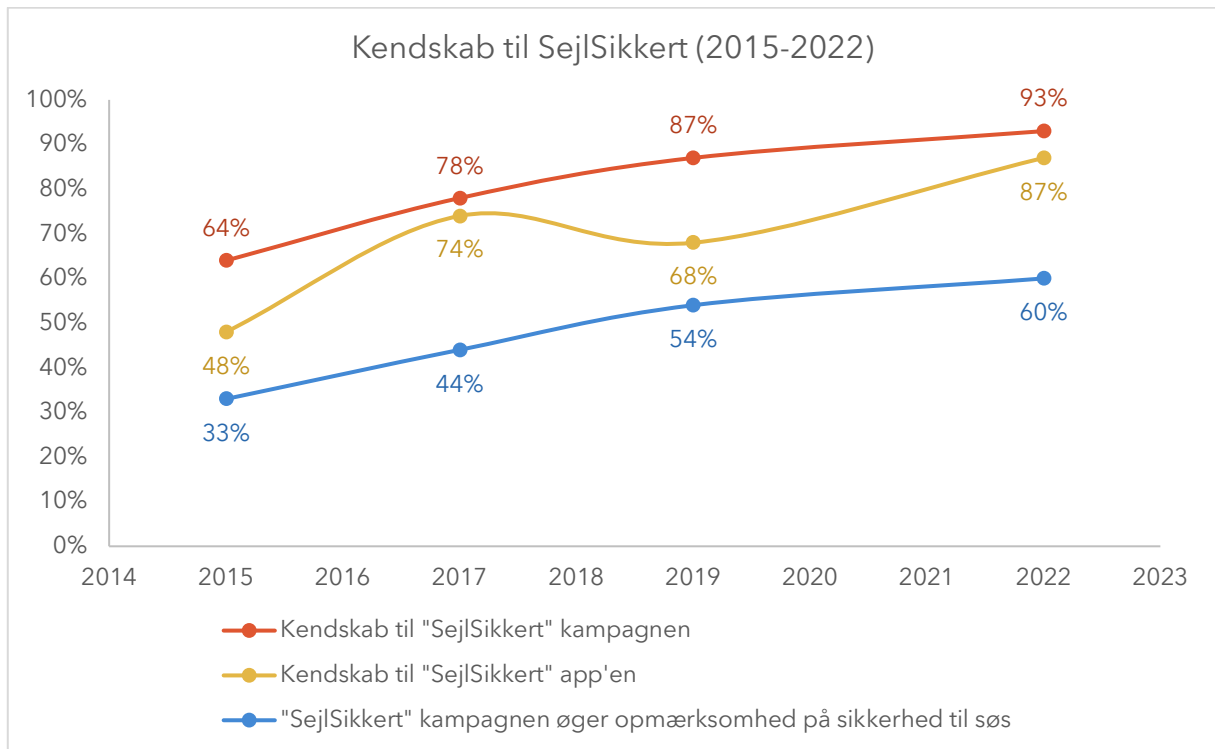
Flere af de interviewede bruger også SejlSikkert Alarm-appen, og de giver udtryk for, at den er rar at have med, samt at den skaber tryghed hos dem selv, men i høj grad også blandt deres pårørende:

Den giver os en tryghedsfølelse, men det giver lige så meget i dem derhjemme en tryghedsfølelse over at vi ikke er helt 'Palle alene i verden' derude." - Fisker, kabinebåd m. påhængsmotor

4.5.3 KENDSKAB TIL SEJLSIKKERT OVER TID

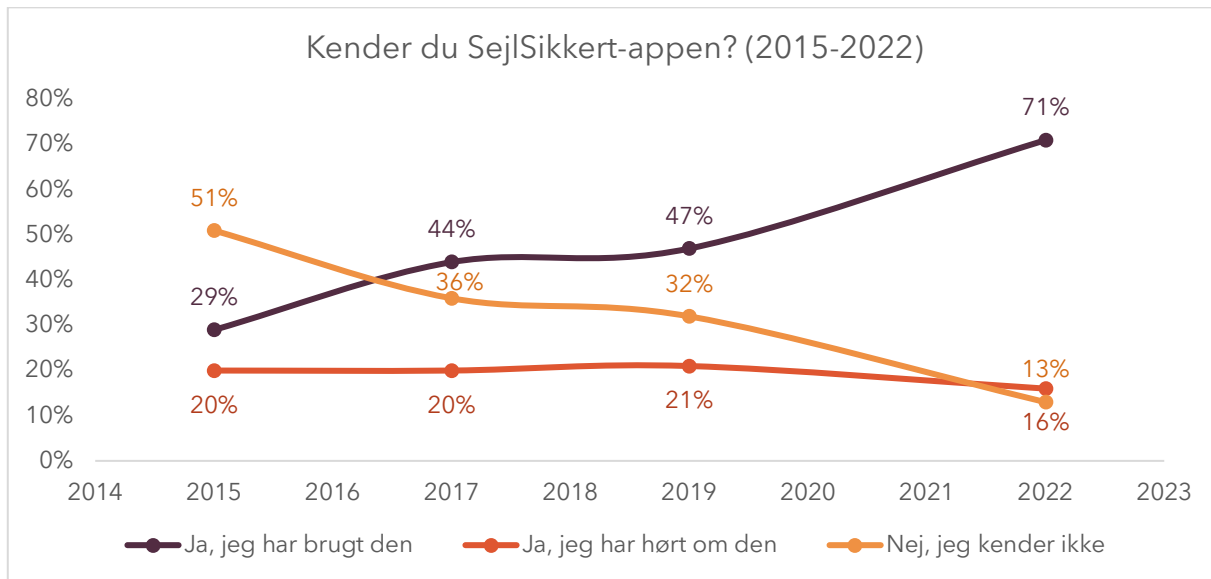
FIGUR 50

$N_{2015} = 2.118$, $N_{2017} = 1.889$, $N_{2019} = 2.804$, $N_{2022} = 2.939$. Kendskab til "SejlSikkert" kampagnen viser hvor mange procent af respondenterne, der kender eller har hørt om kampagnen. Kendskab til "SejlSikkert" app'en viser hvor mange procent af respondenterne, der har svaret brugt eller hørt om app'en. "SejlSikkert" kampagnen øger opmærksomhed på sikkerhed til søs viser hvor mange procent af respondenterne, der svarer, at "SejlSikkert" kampagnen gjort dem mere opmærksomme på sikkerhed til søs.

Ser man på kendskabet til SejlSikkert-indsatsen over tid (Figur 50), så viser undersøgelsen, at kendskabet til SejlSikkert kampagnen er steget støt igennem årene. Kendskabet til SejlSikkert app'en svinger mere, men er i 2022 det højeste, der er målt i alle årene. Derudover viser Figur 51, at måler man specifikt på brugen af app'en, så er den steget gennem alle årene. Ser man på hvorvidt målgruppen oplever, at SejlSikkert kampagnen har øget deres opmærksomhed på sikkerhed til søs, viser undersøgelsen, at der også her har været en konstant stigende tendens alle de år, undersøgelsen er gennemført.

FIGUR 51

2015 n = 2.077, 2017 n = 1.851 (38 missing svar), 2019 n = 2.785, 2022 n = 2.939.

**HVEM KAN SÆRLIGT
BLIVE BEDRE TIL AT
BRUGE VEST OG
HVORDAN?**

4.6 HVEM KAN SÆRLIGT BLIVE BEDRE TIL AT BRUGE VEST OG HVORDAN?

Som nævnt i observationsstudiet og i kapitel 3.3 er der særlige faktorer såsom børn, singlehandsejlads og sejlads generelt, der potentielt kan påvirke brugen af vest, men er der nogle karakteristika der særligt kendetegner de personer, der svarer at de nogle gange, sjældent eller aldrig bruger vest?

I 2022 var der en særlig profil, der kendetegnede de personer, der nogle gange, aldrig eller sjældent bar rednings- eller svømmevest på havet, som fremover vil refereres til som lejlighedsvis vestebrugere. De personer, der svarede, at de altid eller næsten altid bar redningsvest på havet, vil blive refereret til som faste vestebrugere.

Faste vestebrugere

86 % af respondenterne bruger altid eller næsten altid vest

Lejlighedsvis vestebrugere

14 % af respondenterne bruger nogle gange, sjældent eller aldrig vest

Blandt lejlighedsvis vestebrugere er:

Over 60 år gammel

Mænd

Medlem af en klub

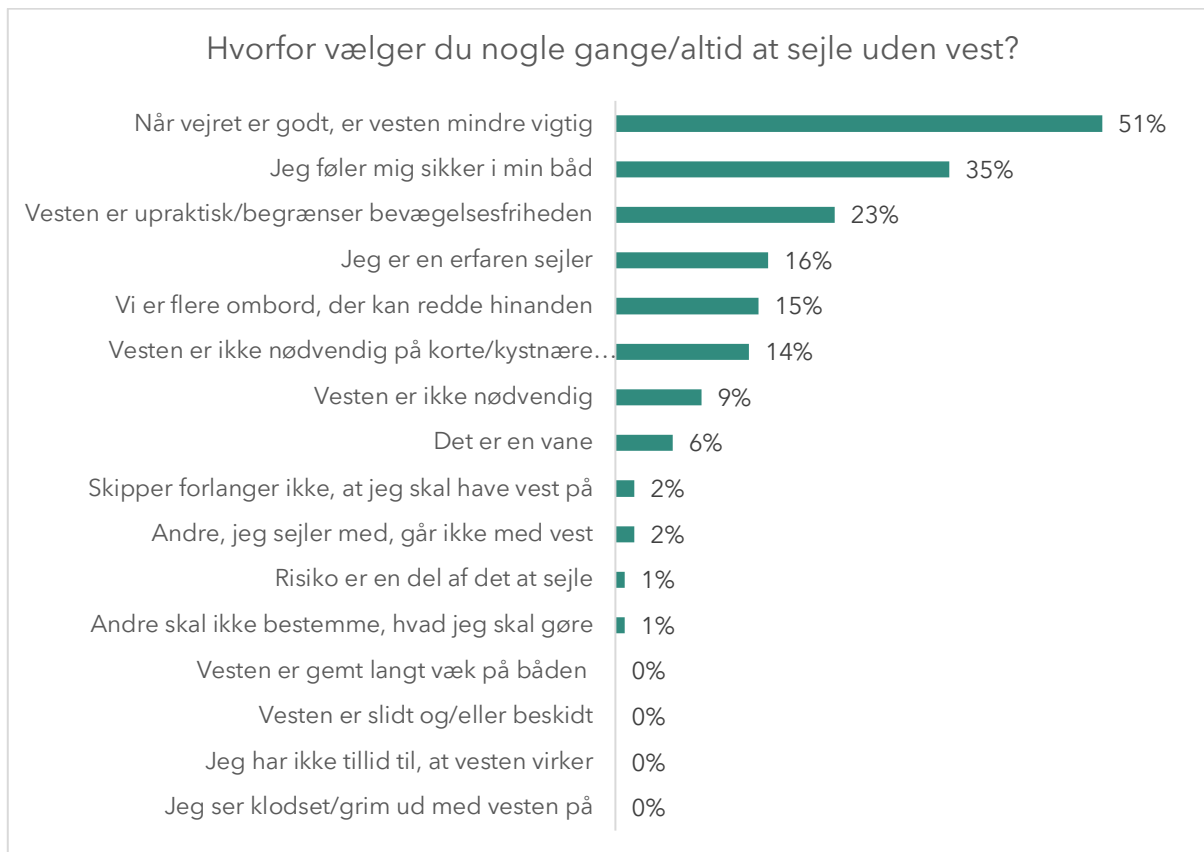
Ude og sejle én til flere gange om året

Har sejlet i over 10 år

4.6.1 BEGRUNDELSER FOR IKKE AT BRUGE VEST

FIGUR 52

2022 n = 978. Note: Spørgsmålet er stillet til de respondenter, der ikke har svaret "Ja, altid", til spørgsmålet "Bruger du rednings- eller svømmevest, når du er på havet?".

Gennem årene har der været blandede besvarelser til, hvorfor man nogle gange/altid sejler uden vest, som vist i nedenstående Figur 53. Figuren viser de 8 mest valgte svarmuligheder, da de andre 8 svarmuligheder havde under 5% tilslutning per år. Den største procentvise forskel mellem 2015 og 2022 er sket i tilslutningen til *Vesten er upraktisk/ begrænser bevægelsesfriheden*, hvor andelen ligger 10 procentpoint lavere i 2022 end i 2015, og i tilslutningen til *Det er en vane* hvor andelen ligger 8 procentpoint lavere. De mest populære begrundelser, til hvorfor man ikke altid bruger vest, har dog ikke ændret sig gennem årene og er stadig *Vesten er mindre vigtig, når vejret er godt*, *Vesten er upraktisk/ begrænser bevægelsesfriheden* samt *Jeg føler mig sikker i min båd*.

I de uddybende interview er der også foretaget interview med personer, der ikke altid bruger vest, selvom de alle sammen har veste med ombord på deres fartøj. Flere af dem nævner vejret som en faktor for om de tager vest på eller ej - hvis vejret er godt, mener de ikke, det er nødvendigt at tage vest på, ligesom flere har veste liggende, som de kan tage på, skulle der komme et vejrskifte.

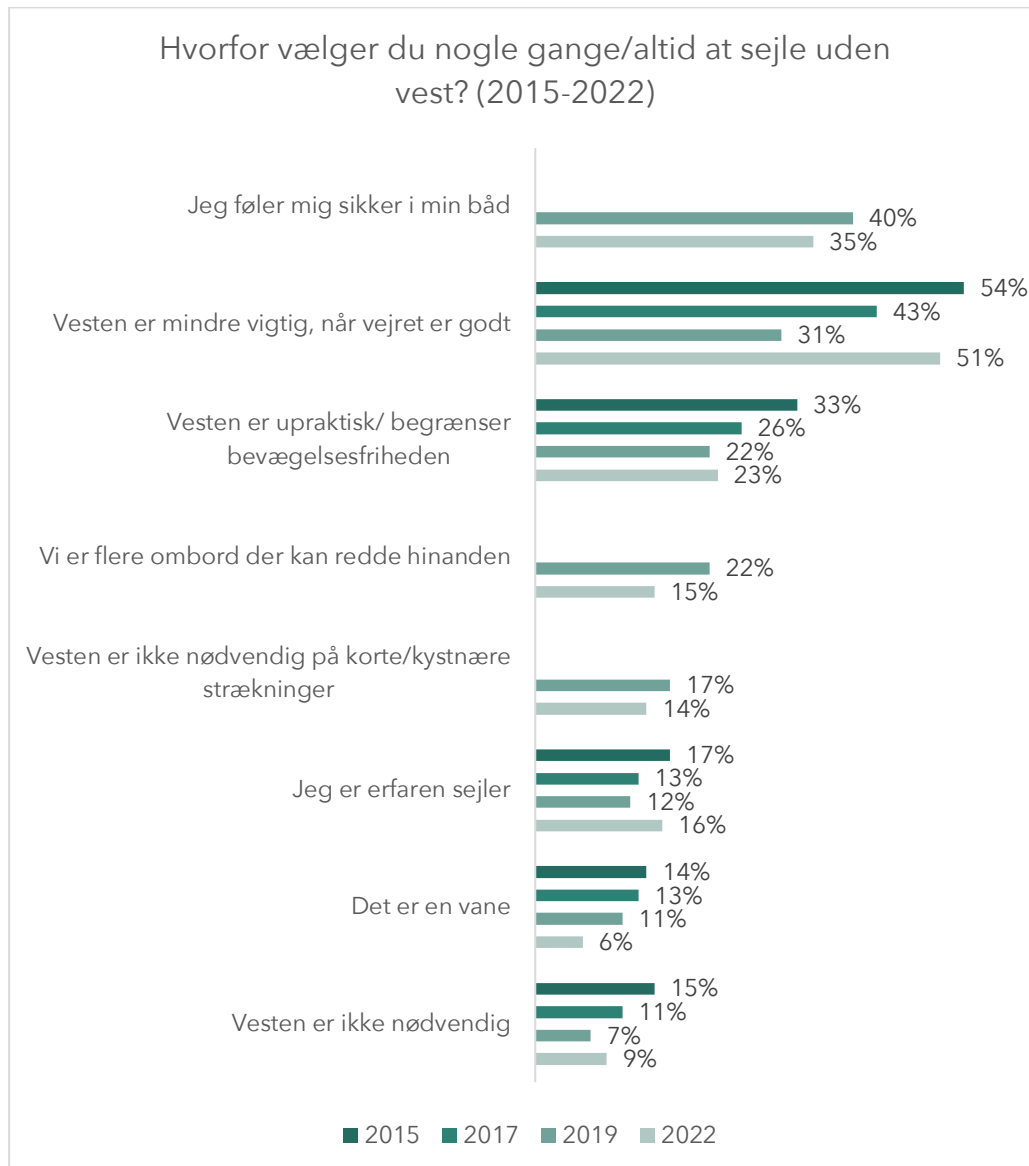
Det er efter, hvordan vejret er, fordi jeg kommer aldrig op på fordækket [...] hvis jeg falder i (i havnen red.), så kan jeg for helvede komme over til en bro.” - Sejler, sejlbåd

Flere fortæller også at de sejler i både med høj kant, indenbordssæder, kabine eller lign., der gør, at de føler sig så sikre i deres båd, at de ikke behøver have vest på. De fortæller også, at skal de op på dækket, så tager de vest på. Ligesom der er én, der nævner, at de tager vest på “når vi føler os usikre”.

*Det op til hver enkelt person. Der er den her vest, hvis du vil have den på, og føler dig tryggest med det, så gør du det. Ellers så ligger den her. Den bliver ikke pakket væk, og den ligger et sted, hvor man hvor det vil kunne få fat i dem. ... Mens jeg voksede op, har det altid været sådan at skulle man ud og lave noget rod med sejl på dækket, mens vi sejlede, så tog man vest på, men når man var nede i cockpittet, så var det frivilligt.”
– Sejler, motorbåd og sejlbåd*

FIGUR 53

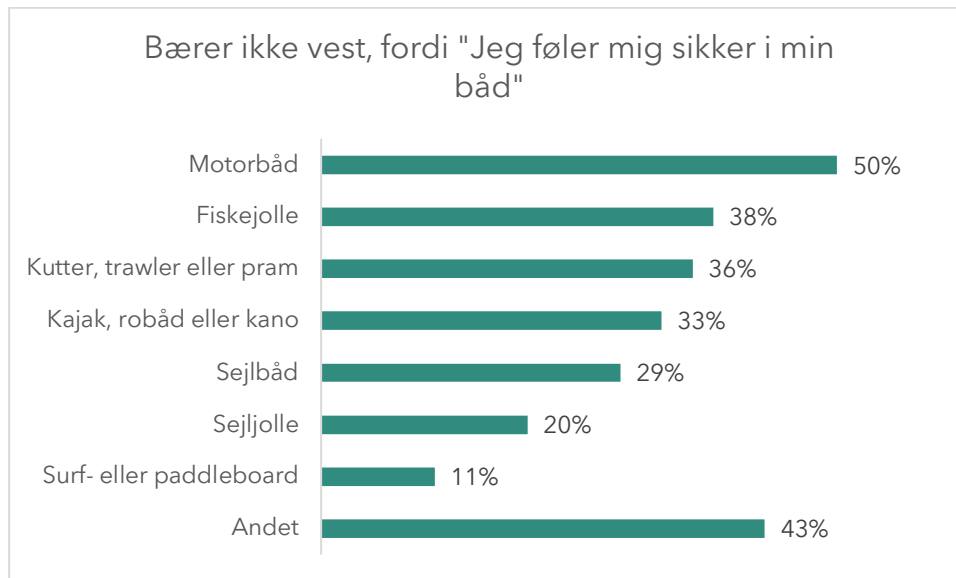

2015 n = 950, 2017 n = 718, 2019 n = 959, 2022 n = 978. Note: Svarmulighederne "Jeg føler mig sikker i min båd", "Vi er flere ombord der kan redde hinanden" og "Vesten er ikke nødvendig på korte/kystnære strækninger" blev først tilføjet til holdningsundersøgelsen i 2019.

Man kunne forestille sig, at der er en sammenhæng mellem de forskellige aktiviteter man kan dyrke på havet og forskellige begrundelser til ikke altid at bære redningsvest, der kunne f.eks. være forskel mellem hvilket fartøj man benytter, og hvor sikker man føler sig i sin båd. De følgende tre figurer dykker derfor ned i de hyppigst valgte begrundelser til ikke at bære vest, for at undersøge om der lægger særlige tendenser bag.

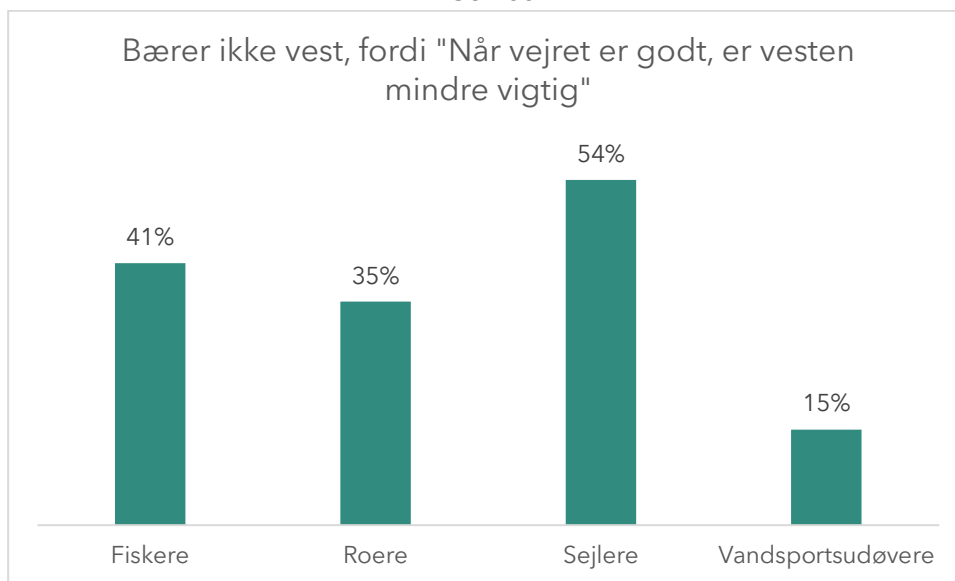
Figur 54 viser, at der er en tendens mellem nogle typer af fartøj og det at føle sig sikker i sin båd. Her ser vi, at det særligt er de sejlere, der sejler i motorbåd, og til dels også dem, der sejler i fiskejolle, kutter, trawler eller pram, der har en tendens til nogle gange ikke at bruge redningsvest, fordi de føler sig sikre i deres båd. I 2022 svarede halvdelen af de motorbådsbrugere, der ikke altid bruger redningsvest, at de nogle gange vælger at sejle uden vest, fordi de føler sig sikre i deres båd. Den samme andel lå på 60% i 2019.

FIGUR 54

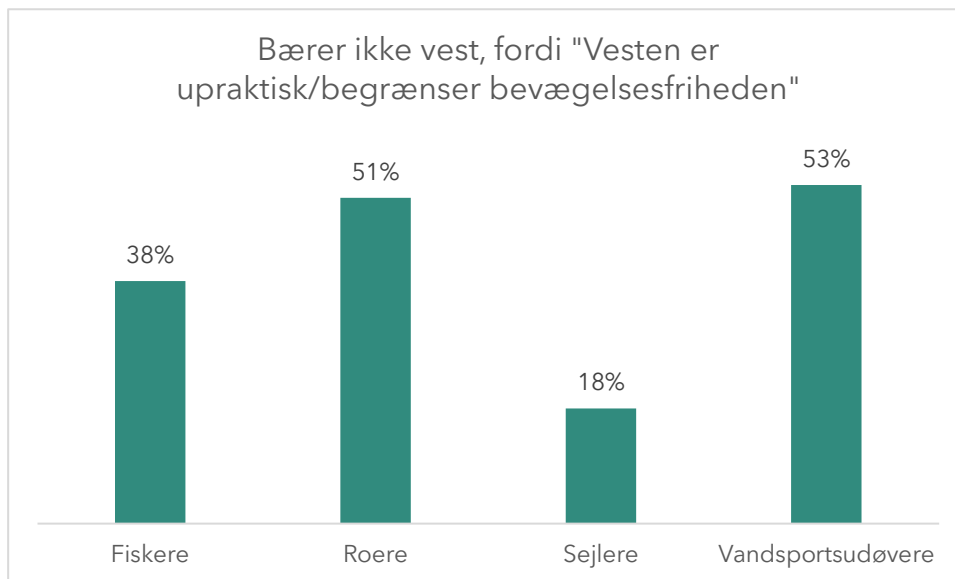

Sejljolle n = 5, Fiskejolle n = 47, Motorbåd n = 264, Sejlbåd n = 512, Kutter, trawler eller pram n = 11, Kajak, robåd eller kano n = 87, Surf- eller paddleboard n = 9, Andet n = 28.

Figur 55 viser, at over halvdelen af de sejlere, der ikke altid bruger redningsvest, nogle gange vælger ikke at bruge redningsvest, fordi den er mindre vigtig, når vejret er godt. Til gengæld er der ikke mange af sejlerne, der vælger vesten fra, fordi den begrænser deres bevægelsesfrihed, hvilket Figur 56 viser. Her ser man i stedet, at vandsportsudøvere og roere i højere grad end sejlere og fiskere nogle gange vælger vesten fra, fordi den er upraktisk.

FIGUR 55

Fiskere n = 97, roere n = 82, sejlere n = 786, vandsportsudøvere n = 13.

FIGUR 56

Fiskere n = 97, roere n = 82, sejlere n = 786, vandsportsudøvere n = 13.

4.6.2 KENDSKAB TIL SIKKERHEDSKAMPAGNER BLANDT LEJLIGHEDSVISE VESTEBRUGERE

Blandt de lejlighedsvisе vestebrugere viser undersøgelsen tydeligt, at der er et generelt lavere kendskab til diverse sikkerhedskampagner (Figur 57). Kun 76% af de lejlighedsvisе vestebrugere svarede, at de kendte til SejlSikkert i modsætning til 87% af de faste vestebrugere. Dette kan enten tyde på, at SejlSikkert indsatsen ikke i lige så høj grad når ud til de lejlighedsvisе vestebrugere, eller at dem der har hørt om SejlSikkert er mere opmærksomme på redningsvestens vigtighed.

FIGUR 57

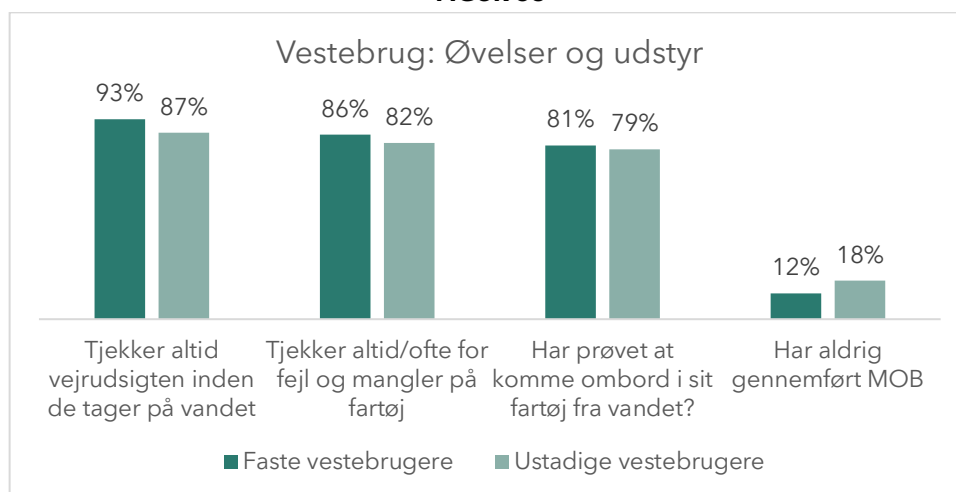
Hvilke kampagner kender du, der handler om sikkerhed til søs?	Andel faste vestebrugere	Andel lejlighedsvisе vestebrugere
SejlSikkert	87%	76%
Tryg Fondens Kystlivredning	60%	54%
Søsportens Sikkerhedsråd	80%	76%
Respekt for Vand	46%	40%
Sikkerhavn	36%	25%

Faste vestebrugere n = 2.525, lejlighedsvisе vestebrugere n = 414.

4.6.3 SIKKERHEDSØVELSER OG MANGLENDE VIDEN BLANDT LEJLIGHEDSVISE VESTEBRUGERE

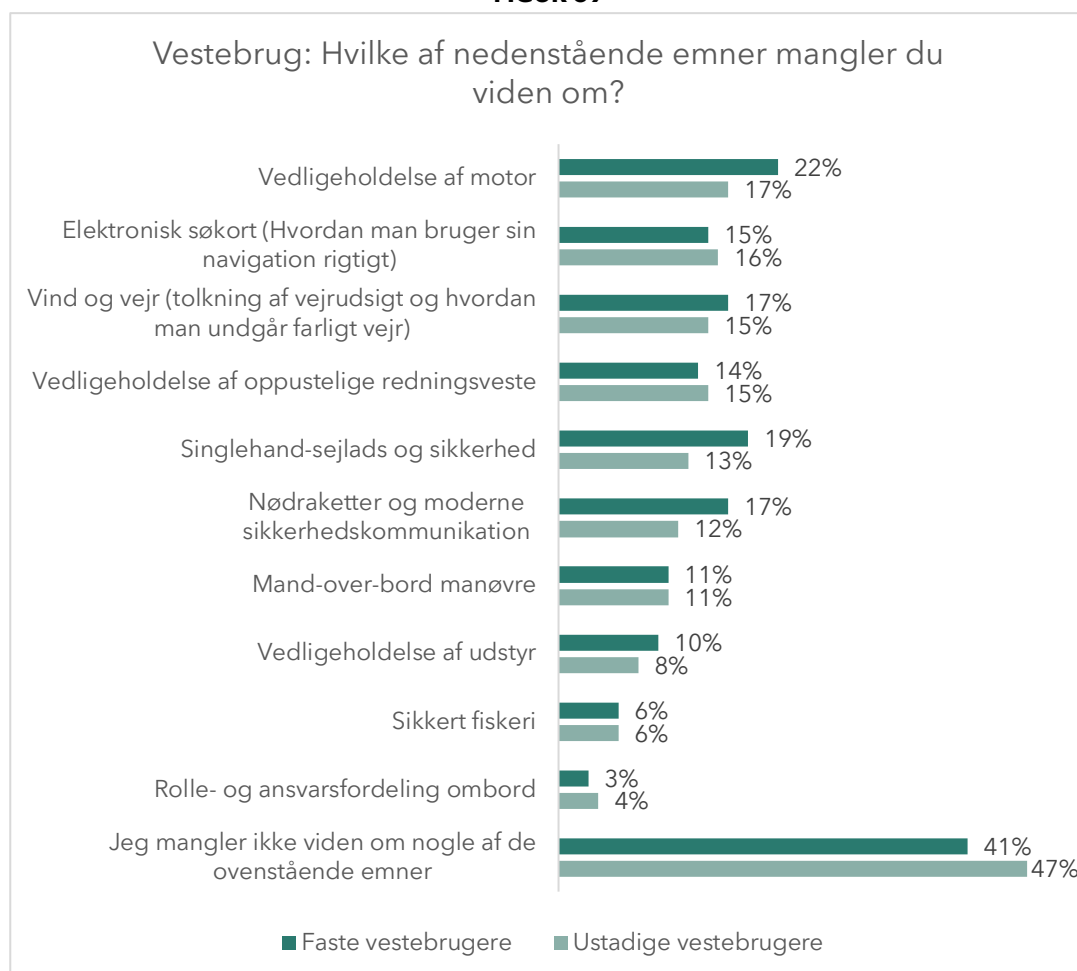
Sammenligner man de to typer vestebrugere, når det kommer til sikkerhedsøvelser, udstyr og manglende viden er der ikke stor forskel som vist i Figur 58 og Figur 59. Det tyder altså ikke på, at lejlighedsvisе vestebrugere ikke går op i sikkerhed til søs, men man kunne forestille sig, at de ikke lægger stor vægt på betydningen af redningsvest for deres egen sikkerhed til søs.

FIGUR 58

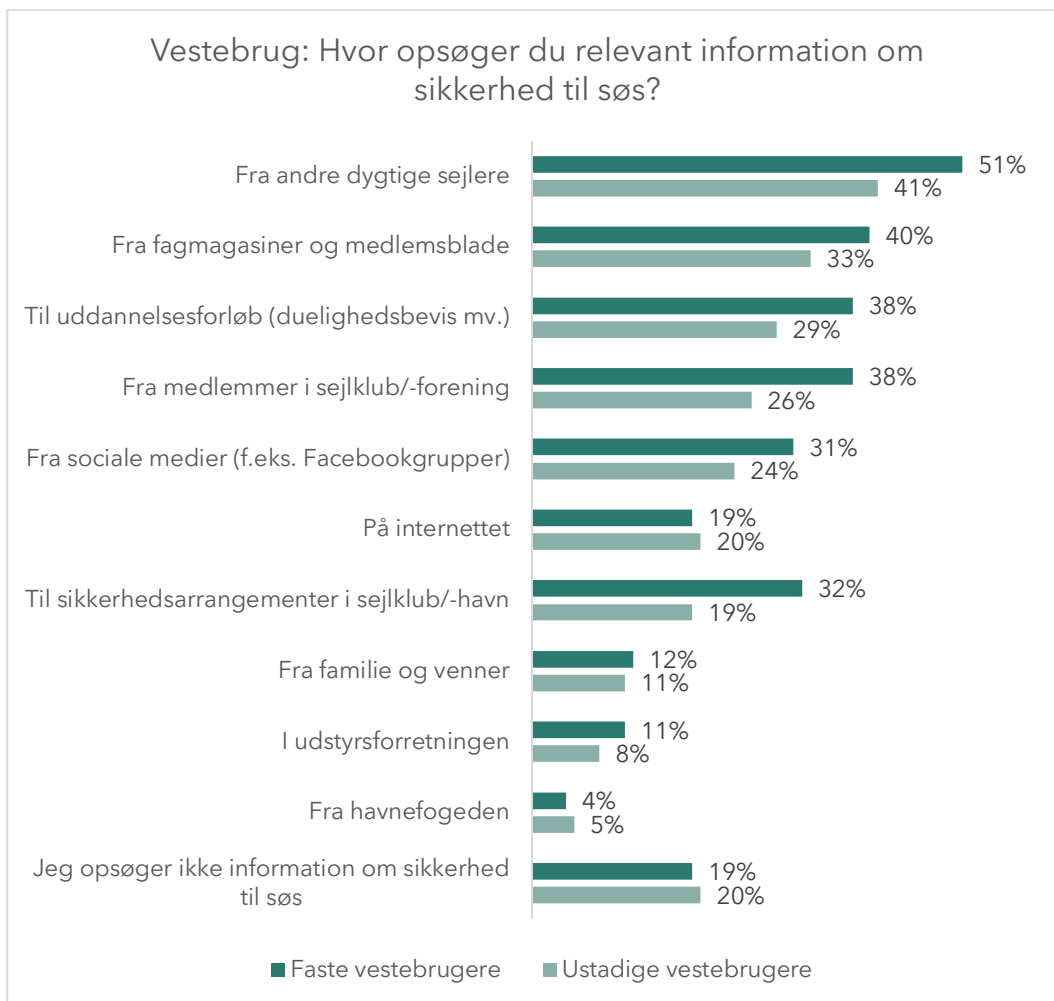
Faste vestebrugere n = 2.525, lejlighedsvise vestebrugere n = 414.

FIGUR 59

Faste vestebrugere n = 2.525, lejlighedsvise vestebrugere n = 414.

FIGUR 60

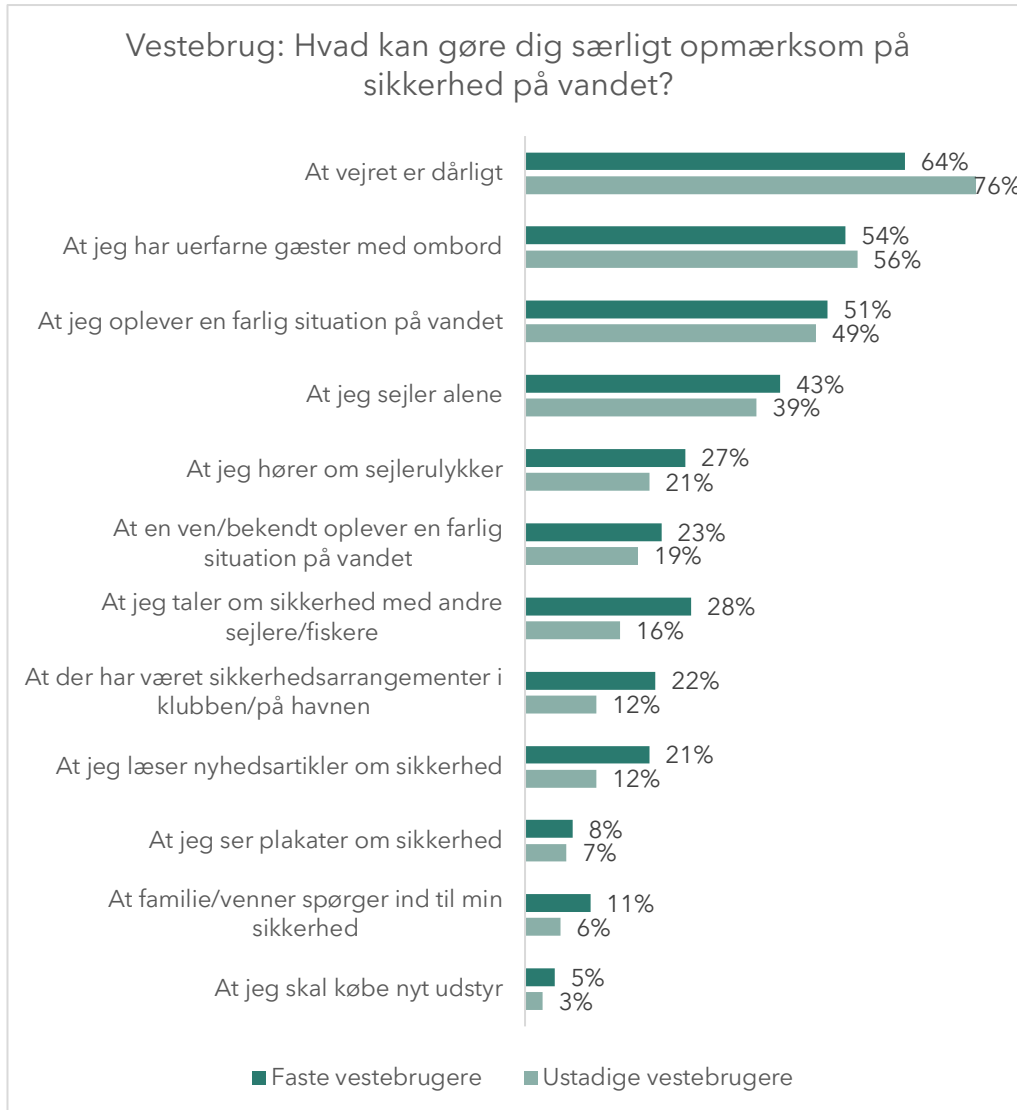
Faste vestebrugere n = 2.525, lejlighedsvisе vestebrugere n = 414.

På trods af, at der ikke er store forskelle mellem hvilke emner de lejlighedsvisе og de faste vestebrugere mangler viden om, er der forskelle mellem hvor de to grupper søger relevant information om sikkerhed til søs (Figur 60). De lejlighedsvisе vestebruger benytter sig i mindre grad end de faste vestebrugere af at søge information fra sociale fællesskaber fx andre medlemmer i sejlklubben, Facebook-grupper, arrangementer i sejlklubben og fra andre dygtige sejlere.

Det kunne tyde på, at lejlighedsvisе vestebrugere bruger (sejl)klubber anderledes end de faste vestebrugere. Selvom tre ud af fire af de lejlighedsvisе vestebrugere er medlem af en klub er det kun ca. hver fjerde af dem der spørger de andre medlemmer af klubben om information om sikkerhed. På samme måde er det kun ca. hver femte lejlighedsvisе vestebruger, der søger information til sikkerhedsarrangementer i klubben. Dette kan dog også skyldes, at klubben tilbyder få eller irrelevante sikkerhedsarrangementer.

Forståelsen af at lejlighedsvis vestebrugere bruger klubberne anderledes end de faste vestebrugere bakkes også op af Figur 61 der viser, at færre lejlighedsvis vestebrugere bliver gjort opmærksomme på sikkerhed på vandet, når de taler om sikkerhed med andre sejlere, eller når der har været et sikkerhedsarrangement, sammenlignet med faste vestebrugere.

FIGUR 61

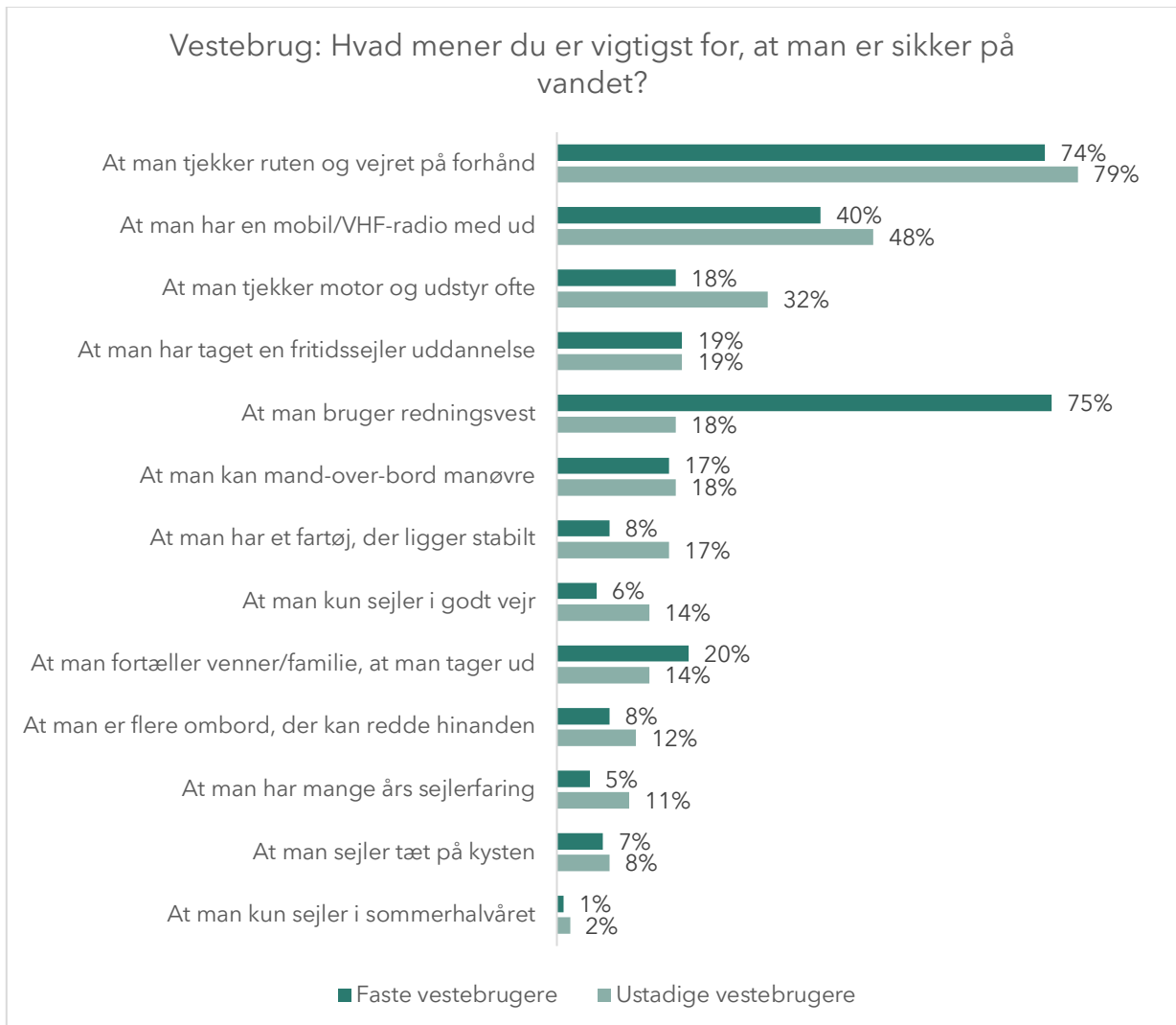

Faste vestebrugere n = 2.525, lejlighedsvis vestebrugere n = 414.

4.6.4 SIKKERHEDSADFÆRD BLANDT LEJLIGHEDSVISE VESTEBRUGERE

Det er tydeligt at lejlighedsvisе vestebrugere i samme grad som faste vestebrugere går op i sikkerhed til søs, når det kommer til at planlægge deres tur og holde deres grej i orden (Figur 62). Det er derfor interessant at undersøge hvor vigtigt de lejlighedsvisе vestebrugere mener, at redningsvesten er for deres sikkerhed, sammenlignet med andre sikkerhedsfaktorer.

FIGUR 62

Faste vestebrugere n = 2.525, lejlighedsvisе vestebrugere n = 414.

De lejlighedsvisе vestebrugere er generelt mere opmærksomme på flere af faktorerne end de faste vestebrugere, når man opstiller forskellene mellem hvad de mener er vigtigst for, at man er sikker på vandet. Blandt myterne⁵ er der en større procentdel af de lejlighedsvisе

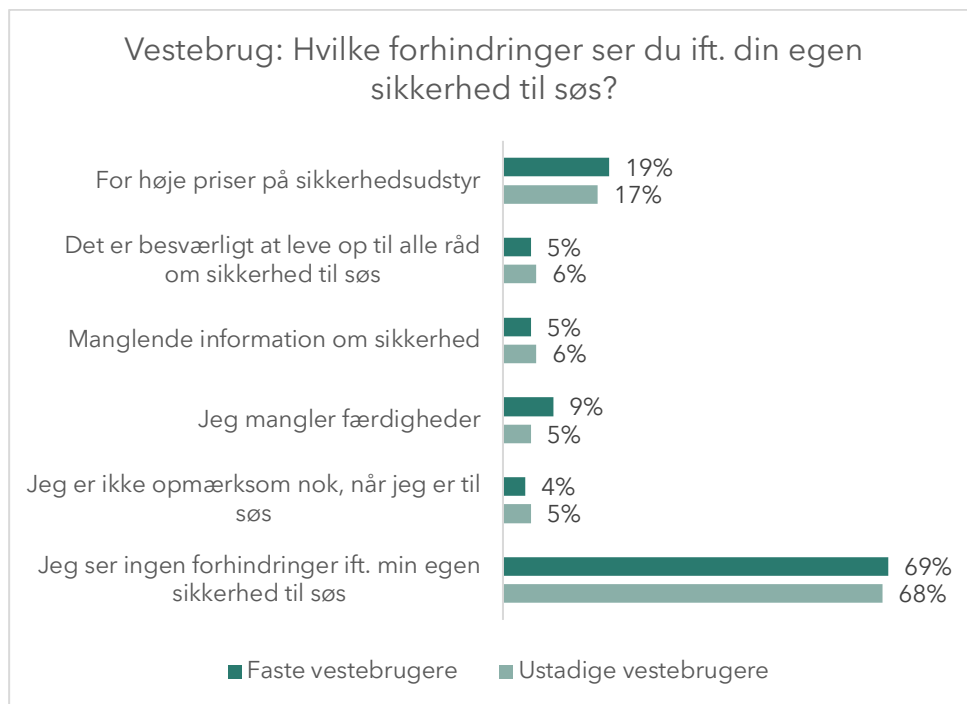
⁵ "At man har mange års sejlerfaring", "At man kun sejler i sommerhalvåret", "At man har et fartøj, der ligger stabilt", "At man sejler tæt på kysten", "At man kun sejler i godt vejr" og "At man er flere ombord, der kan redde hinanden"

vestebrugere, der markerer at *sejlerfaring*, *stabilt fartøj* og *godt vejr* er vigtigst for, at de er sikre på vandet. På samme tid er der blandt De 5 sejlråd⁶ også en større andel dårlige vestebrugere, med undtagelse af *At man fortæller venner/familie, at man tager ud* og *At man bruger redningsvest*, hvor der er 57 procentpoints forskel mellem de to grupper.

Det viser, at de lejlighedsvis vestebrugere sandsynligvis prioriterer andre sikkerhedsråd højere end redningsvesten, og at de ikke ser redningsvesten som værende en afgørende faktor for deres sikkerhed til søs. Derudover er der en tendens til, at myter om sikkerhed på vandet er stærkere blandt lejlighedsvis vestebrugere end faste vestebrugere.

Hvis man er interesseret i at øge brugen af redningsvest, hos dem der er dårligst til at få vesten på, kan det derfor være gavnende at argumentere, hvorfor redningsvesten er vigtig og nødvendig på lige fod med de andre sejlråd. For at ændre de lejlighedsvis vestebrugeres adfærd, kan det være nødvendigt at ændre deres holdning til brugen af redningsvest. Det kunne f.eks. gøres ved at bringe historier frem om at sejlere med styr på deres rute, livline og udstyr stadig har brug for en redningsvest.

FIGUR 63

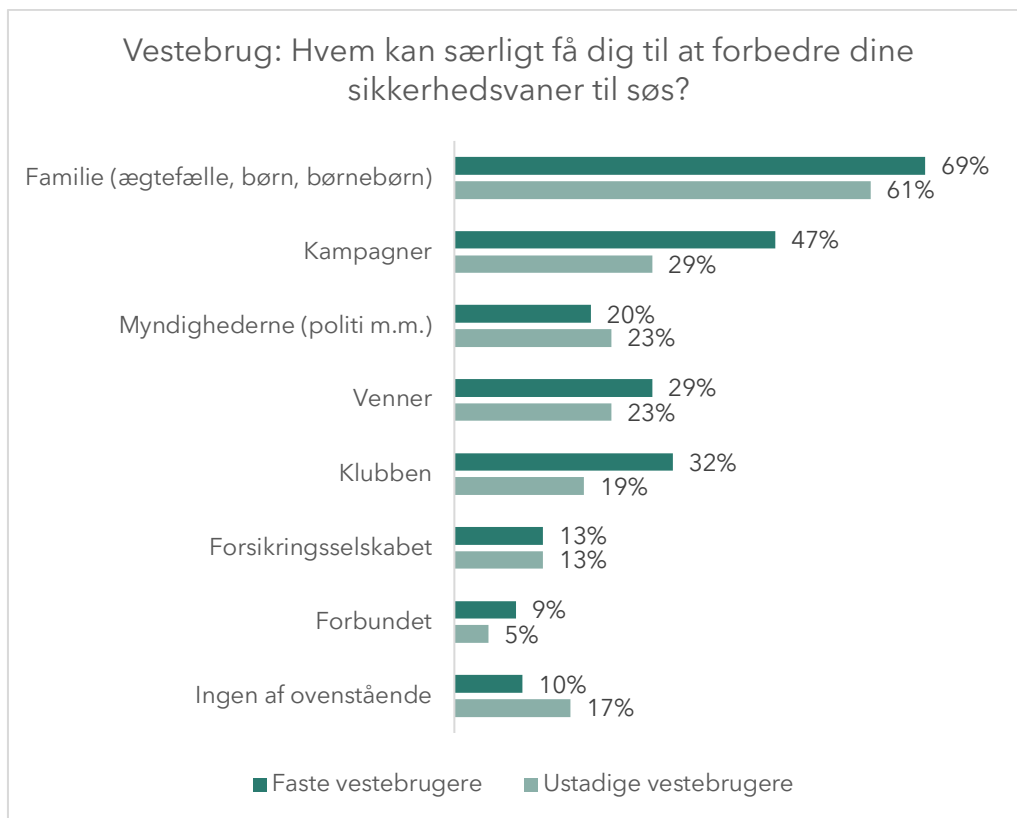

Faste vestebrugere n = 2.525, lejlighedsvis vestebrugere n = 414.

⁶ "At man har mange års sejlerfaring", "At man har en mobil/VHF-radio med ud", "At man har taget en fritidssejleruddannelse", "At man kan mand-over-bord manøvre"

Ser man på vestebrugernes forhindringer ift. egen sikkerhed til søs, er der ikke stor forskel mellem de to grupperinger (Figur 63).

FIGUR 64

Faste vestebrugere n = 2.525, lejlighedsviseste brugere n = 414.

Hvordan mener de lejlighedsviseste brugere selv at man kan forbedre deres vaner? Der er en højere andel af de lejlighedsviseste brugere (17%), der ikke mener, at de opstillede muligheder kan påvirke deres sikkerhedsvaner, når man ser på hvad der særligt kan få de to grupper til at forbedre deres sikkerhedsvaner til søs. De faktorer der oftest forekommer, er *Kampagner* og *Familie* for begge grupper, dog ligger andelen af lejlighedsviseste brugere lavere end andelen af faste vestebrugere. Ydermere er andelen af lejlighedsviseste brugere, der særligt påvirkes af klubben lavere end andelen af faste vestebrugere. Det kan tyde på, at de lejlighedsviseste brugere i lavere grad end de faste vestebrugere lader sig påvirke af kampagner og klubber.

KLUBMEDLEMSKAB

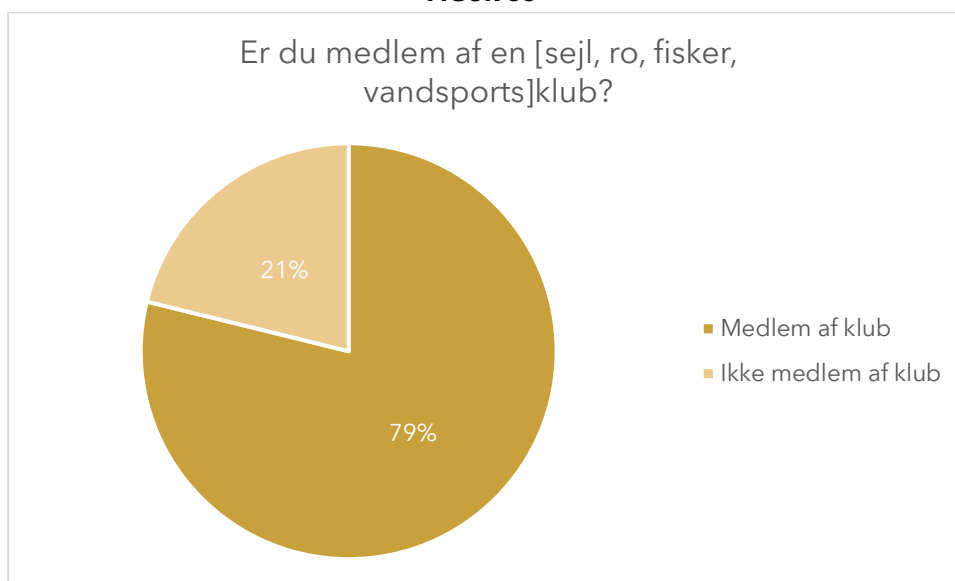
4.7 KLUBMEDLEMSKAB

En god sikkerhedskultur blandt personer, der færdes på vandet, er ofte noget der bliver etableret i klubberne i forbindelse med bl.a. mentorordning og sikkerhedsarrangementer, man kunne derfor formode, at sikkerhedskulturen blandt de selvorganiserede, der ikke er medlem af en klub, er dårligere end blandt de organiserede, der er medlem af en klub. Derudover kan det måske være sværere at lave kampagner, der når de selvorganiserede, når budskabet ikke spredes gennem klubfællesskaber.

Dette afsnit sætter fokus på klub- og foreningskultur samt de selvorganiserede med henblik på at klargøre deres sikkerhedsadfærd og -holdninger.

I holdningsundersøgelsen 2022 svarede 21% af respondenterne, at de ikke er medlem af en klub der beskæftiger sig med sejls, fiskeri, roning eller vandsport (Figur 65). Denne gruppe vil fremover blive refereret til som selvorganiserede, mens respondenter der har svaret, at de er medlem af en klub vil blive henvist til som organiserede.

FIGUR 65

2022 $n = 2.939$.

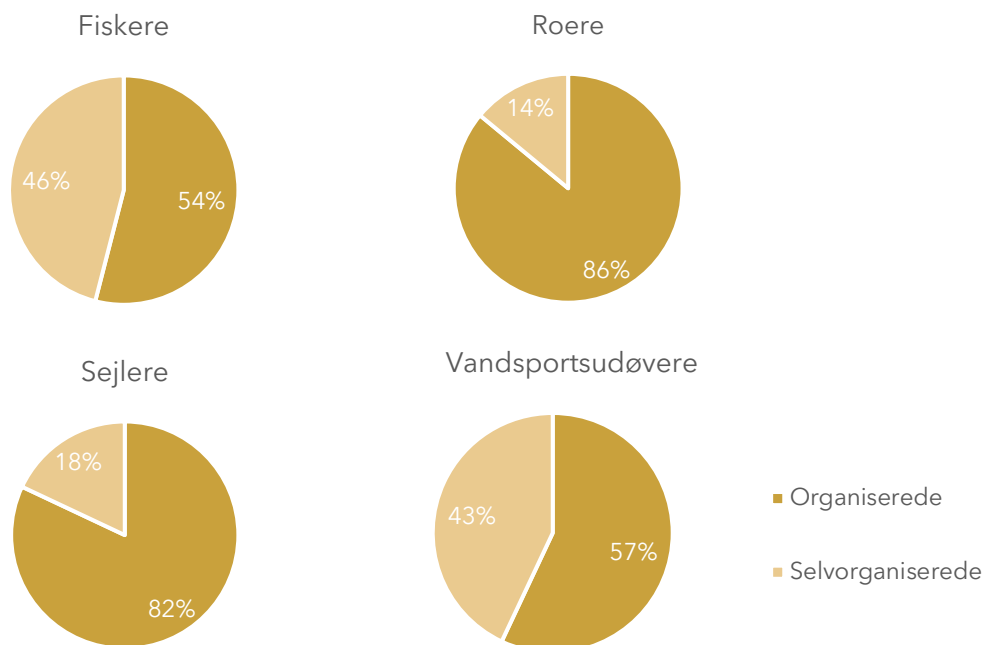
De respondenter, der har svaret, at de ikke er medlem af en klub eller forening er blevet spurgt ind til, hvorfor de ikke er det. Her er det særligt, at man har andre behov, end det klubben kan tilbyde, eller, at man i forvejen er en del af andre fællesskaber, der fylder hos respondenterne. Andre grunde til ikke at være medlem af en klub eller forening, der beskæftiger sig med sejls, fiskeri, roning eller vandsport, er at det ikke er muligt der, hvor man bor/har båd, at man ikke har tid til det, at det er for dyrt, eller at man har haft dårlige oplevelser med klubben. Derudover er nogen, der svarer, at deres aktivitet er noget de kan godt lide bare at dyrke selv. Der er også

flere, der svarer, at de simpelthen *ikke har lyst til at være medlem af en klub eller forening*. Alle de åbne besvarelser kan læses i Bilag 4.

Der er en større andel kvinder blandt de organiserede 21%, mens andelen af kvinder blandt de selvorganiserede er 16%. De selvorganiserede er lidt yngre end de organiserede. 29% af de selvorganiserede er under 50 år gamle mod kun 19% af de organiserede. Sammenlignet med de selvorganiserede, har de organiserede lidt mere erfaring og sejler oftere, 21% af de selvorganiserede har sejlet i under 5 år, mens kun 16% af de organiserede har sejlet i under 5 år. 49% af de selvorganiserede sejler en til flere gange om ugen, mens 73% af de organiserede sejler en til flere gange om ugen.

FIGUR 66

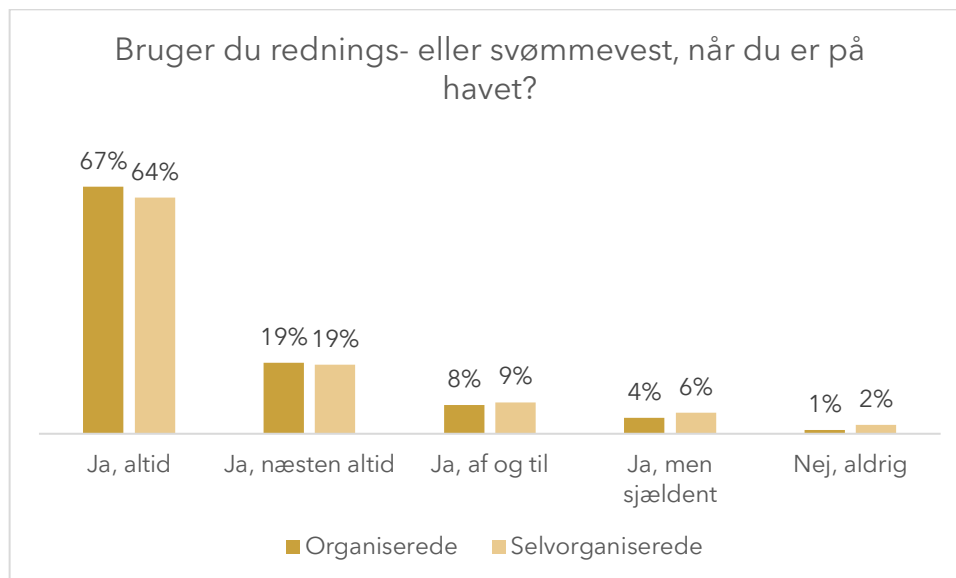
Aktivitet og klubmedlemskab

Fiskere n = 330, roere n = 470, sejlere n = 2.072, vandsportsudøvere n = 67.

Ser man på, hvilke grupper, hvor andelen af personer med klubmedlemskab er højest, er der flest organiserede indenfor sejlads og roning (Figur 66).

FIGUR 67

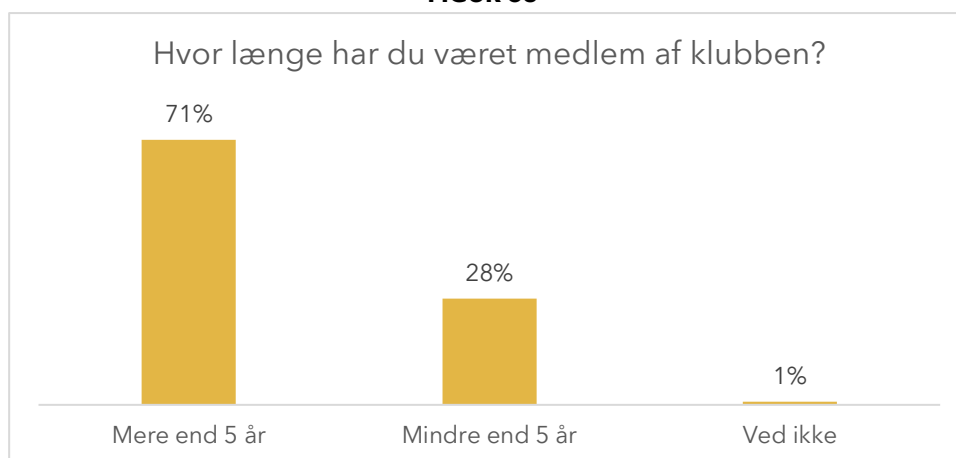
2022 $n = 2.939$.

Der er ingen tydelig sammenhæng mellem klubmedlemskab og vestebud, 64% af de selvorganiserede svarer, at de altid sejler med redningsvest, og 67% af de organiserede svarer, at de altid sejler med redningsvest (Figur 67).

4.7.1 KLUB- OG FORENINGSKULTUR

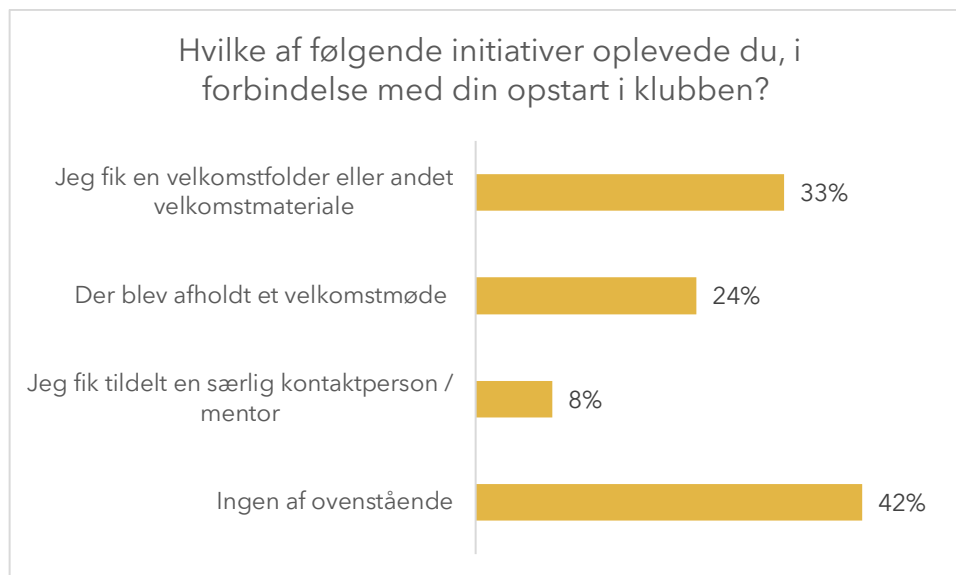
Blandt de organiserede har de fleste respondenter været medlem af en klub i mere end 5 år (Figur 68).

FIGUR 68

2022 $n = 2.317$.

For at undersøge, hvordan klubberne tager imod nye medlemmer, blev de organiserede respondenter der kun havde været medlem af en klub i mindre en 5 år stillet yderligere spørgsmål.

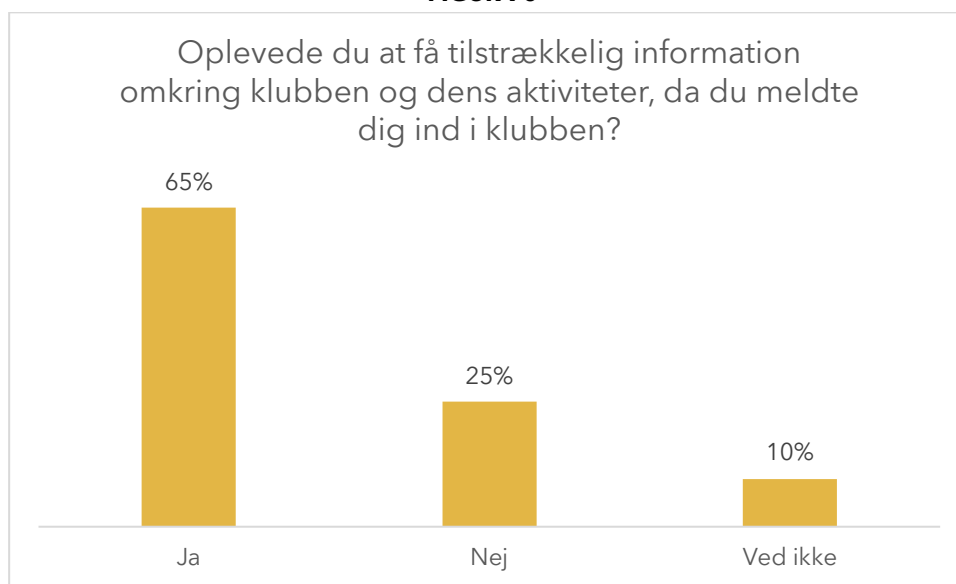
FIGUR 69

2022 $n = 657$. Note: Dette spørgsmål er kun blevet stillet til organiserede respondenter der har været medlem af en klub i under 5 år

Det oftest forekommende initiativ i forbindelse med opstart i klubben er at få en *velkomstfolder eller andet materiale*, selvom 42% af de organiserede ikke har oplevet nogle af de oplyste initiativer i forbindelse med deres opstart i klubben (Figur 69). Dette kan både være et tegn på, at mange af klubberne ikke har særlige velkomstmateriale eller initiativer til nye medlemmer, eller at, der eksisterer nogle initiativer, som surveyen ikke har fanget.

Ser man på de åbnebesvarelser til spørgsmålet om, hvordan man kunne forbedre velkomsten for nye medlemmer, tyder det på, at der er en generel utilfredshed med opstartsfasen. Der er flere, som generelt efterlyser *flere aktiviteter, intramøder og informationsmateriale* i forbindelse med at byde nye medlemmer velkomne. Derudover er der flere, der foreslår at man indfører en form for *mentorordning*, hvor ældre og mere erfarne medlemmer, kan hjælpe de nye medlemmer ind i klubben. Der er også flere der kommenterer på, at de oplever, at *klubberne ikke udviser nok åbenhed* overfor nye medlemmer, ligesom, at der også foreslås, at klubberne arbejder på at blive *mere synlige* overfor nye medlemmer. Alle de åbne besvarelser til spørgsmålet kan læses i Bilag 5.

FIGUR 70

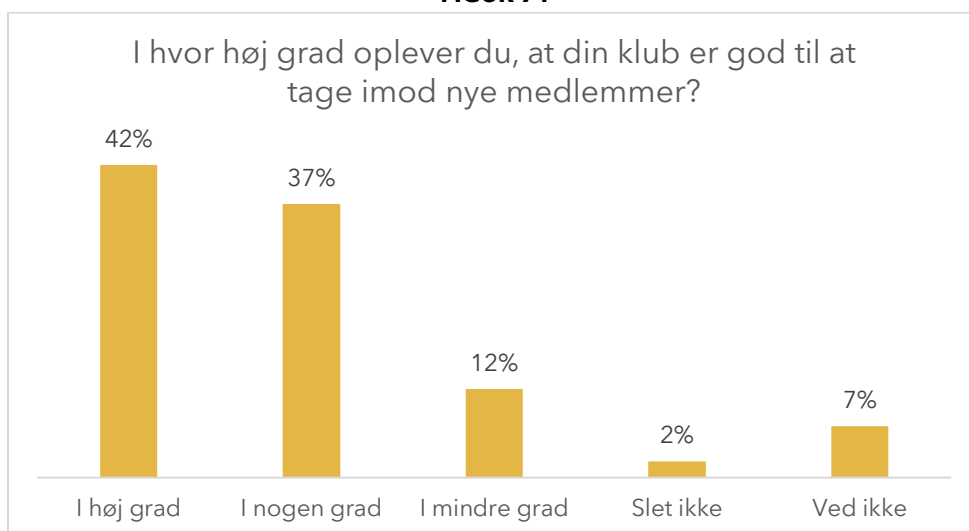

2022 $n = 657$. Note: Dette spørgsmål er kun blevet stillet til organiserede respondenter, der har været medlem af en klub i under 5 år.

Figur 70 viser, at størstedelen (65%) af de nyopstartede klubmedlemmer fik tilstrækkelig information om klubben, da de meldte sig ind.

Alle organiserede respondenter blev spurgt ind til deres klubs modtagelse af nye medlemmer og afholdelse af sikkerhedsarrangementer.

FIGUR 71

2022 $n = 2.317$.

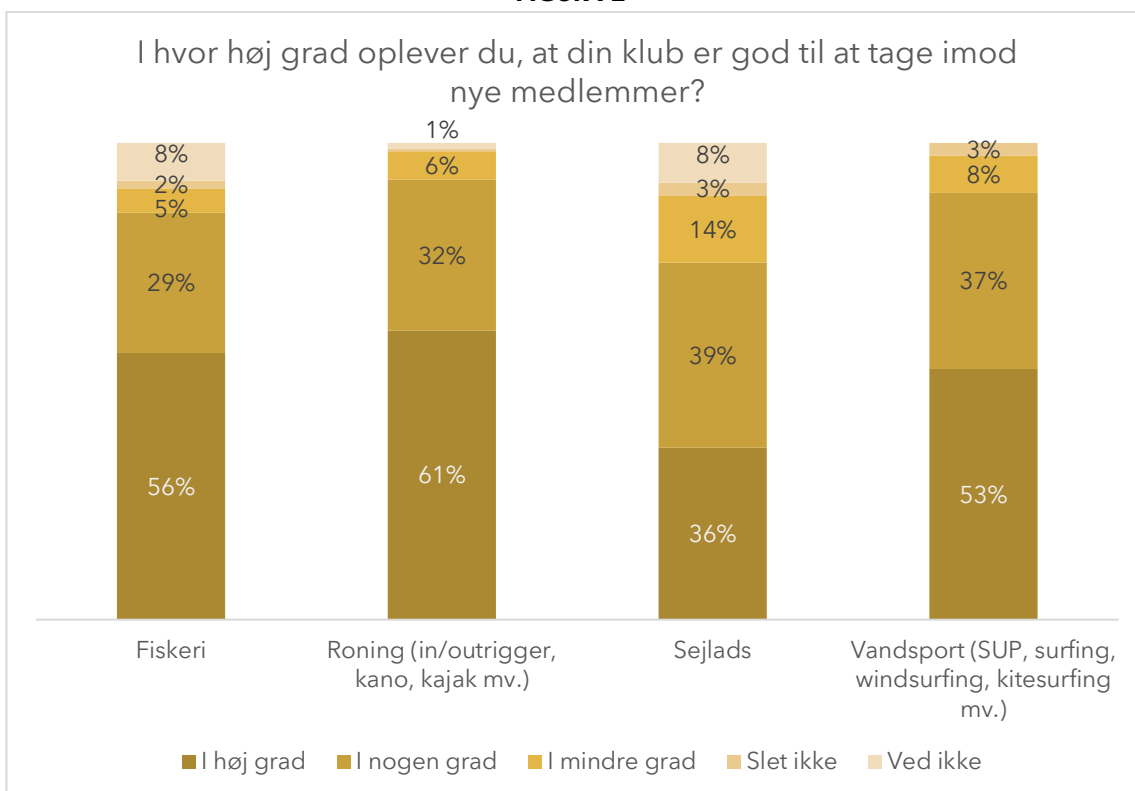
Figur 71 viser, at der er en blandet oplevelse af klubbernes modtagelse af nye medlemmer, dette kommer særligt til udtryk blandt sejlerne, hvor kun 36% svarer, at klubben *i høj grad er god til at tage imod nye medlemmer* (Figur 72).

En af de interviewede beskriver, hvordan han har oplevet at blive taget godt imod i sin klub, samt, hvordan det giver ham endnu flere han kan tage kontakt til, skulle han ende i en situation, hvor han skulle have fat i nogen på land:

Jeg vil sige man har et godt kammeratskab dernede og man hjælper hinanden, hvis der er problemer. Og selvom vi var nye sidste år, gik der ikke ret lang tid, så havde vi telefonnummeret til tre af dem, der har både dernede, som vi så kan ringe til, hvis man får problemer på havet.” - Fisker, kabinebåd m. påhængsmotor

FIGUR 72

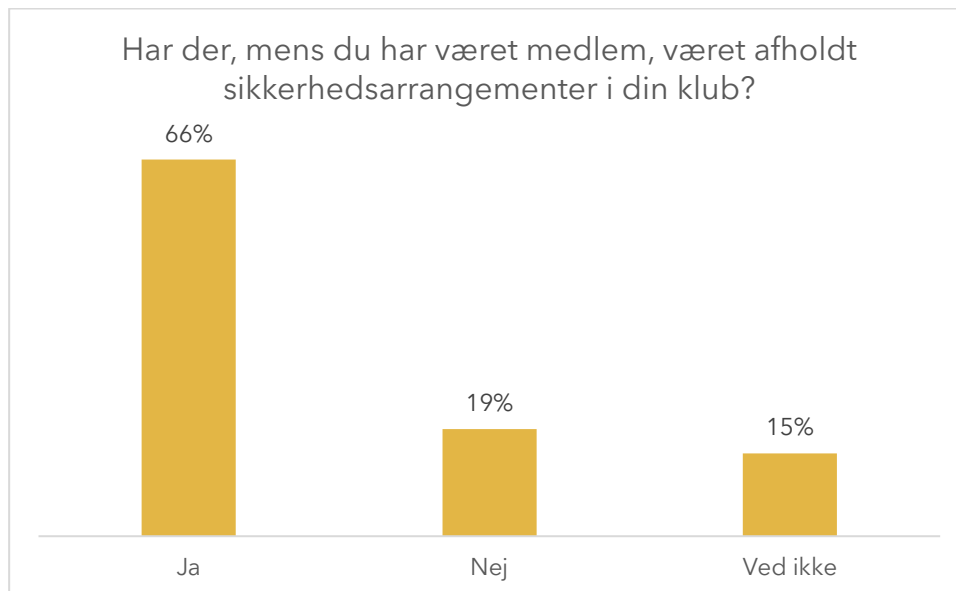
Fiskere n = 177, roere n = 406, sejlere n = 1.696, vandsportsudøvere n = 38.

Ser man på forskellene mellem fiskere, roere, sejlere og vandsportsudøvere, der er medlem af en klub eller forening, og deres oplevelser om deres klub er god til at tage imod nye medlemmer, viser undersøgelsen, at noget kunne tyde på, at sejlkлубberne ikke i lige så høj grad er gode til at tage imod nye medlemmer.

4.7.2 SIKKERHEDSKULTUR I KLUBBERNE OG FORENINGERNE

I spørgeskemaundersøgelsen er der blevet spurgt ind til den sikkerhedskultur, som medlemmerne oplever i klubberne og foreningerne. Der er blandt andet blevet spurgt ind til, om der er blevet afholdt sikkerhedsarrangementer, mens de har været medlem i klubben/foreningen. Her svarer 2 ud af 3 (66 %) at der har været afholdt sikkerhedsarrangementer, mens en femtedel (19 %) svarer nej og 15 % svarer, at det ved de ikke.

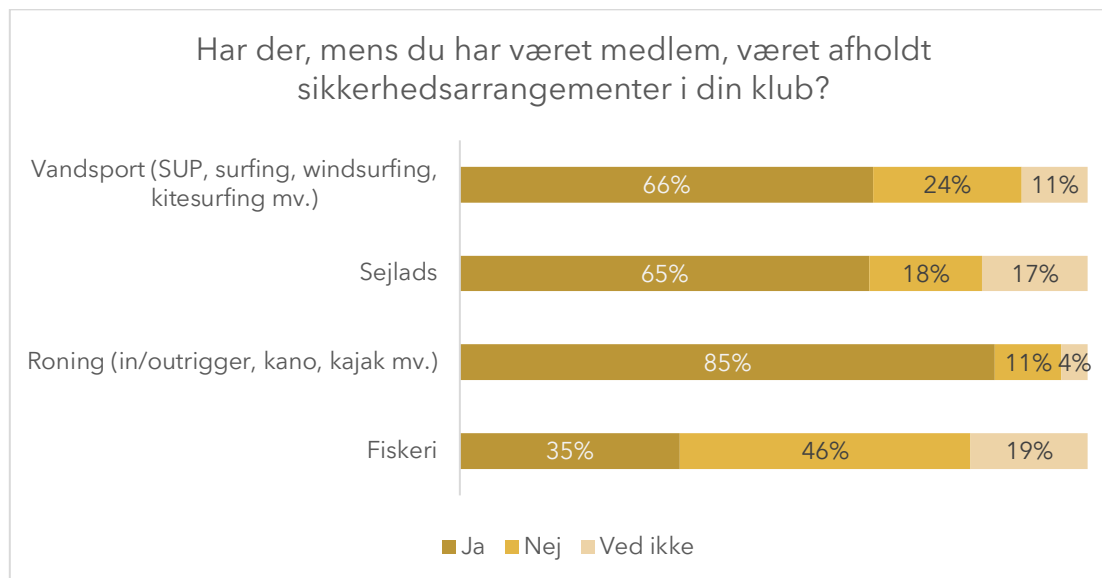
FIGUR 73

2022 n = 2.317.

Ser man på fordelingen blandt aktiviteter (Figur 74), viser undersøgelsen, at det kunne tyde på, at sikkerhedsarrangementer er mest udbredt blandt roklubberne, mens de er mindst udbredt i fiskerklubber/-foreninger, hvor det kun er lidt over hver tredje, der har svaret, at deres klub/forening har afholdt et sikkerhedsarrangement.

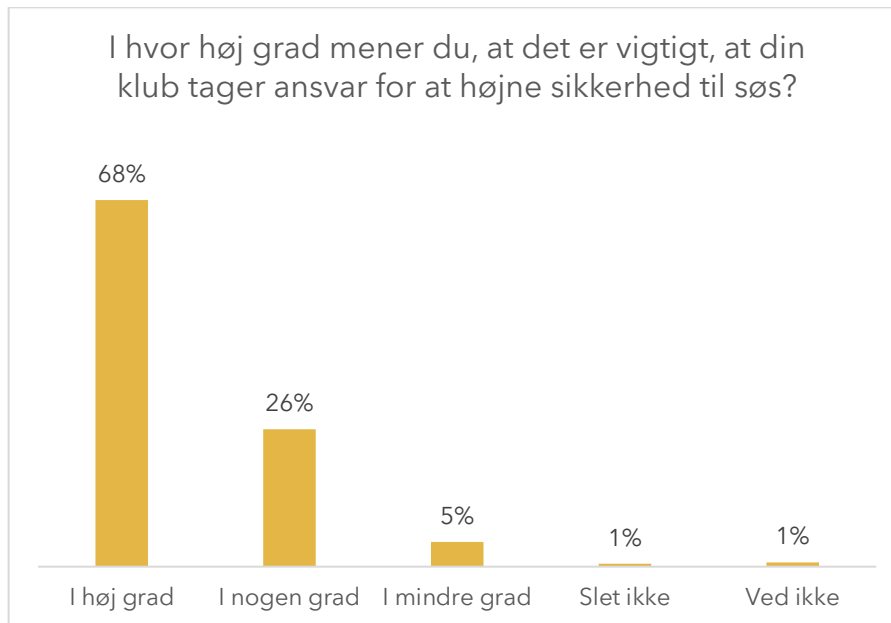
FIGUR 74

Fiskere n = 177, roere n = 406, sejlere n = 1.696, vandsportsudøvere n = 38.

De respondenter, der har svaret, at der har været afholdt sikkerhedsarrangementer i deres klub, er blevet spurgt ind til, hvilke konkrete sikkerhedsarrangementer det har været. Alle besvarelserne kan læses i Bilag 6, men af de mest udbredte kan nævnes *førstehjælpskursus*, *mand-over-bord manøvre* og *tjek/instruktion i brug af redningsvest*. Derudover er der flere der fortæller, at der har været afholdt forskellige sikkerhedsarrangementer med fokus på instruktion i brug og vedligeholdelse af forskelligt *sikkerhedsudstyr*, samt diverse arrangementer med fokus på viden om sikkerhed, herunder *vind og vejr*, *sejlads og regler*, *brandkursus*, *kommunikation*, *navigation*, *duelighedsbevis*, *motorkursus*, *styrmandsprøve*, *nødsignal* og *svømmeprøve*. Derudover er der flere, der nævner, at der har været afholdt forskellige SejlSikkert sikkerhedsarrangementer i deres klub.

FIGUR 75

2022 n = 2.317.

Undersøgelsen viser, at der i blandt målgruppen, lægges stor vægt på, at klubberne og foreningerne tager ansvar for at højne sikkerhed til søs (Figur 75).

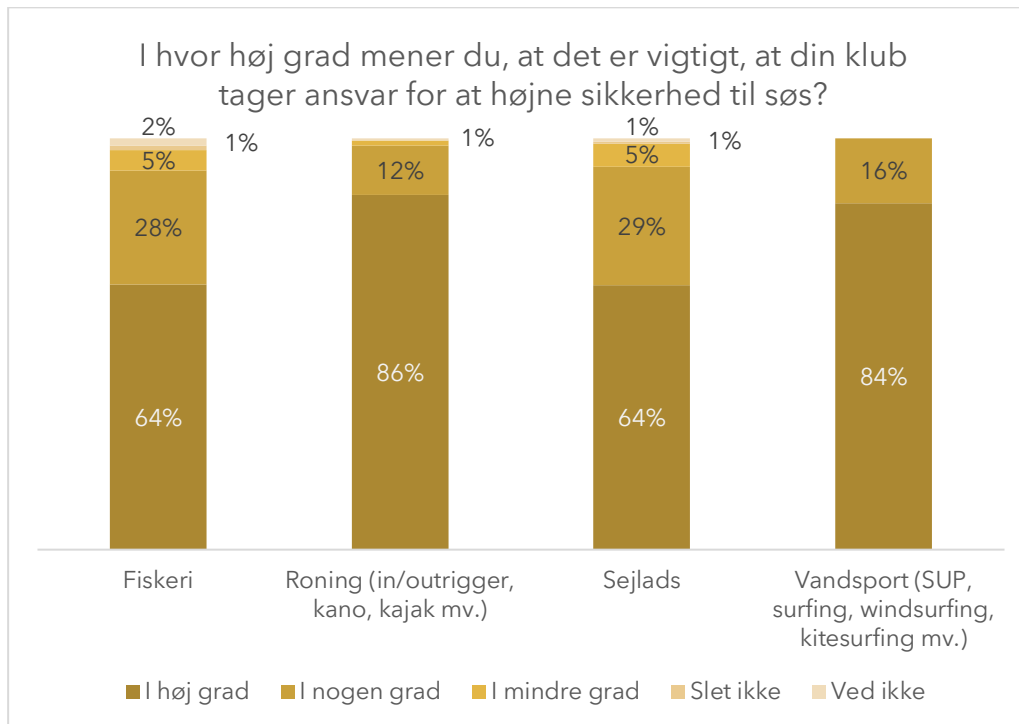
I de uddybende interview, er der flere af de interviewede, der giver udtryk for, at de oplever at der er en god sikkerhedskultur i klubberne og at sikkerhed fylder meget. Der er flere, der nævner, at instruktørerne og andre aktive i klubben gør meget ud af at sætte et godt forbillede for andre. Flere giver udtryk for, at de er glade for, at deres klubber tager initiativ til sikkerhedskampagner.

Enkelte nævner dog også, at det kan være svært at skulle irettesætte andre - også i en klub kontekst:

Det ligger i luften, at sikkerheden bare skal være i orden. Det med redningsvesten, der er nogen de siger 'det behøver vi sgu ikke, det skal nok gå' [...] I klubben er holdningen helt klart, at der skal sikkerheden være i top, men hvis man tager ud 2-3 både og en vælger ikke at have redningsvest på, så gør man ikke så meget andet end at nævne, at man selv synes det ville være en god ide." - Fisker, jolle

FIGUR 76

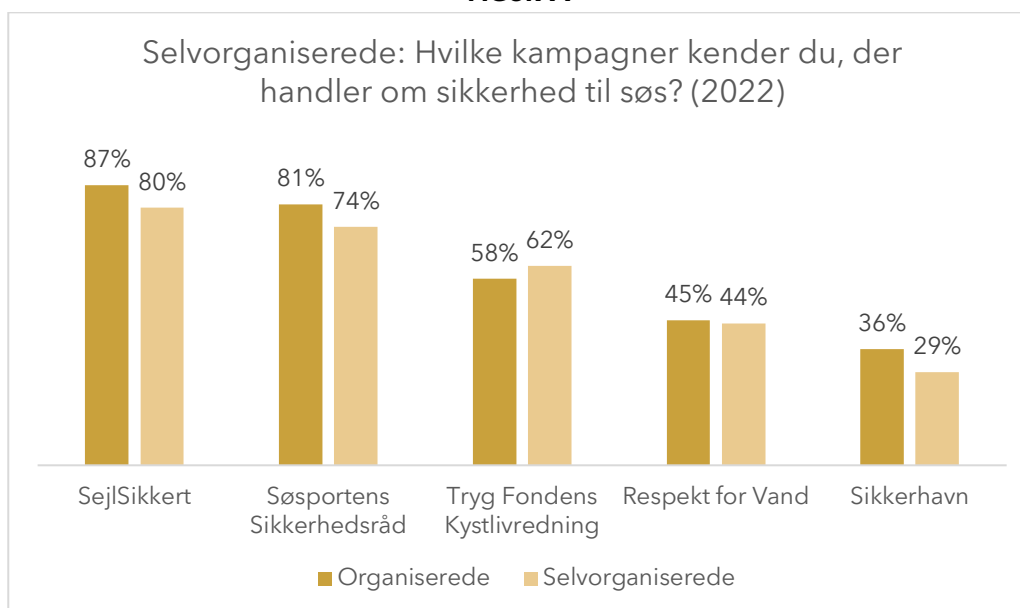
Fiskere n = 177, roere n = 406, sejlere n = 1.696, vandsportsudøvere n = 38.

Ovenstående Figur 76 viser, at der på tværs af fiskere, roere, sejlere og vandsportsudøvere i klubberne/foreninger er en stor andel, der mener, at det er vigtigt, at deres klub tager ansvar for at højne sikkerhed til søs. Den viser også, at det særligt blandt roerne og sejlsportsudøverne er noget der fylder meget, mens det fylder lidt mindre blandt fiskerne og sejlerne.

4.7.3 KLUBMEDLEMSKAB OG KENDSKAB TIL SIKKERHEDSKAMPAGNER

Kendskabet til de forskellige sikkerhedskampagner ligger generelt lidt lavere hos de selvorganiserede end blandt de organiserede med undtagelse af Tryk Fondens kystlivredning (Figur 77). De selvorganiserede sejler oftere fra bølge eller strand end de organiserede. 28% af de selvorganiserede sejler fra bølge eller strand og kun 11% af de organiserede gør det samme, men der er ikke stor forskel mellem om de sejler alene eller ej (Bilag 3 - Figur 4 og 5). Det kan betyde at kampagner, der kun er synlige i havnene, potentielt ikke når 28% af de selvorganiserede.

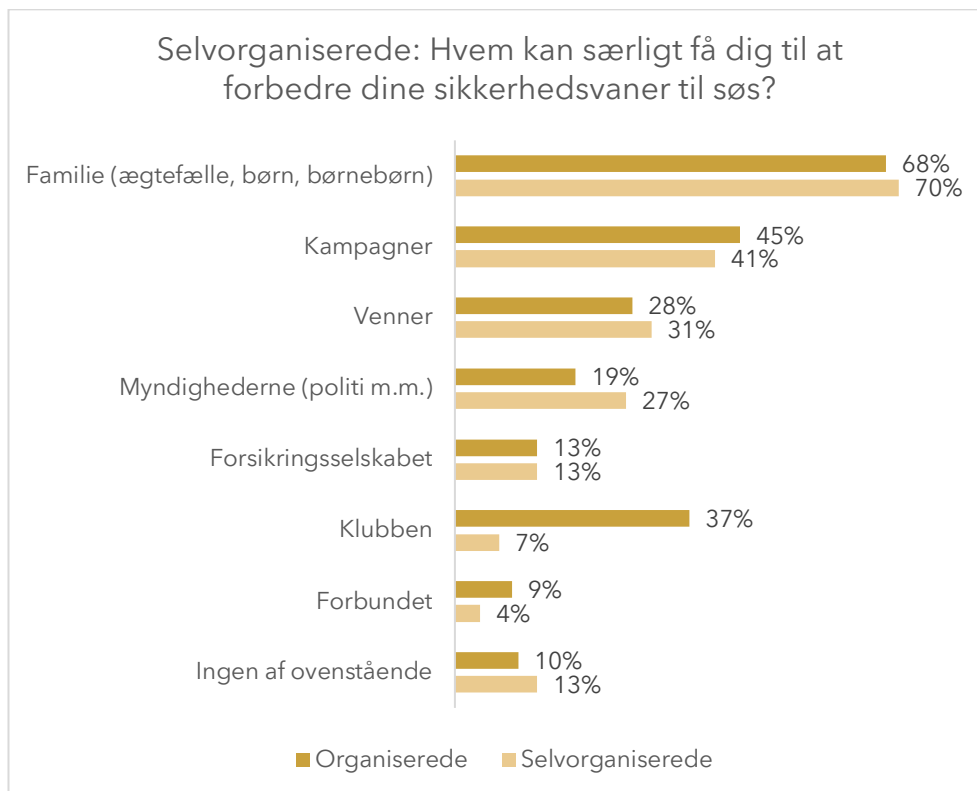
FIGUR 77

Organiserede $n = 2.317$, selvorganiserede $n = 622$.

Det tyder dog ikke på at der ellers er forskel på de selvorganiserede og de organiserede, når det kommer til, hvor modtagelige de er for kampagner. Til spørgsmålet *Hvem kan særligt få dig til at forbedre dine sikkerhedsvaner til søs?* svarer 41% af de selvorganiserede *Kampagner*, mens 45% af de organiserede svarer det samme (Figur 78).

FIGUR 78

Organiserede n = 2.317, selvorganiserede n = 622.

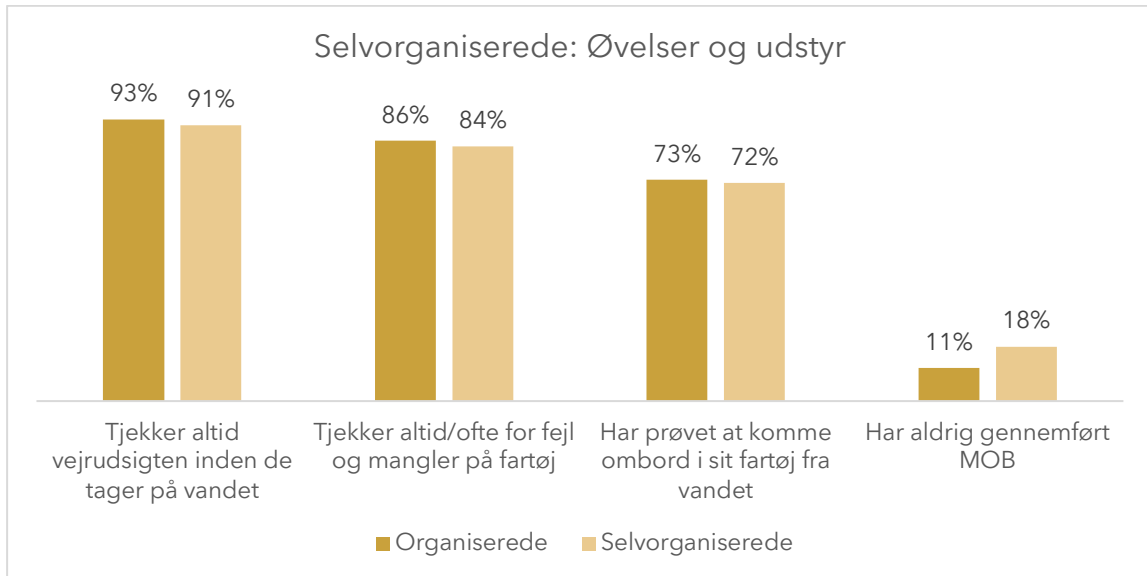
At de selvorganiserede kan være svære at nå, og at den manglende viden om sikkerhed kan være farligt, er noget som en af de interviewede oplever, særligt i vandsportsverdenen, hvor hun oplever, at der er rigtig mange, der overhoved ikke er i kontakt med nogen form for klub, forening eller lignende:

Jeg tror meget af den virkelige forskel sker i forholdet mellem dem, som lærer folk om vandsport, og dem, som ikke gør. Der har jo været en tendens til, at man kunne leje et SUP-board i en, hvilken som helst havneby, uden at der var nogen som helst, der stillede 3 spørgsmål. Om folk nogensinde havde været på vandet før eller kendte området eller noget som helst. ... Nu skal man jo prøve at finde ud af, hvordan man kan nå alle dem, som er selvorganiserede. Altså, dem som bare køber et oppusteligt board på via deres telefonselskab og så sejler ud med deres børn og hele moletjavsens uden at tænke over om der er fralandsvind. Hvordan skal man nå dem? Det ved jeg ikke?" - Vandsportsudøver, SUP/Paddleboard

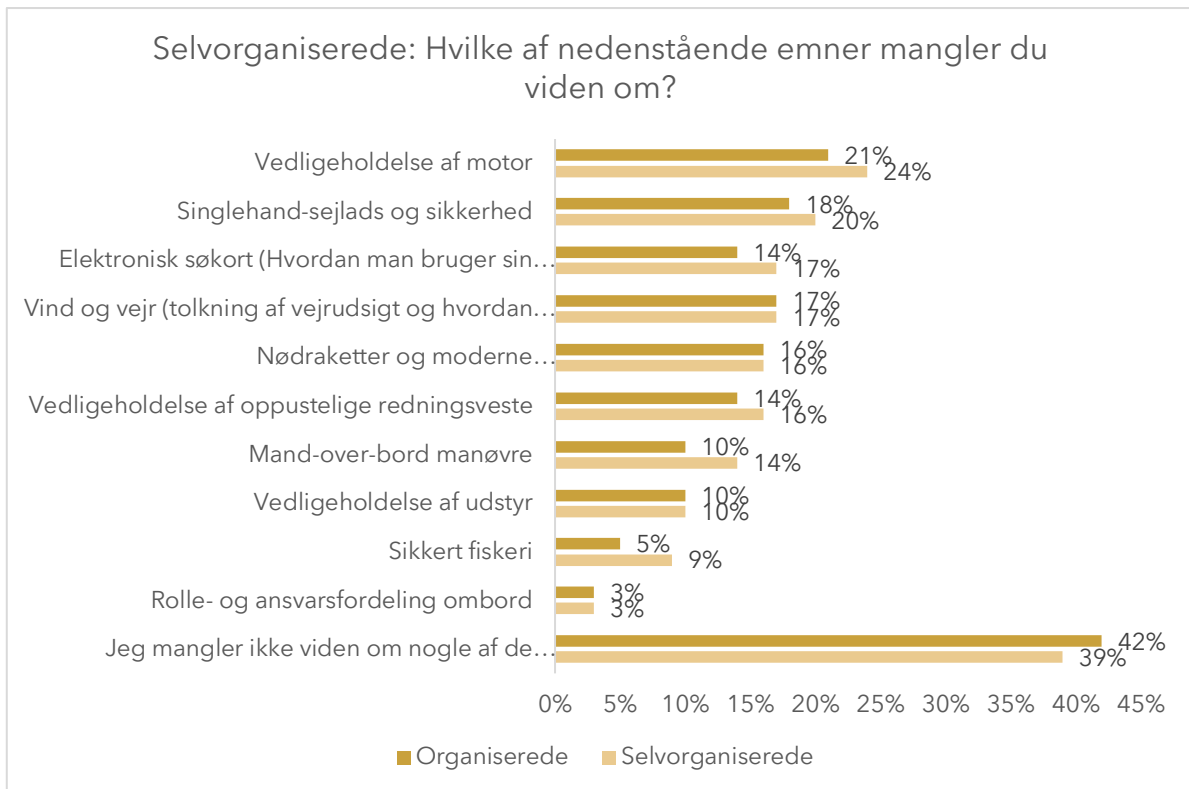
4.7.4 SIKKERHEDSØVELSER OG MANGLENDE VIDEN BLANDT DE SELVORGANISEREDE

FIGUR 79

Organiserede n = 2.317, selvorganiserede n = 622.

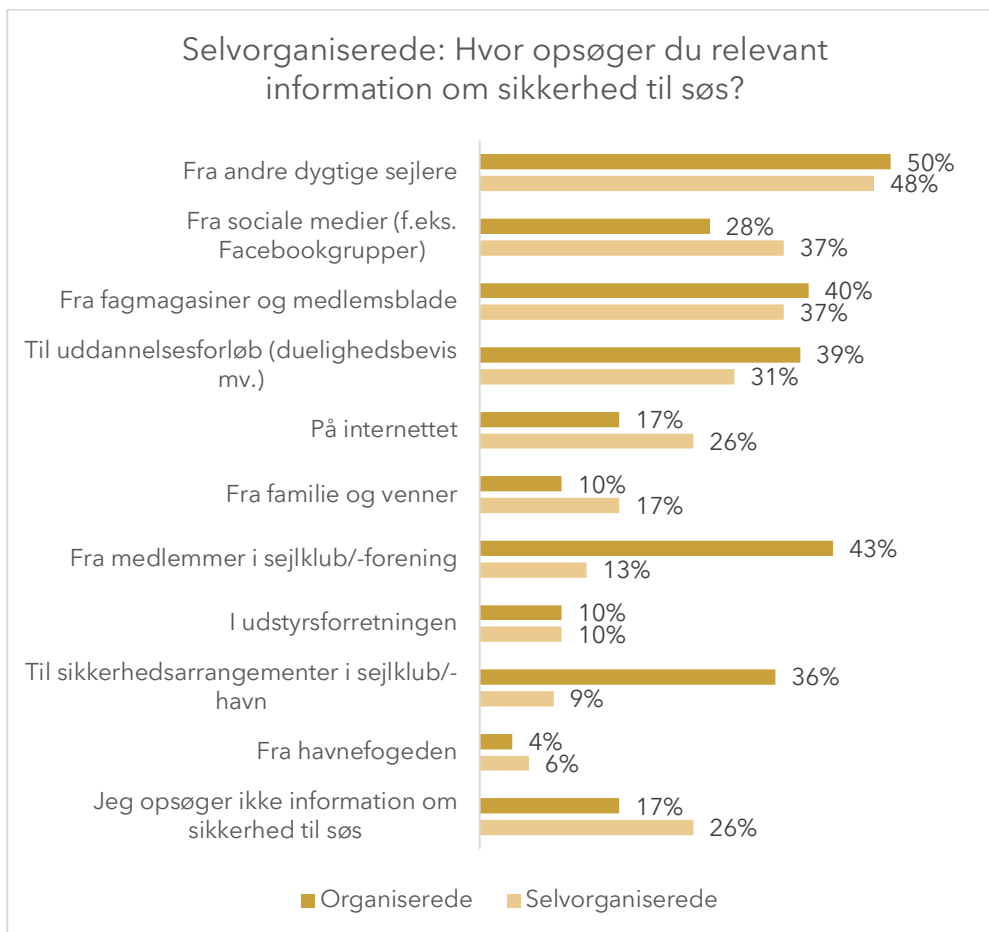
FIGUR 80

Organiserede n = 2.317, selvorganiserede n = 622.

Der er ikke en udpræget forskel mellem de selvorganiserede og de organiserede, når det kommer til sikkerhedsøvelser og manglende viden om sikkerhed (Figur 79 og Figur 80). Dog er det næsten en femtedel (18%) af de selvorganiserede, der aldrig har prøvet en MOB manøvre sammenlignet med 11% af de organiserede.

FIGUR 81

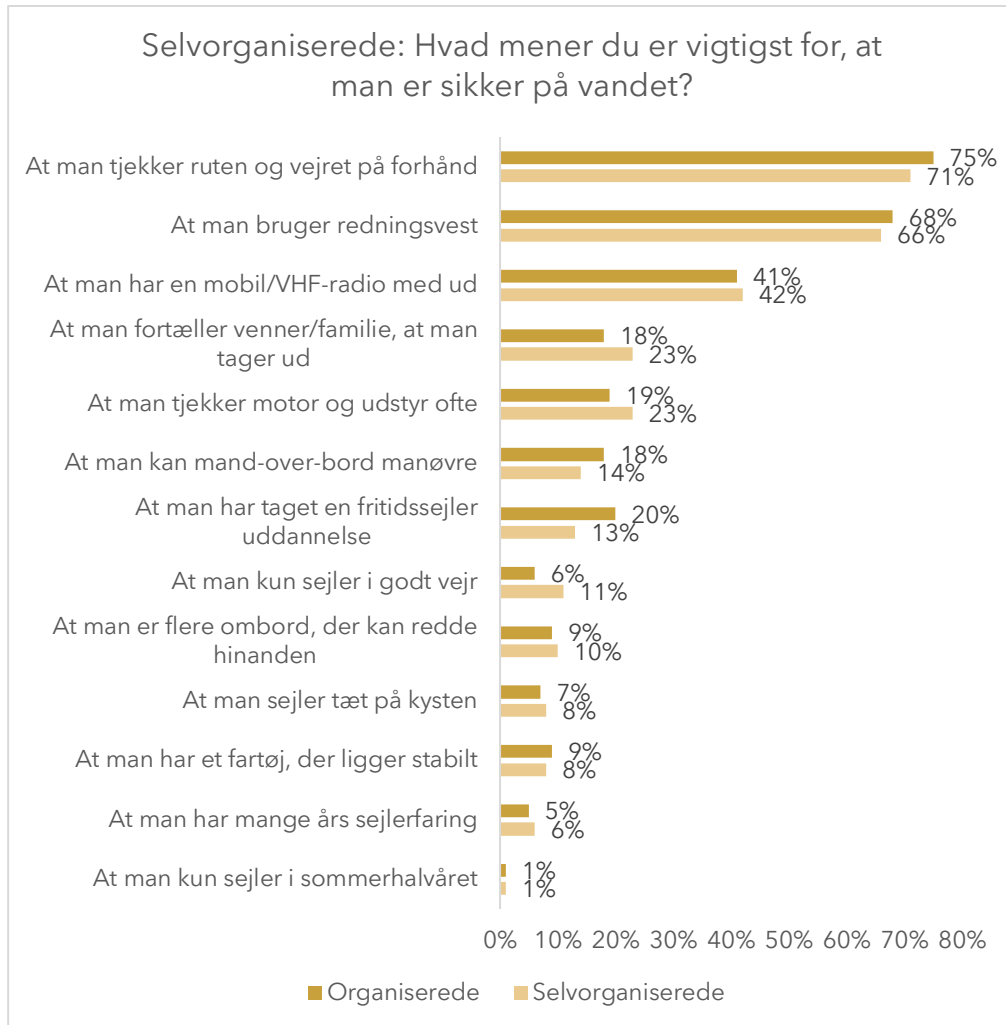
Organiserede n = 2.317, selvorganiserede n = 622.

De to grupper adskiller sig, når det kommer til opsøgning af relevant information om sikkerhed til søs, da flere af de selvorganiserede bruger internettet samt sociale medier end de organiserede gør (Figur 81). Derudover benytter mange af de selvorganiserede sig også af fagmagasiner og medlemsblade samt andre dygtige sejlere til at opsøge relevant information om sikkerhed til søs, hvilket de organiserede også gør. Det skal også nævnes, at en ud af fire selvorganiserede ikke opsøger information om sikkerhed til søs, hvilket er en del flere end blandt de organiserede (17%).

4.7.5 KLUBMEDLEMSKAB OG SIKKERHEDSADFÆRD

For at undersøge, om det muligt at måle en forskel i sikkerhedsadfærd blandt de selvorganiserede, kan man se på, hvad de selvorganiserede mener er vigtigst for, at man er sikker på vandet.

FIGUR 82

Organiserede $n = 2.317$, selvorganiserede $n = 622$

Figur 82 viser, at der ikke er stor forskel mellem de to grupper. Der, hvor de selvorganiserede adskiller sig fra de organiserede er, at langt færre af de selvorganiserede (13%) mener, at en fritidssejleruddannelse er nødvendig. Dette kunne tyde på at personer der er medlem af en klub bliver introduceret til vigtigheden af en uddannelse herigennem, eller det kunne være et udtryk for, at en stor del af de selvorganiserede er fiskere og vandsportsudøvere, hvor sejleruddannelser ikke er så udbredte.

Når man undersøger, organiserede og selvorganiseredes svar på *Hvilke forhindringer ser du ift. egen sikkerhed til søs?* og *Hvad kan gøre dig særligt opmærksom på sikkerhed på vandet?*, er der ikke stor forskel mellem de to grupper (Bilag 3 - Figur 6 og 7). Ca. 2/3 blandt både organiserede og selvorganiserede ser *ingen forhindringer ift. egen sikkerhed til søs*, mens 19% af de organiserede og 17% af de selvorganiserede svarer, at der er *for høje priser på sikkerhedsudstyr*.

Det er de samme faktorer, der kan gøre organiserede og selvorganiserede opmærksomme på sikkerhed på vandet: *At vejret er dårligt*, *At jeg har uerfarne gæster med ombord* og *At jeg oplever en farlig situation på vandet*, med undtagelse af *At der har været sikkerhedsarrangementer i klubben/på havnen*, da de selvorganiserede ikke er medlem af en klub.

SIKKERHEDSKULTUR BLANDT FISKERE

4.8 SIKKERHEDSKULTUR BLANDT FISKERE

Observationsstudierne fra 2015 til 2022 har vist, at fiskerne konsekvent var den gruppe, der var dårligst til at bære vest (Figur 12 side 18). Derfor blev fiskerne i holdningsundersøgelsen 2022 bedt om at besvare yderligere spørgsmål med henblik på at undersøge fiskerne som en særlig fokusgruppe, samt at få et dybere indblik i deres sikkerhedsvaner og holdninger.

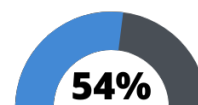
I Holdningsundersøgelsen 2022 er der 330 fiskere

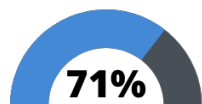
75%
Er over 50 år gamle

97%
Er mænd

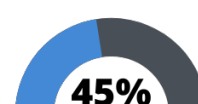
54%
Er medlem af en klub

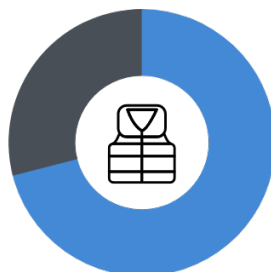
71%
Er ude og sejle flere gange om måneden

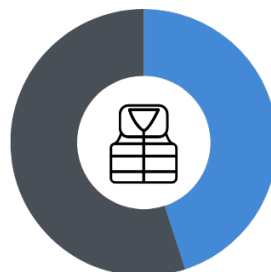
87%
Har sejlet i over 10 år

45%
Sejler ofte/altid alene

71%
Af fiskerne bruger altid vest, når de er på havet

45%
Af fiskerne vil gerne blive bedre til at bruge vesten hyppigere end de gør nu

49 % af fiskerne bruger fiskejolle

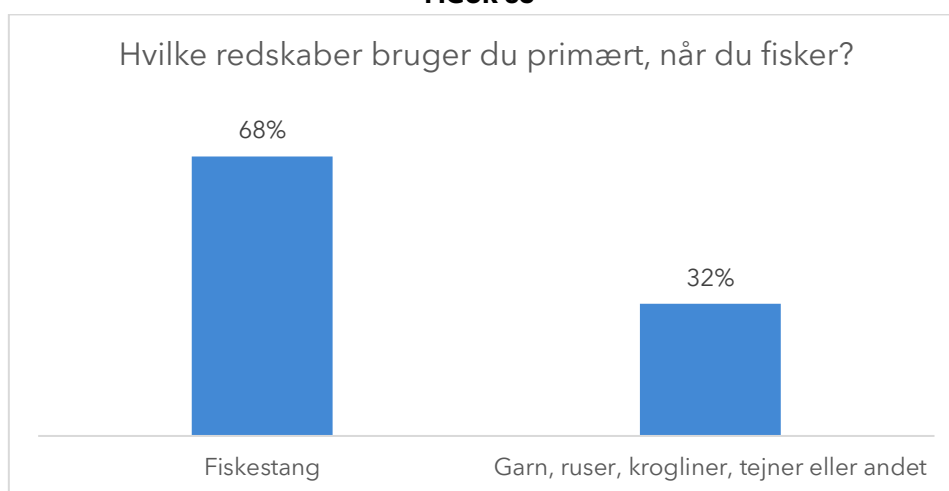
36 % af fiskerne bruger motorbåd

4.8.1 TYPEN AF FISKERE - LYSTFISKERE OG FRITIDSFISKERE

I spørgeskemaundersøgelsen er fiskerne blevet spurgt ind til om de primært bruger *fiskestang* eller *garn, ruser, krogliner, tejner eller lignende*, når de fisker, samt hvilket fisketegn de har. Dette er gjort for at afdække om der er tale om lystfiskere eller fritidsfiskere.⁷

48% af fiskerne har et lystfiskertegn, mens størstedelen af fiskerne, 68%, primært bruger fiskestang, når de fisker. En mulig forklaring på denne forskel kan dog være, at har man et fritidsfiskertegn gælder det også som lystfiskertegn. Det kan således tænkes at nogle af dem, der har fritidsfiskertegn alligevel primært fisker med stang.

FIGUR 83

Fiskere n = 330.

FIGUR 84

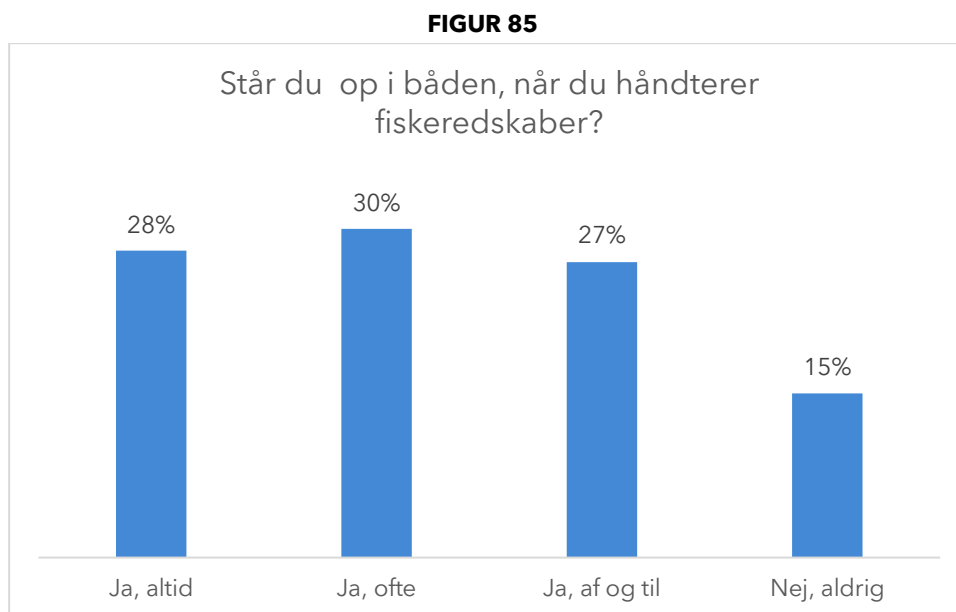

Fiskere n = 330.

⁷ Lystfiskere fisker med stang og fritidsfiskere fisker med garn, ruser eller lign. <https://fiskeristyrelsen.dk/lyst-og-fritidsfiskeri/koeb-og-salg-af-fisketegn#c82022>

4.8.2 RISIKABLE SITUATIONER

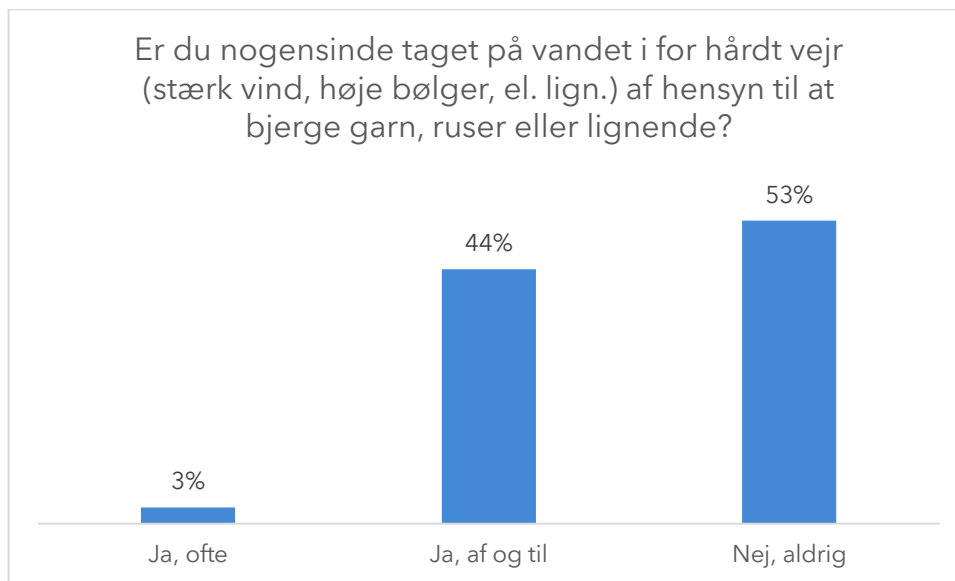
Som fisker kan man havne i forskellige typer risikable situationer på havet blandt andet, når man skal håndtere sit fiskegarn. Fiskere er en af de få grupper, der kan have særlige incitament til at tage på havet i hårdt vejr, da de kan være interesserede i at redde deres garn og ruser. Det er derfor vigtigt at undersøge, hvor stor en andel af fiskerne, der bevidst sætter sig selv i en risikabel situation.

Fiskere $n = 330$.

Størstedelen af alle fiskere står op i båden, når de håndterer fiskeredskaber og kun 15% svarer at de aldrig står op i i båden (Figur 85). Det udgør en risikabel situation for fiskerne, da det er lettere at falde i vandet, når man står op.

FIGUR 86

Fiskere n = 106. Note: Dette spørgsmål er kun blevet stillet til respondenter, der har svaret, at de primært bruger "Garn, ruser, kroglinjer, tejner eller andet".

Figur 86 viser, at næsten halvdelen af fiskerne er taget på vandet i hårdt vejr af hensyn til at bjerge garn, ruser eller lignende, hvilket også udgør en risikabel situation for dem. Af de fiskere, der er blevet interviewet i de uddybende interview, er der flere, der fisker med garn og roser og har alle sammen prøvet at tage ud i for hårdt vejr for at bjerge det.

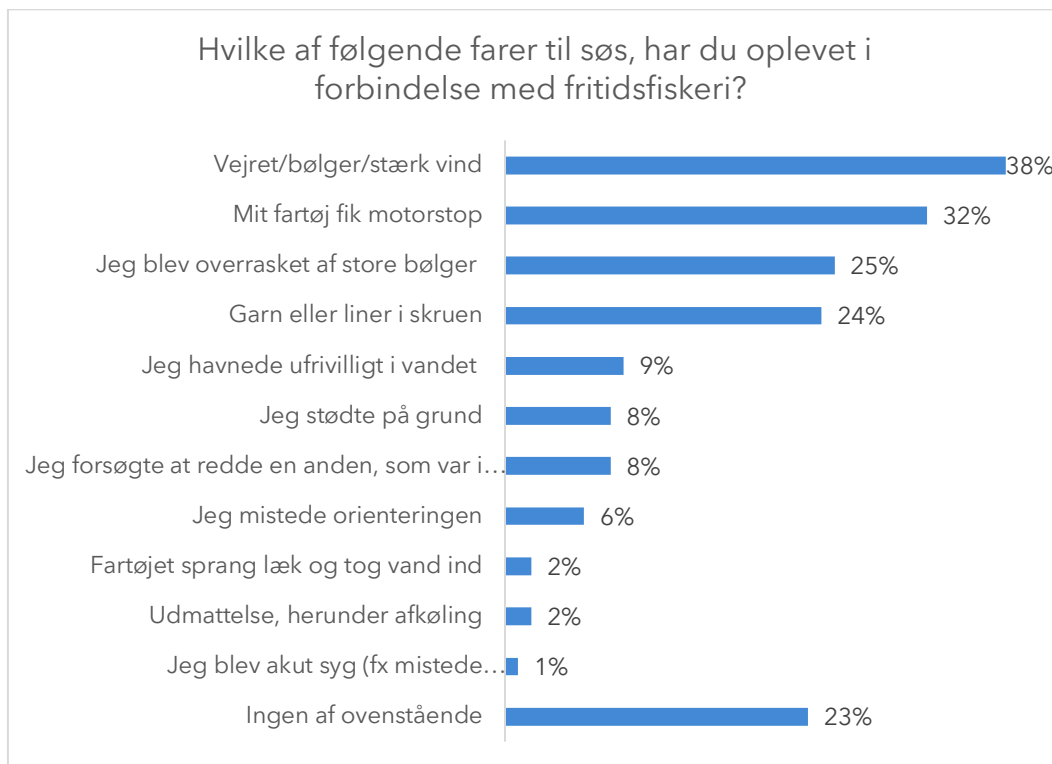
Der er nogle enkelte gange, hvor vi har været ramt af virkelig dårligt vejr i 14 dage i træk. Så bliver vi nødt til at sejle ud, fordi vi har noget grej stående ude, som vi er nødt til at tjekke, fordi ellers går det til." - Fisker, kutter

Vi var ude sent om aftenen for at hente vores grej hjem igen, fordi vi turde ikke at lade det stå. Så der var vi ude i mørket med lommelys og hente vores bøjer og garn." - Fisker, jolle m. motor

Hårdt vejr er også noget af det som fylder i fiskernes oplevelser med farer til søs. Figur 87 viser, at 38% af fiskerne har oplevet farer i forbindelse med vejret, bølger og/eller stærk vind, mens 25% er blevet overrasket af store bølger.

FIGUR 87

Fiskere n = 330.

I de uddybende interview med fiskerne fortæller de også om at have oplevet flere farlige situationer på vandet, der relaterer sig til vejret, stærk vind og bølger. Fælles for dem er, at de ofte foregår mens de er ved at bjerge garn eller ruser. En af dem fortæller om denne overvejelse:

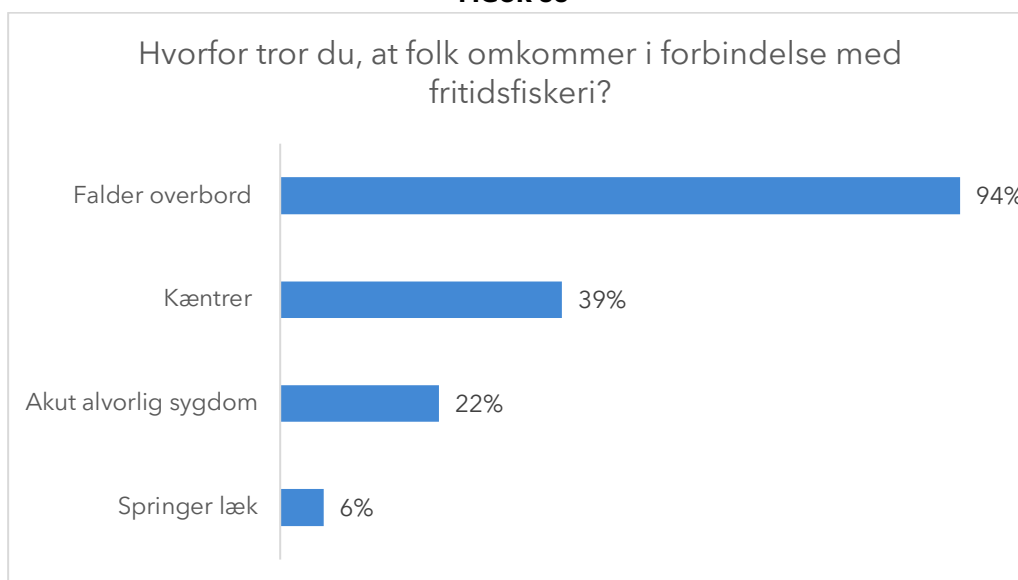
Sådan en glasfiberjolle kan jo godt være lidt ujævn i glasfiberen eller der kan være kommet en lille bitte revne, så kan garnet sætte sig fast der. Det kan godt gå hen og blive en faretruende situation, hvis der er bølge og vind, fordi så trækker det bådsiden eller fronten ned og så går det hurtigt med, at der kommer vand ind.” - Fisker, jolle

Mens en anden fortæller om følgende oplevelse, der har gjort, at hun sidenhen er blevet mere opmærksom på at tjekke vejrudsigten inden hun tager ud, og vælger nu ikke at tage ud, hvis hun kan se at der er et vejrskifte på vej:

Vi var ude og rydde ruser [...] så havde vi fået en dobbelt-ruse op i båden og der var rigtig mange krabber i, så båden var rigtig tung og det var en lille jolle, vi havde med. Inden vi får tømt alle ruserne, så trækker der et meget hurtigt, pludseligt tordenvejr op omkring os og det siler ned. Det var lige på kanten af, at vi fik bølgerne ind over rælingen. Der syntes jeg ikke, at det var sjovt [...] det bliver man bare voldsomt skræmt af, når man er helt uden indflydelse.” - Fisker, jolle m. motor

Andre farlige situationer, som en større andel af fiskerne har oplevet, relaterer sig til deres fartøj. En fjerdedel har svaret, at de har oplevet at deres *fartøj fik motorstop* og at få *garn eller liner i skruen*. Faktisk er kun få af fiskerne blevet akut syge (1%), hvilket kan virke modstridende med Figur 88, der viser at ca. hver femte fisker tror, at folk omkommer i forbindelse med fritidsfiskeri grundet akut alvorlig sygdom.

FIGUR 88

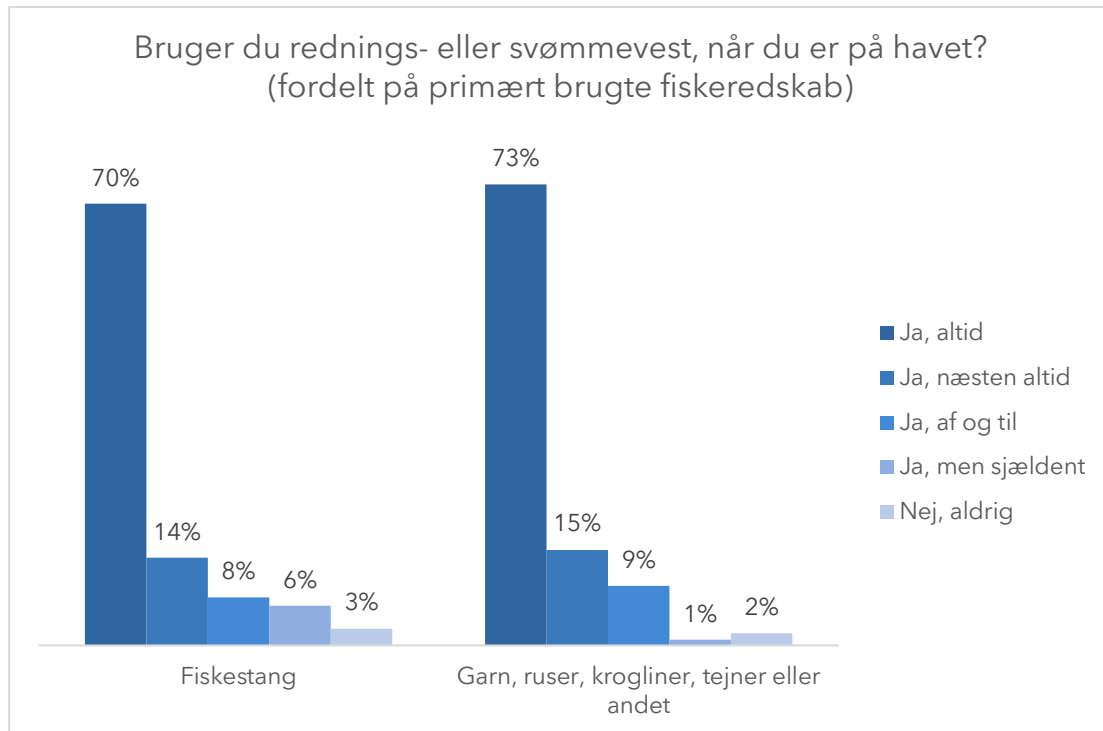
Fiskere n = 330.

På trods af at den observerede andel af fiskere, der bærer vest, er lav, og andelen af fiskere, der står op i deres båd for at håndtere fiskeredskaber og/eller tager på vandet i for hårdt vejr for at bjærge garn og lignende, er høj, så er fiskerne i holdningsundersøgelsen meget opmærksomme på faren ved at falde overbord. Figur 88 viser, at størstedelen, 94 %, tror at folk omkommer i forbindelse med fritidsfiskeri ved at falde overbord, mens 39 % har angivet kæntring som en årsag, 22 % akut alvorlig sygdom og 6 % har angivet at springe læk, som en årsag.

4.8.3 VESTEBRUG BLANDT FISKERE

I observationsstudiet 2022 bar 40% af fiskerne vest, hvilket er en markant mindre andel end, hvad fiskerne selv rapporterer. Fiskerne angiver nemlig selv, at 71% af dem bruger redningsvest hver gang de er på havet (Figur 34 s. 45).

FIGUR 89

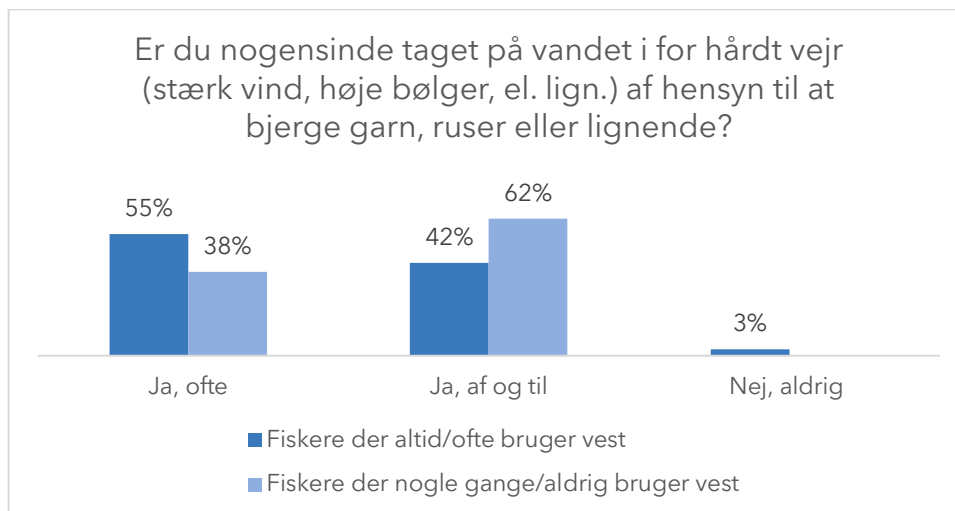

Fiskestang n = 224, Garn, ruser, krogliner, tejner eller andet n = 106.

Der er ikke en bemærkelsesværdig forskel mellem de to typer fiskere i brugen af redningsvest. Undersøger man forskellen i vestebrug mellem organiserede fiskere og selvorganiserede fiskere er der heller ikke stor forskel (Bilag 3 - Figur 8).

Forrige afsnit afklarede de forskellige risikable situationer man som fisker særligt kan have i. Det er derfor interessant at undersøge, hvorvidt de fiskere der oftest befinder sig i farefulde situationer, er bedre eller dårligere til at bruge vest.

FIGUR 90

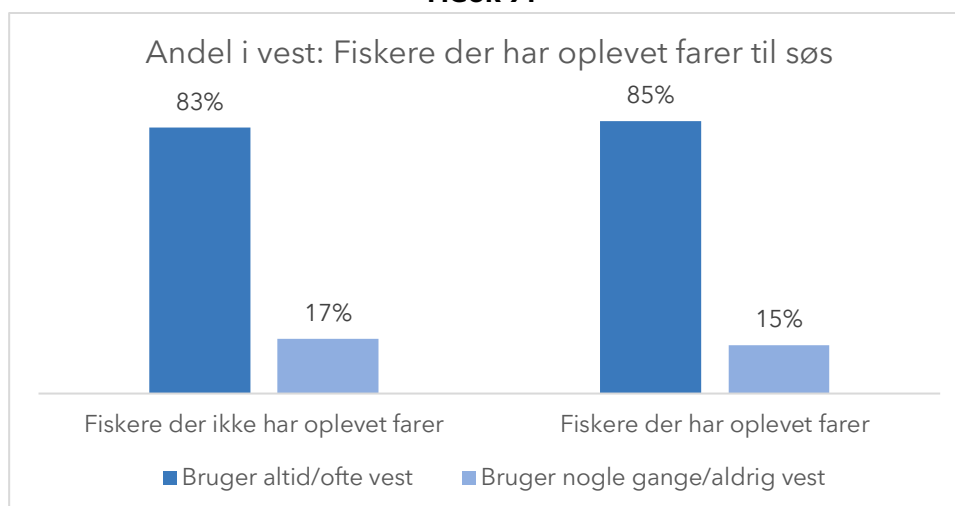

Fiskere der altid/ofte bærer vest n = 93, fiskere der nogle gange/aldrig bruger vest n = 13.

Andelen af de fiskere der kun nogle gange, sjældent eller aldrig bruger vest, der også kunne finde på at tage på vandet i hårdt vejr for at bjerge garn, er markant højere end samme andel hos de fiskere, der altid eller næsten altid har vest på. Der er altså ikke en tendens til at de samme fiskere der er dårlige til at bruge vest, er mere påpasselige på havet, snarere det omvendte.

Man kunne også forestille sig, at de fiskere, der har oplevet farer til søs, er mere opmærksomme på at bruge redningsvest, fordi de er blevet skræmt af situationen. Det tyder dog ikke på, at de fiskere, der har oplevet farer til søs i forbindelse med fritidsfiskeri, er bedre til at bruge deres vest, da der ikke er stor forskel i de to gruppers vestebrug (Figur 91).

FIGUR 91

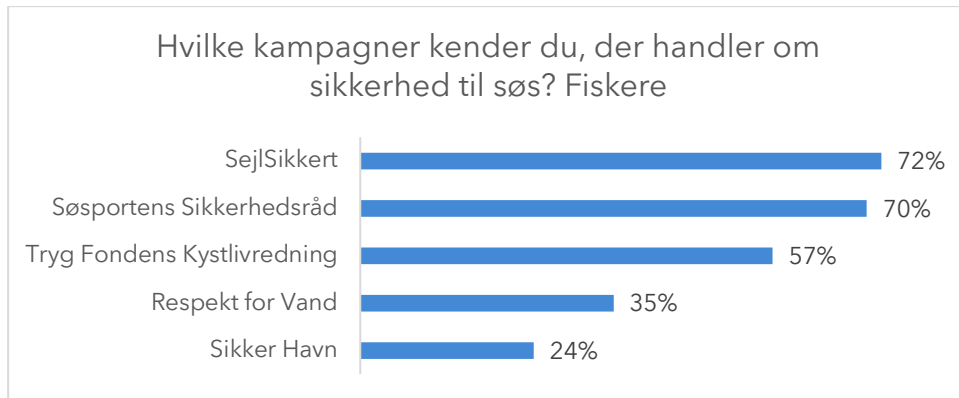

Fiskere der ikke har oplevet farer n = 77, fiskere der har oplevet farer n = 235. Note: Lavet pba. Spm. Hvilke af følgende farer til søs, har du oplevet i forbindelse med fritidsfiskeri? Ingen af ovenstående.

4.8.4 FISKERNES KENDSKAB TIL SIKKERHEDSKAMPAGNER

Blandt fiskerne er de mest kendte sikkerhedskampagner *SejlSikkert* og *Søsportens Sikkerhedsråd*. 57% af fiskerne kender *Tryg Fondens Kystlivredning*, mens kun 35% af fiskerne kender *Respekt for Vand*, grunden til at færre fiskere kender til disse kampagner kan være, at de henvender sig mere til folk på stranden og svømmere.

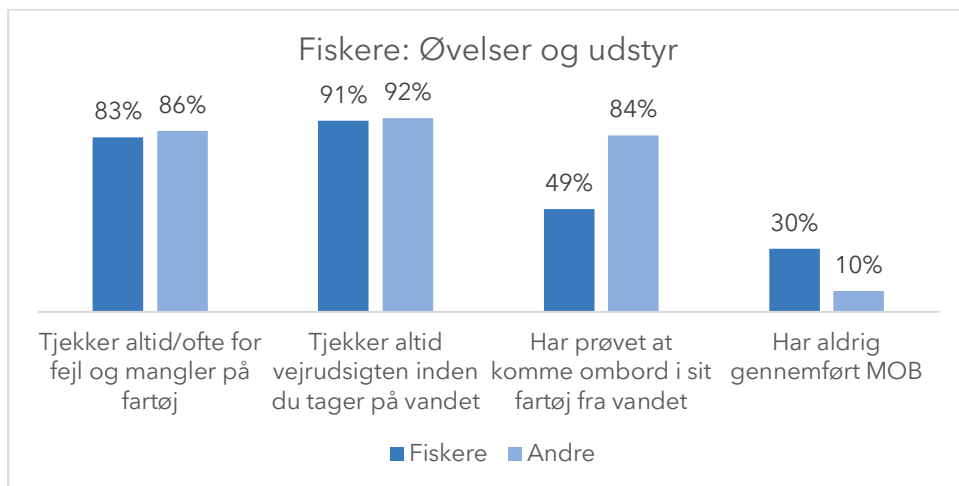
FIGUR 92

Fiskere n = 330.

4.8.5 SIKKERHEDSØVELSER OG MANGLENDE VIDEN BLANDT FISKERE

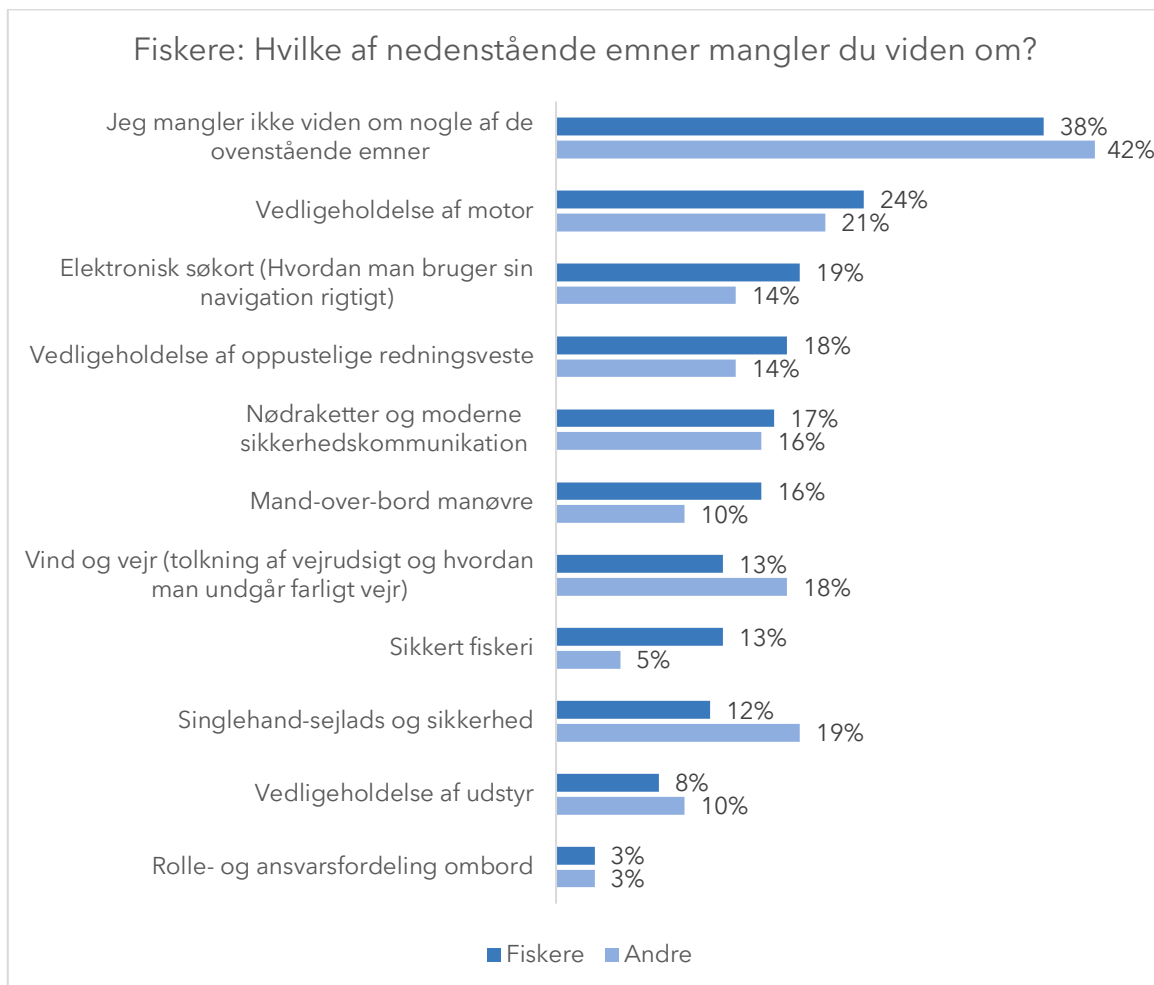
FIGUR 93

Fiskere n = 330.

Det er kun ca. halvdelen af alle fiskere (49%), der har prøvet at komme ombord i deres fartøj fra vandet og ca. en tredjedel (30%) har aldrig gennemført en mand-over-bord manøvre. Når det kommer til udførelsen af vise sikkerhedsøvelser, er fiskerne altså dårligere end de resterende grupper (sejlere, roere og vandsportsudøvere), mens de i lige så høj grad tjekker for fejl, mangler og vejrudsigten (Figur 93).

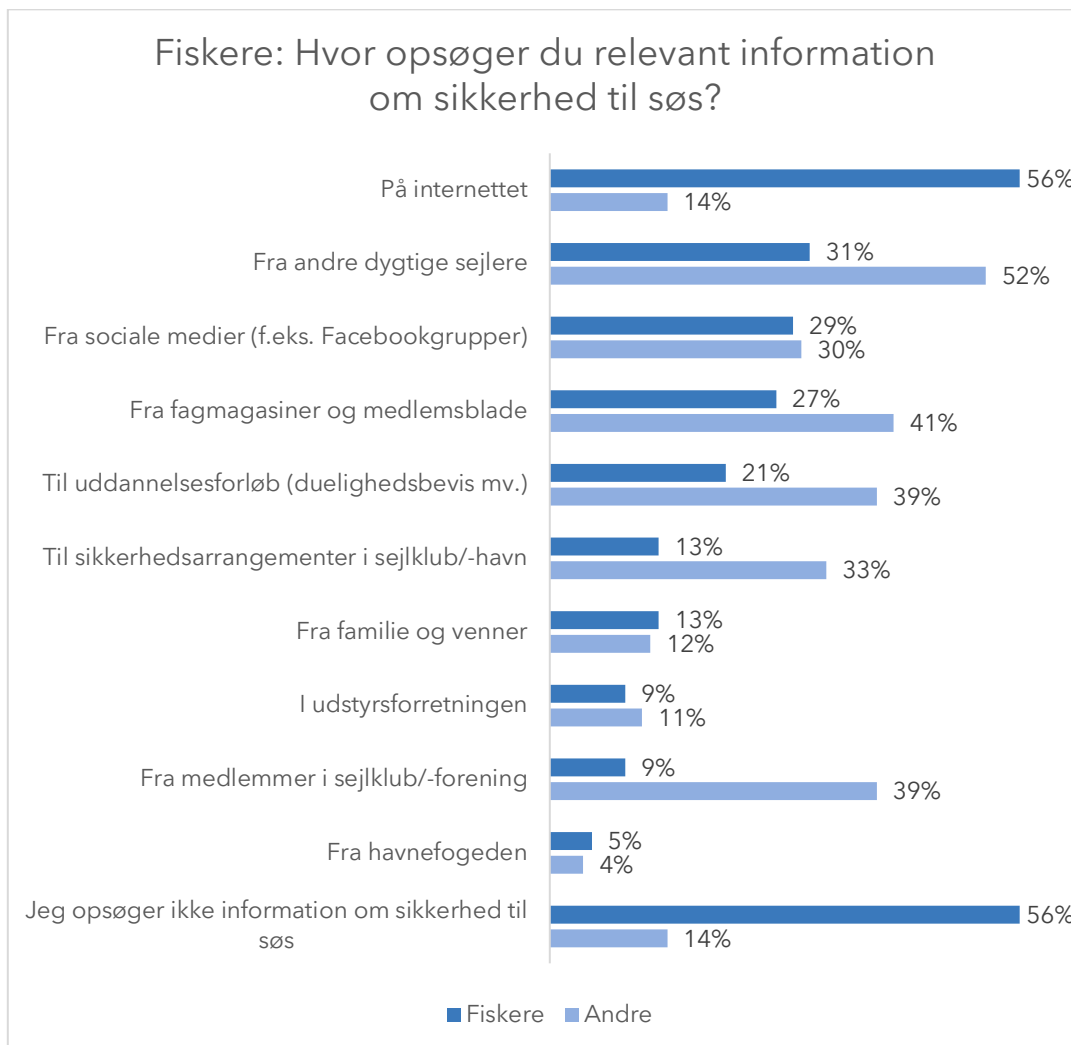
FIGUR 94

Fiskere n = 330, andre n = 2.60

De emner fiskerne mest mangler viden om er *Vedligeholdelse af motor*, *Elektronisk søkort* og *Vedligeholdelse af oppustelige redningsveste*, og der er ikke stor forskel mellem, hvilke emner fiskerne og de andre grupper mangler viden om. Man skulle tro, at dette ville afspejles i måden, hvorpå fiskerne opsøger relevant information om sikkerhed til søs, men her ses en anderledes tilgang til videns søgning end hos de andre grupper.

FIGUR 95

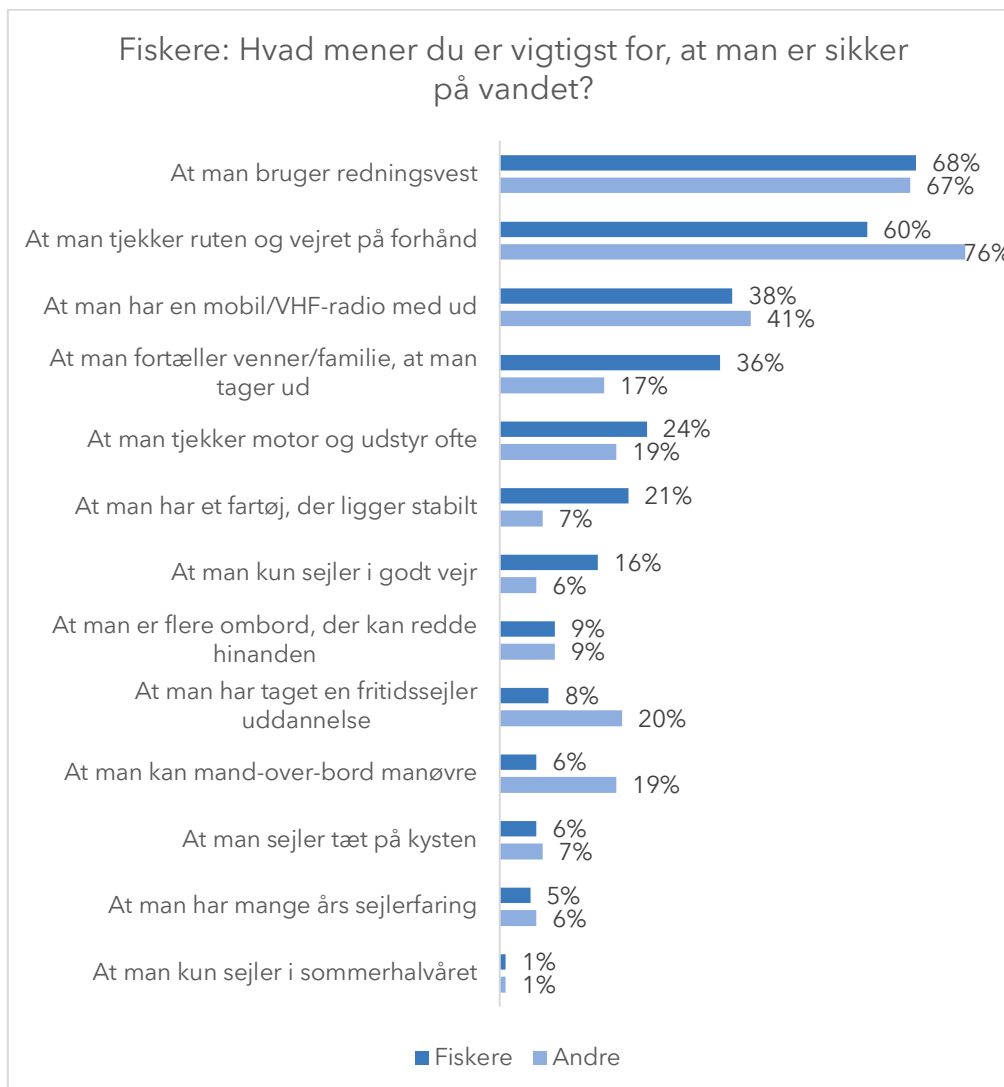

Fiskere n = 330, andre n = 2.609.

Over halvdelen af fiskerne (56%) opsøger ikke information om sikkerhed til søs, hvilket adskiller sig markant fra de andre grupper, der i langt højere grad opsøger information om sikkerhed til søs (Figur 95). Over halvdelen af fiskerne (56%) tyr til internettet, når de skal opsøge information og andelen af fiskere der bruger uddannelsesforløb, magasiner og blade, sikkerhedsarrangementer og medlemmer i sejlklubben til at opsøge information er markant lavere end hos de andre grupper. Dette tyder på, at fiskerne er en svær gruppe at nå, da der er færre af dem, der selv opsøger information, og dem der søger information om sikkerhed til søs gør det ikke gennem de samme kanaler som andre, der ellers færdes på vandet. Man kunne dog med fordel forsøge at udnytte at fiskerne i højere grad end andre grupper bruger internettet.

4.8.6 SIKKERHEDSADFÆRD BLANDT FISKERE

FIGUR 96

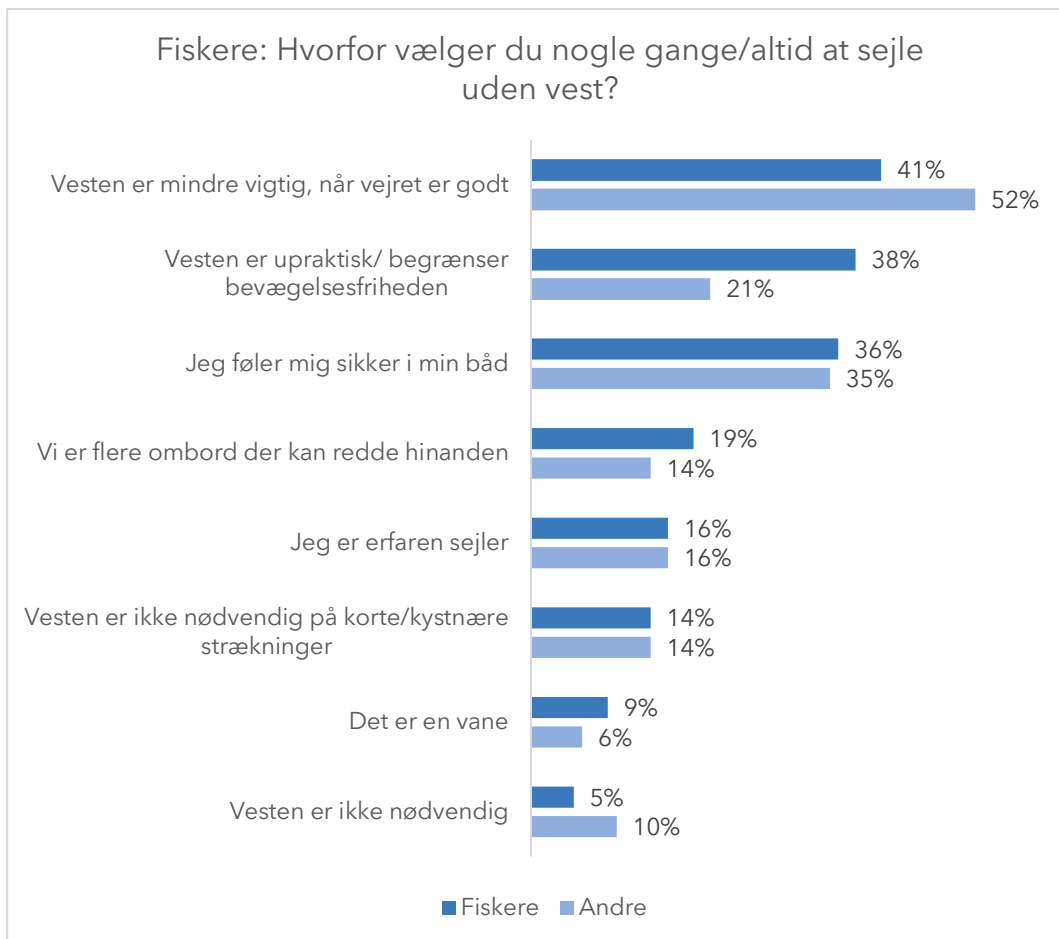
Fiskere n = 330, andre n = 2.609.

Fiskerne mener, at faktorerne: *At man bruger redningsvest*, *At man tjekker ruten og vejret på forhånd*, *At man har en mobil/VHF-radio med ud* samt *At man fortæller venner/familie, at man tager ud*, er de vigtigst for, at man er sikker på vandet. Der er dog nogle væsentlige forskelle mellem, hvad de to grupper mener er vigtigst. Blandt myterne ligger andelen af fiskere markant højere på faktorerne: *At man har et fartøj, der ligger stabilt* og *At man kun sejler i godt vejr*, samtidig med at de ligger markant lavere, når det kommer til sejlradene: *At man har taget en fritidssejler uddannelse* og *At man kan mand-over-bord manøvre*.

Dette kan være problematisk ift. fiskernes sikkerhed da andelen, der mener, at et stabilt fartøj er vigtigt, hvilket er en myte, ligger 15 procentpoint højere end andelen, der mener, at uddannelse

og MOB manøvrer er vigtigt. Derudover er det værd at bide mærke i, at over to tredjedele af fiskerne tilkendegiver, at redningsvesten er vigtig. Det tyder altså ikke på at fiskerne vælger redningsvesten fra, fordi de mener, at den ikke er vigtig, men snarere pga. andre årsager.

FIGUR 97

Fiskere n = 97, andre n = 881. Note: kun de 8 mest populære faktorer bliver vist, da de andre havde under 5% andel.

Ser man på fiskernes begrundelser for ikke at bære vest, viser Figur 97, at de fiskere, der ikke altid bruger vest, nogle gange vælger vesten fra fordi *Vesten er mindre vigtig, når vejret er godt*, *Vesten er upraktisk/begrænser bevægelsesfriheden* og *Jeg føler mig sikker i min båd*. Det viser, at fiskerne ikke er ligeglade med at bruge vest, men at flere af fiskerne har en fejlagtig forståelse af, hvornår de er sikre i deres båd, samt oplever at vesten begrænser deres bevægelighed, sandsynligvis når de skal håndtere garn og fiskestænger. Det er særligt ift. at vesten er upraktisk og/eller begrænser bevægelsesfriheden, at fiskerne adskiller sig fra de øvrige på vandet.

Det er langt fra alle fiskerne i de uddybende interview, der altid bruger vest. Flere af dem fortæller, at de synes at vesten er i vejen og kan sætte sig fast i fiskegrejet. En af fiskerne, der fisker med garn og ruser, har bevidst fravalgt at have redningsvest på, da han mener, at den udgør en

betydelig sikkerhedsrisiko for ham, da den kan sætte sig fast i garnet og trække ham ned i vandet.

Så har jeg selvfølgelig en redningsvest med ud. Jeg må indrømme, at den bruger jeg ikke når jeg fisker, fordi der er det tit værre at have den på. Der er alt for mange ting, der kan hænge fast i en redningsvest. Men den hænger på en knage indenfor i styrehuset i tilfælde af, at jeg skulle begynde at tage vand ind eller noget, så kan jeg tage den på og jeg har også en overlevelsedragt liggende i styrehuset. [...] Der er ikke noget garn er bedre til end at få fat i alt muligt. Der må ikke engang være en knap eller velcro på ærmerne eller noget som helst. Derfor er det der regntøj de laver, som vi bruger når vi fisker, sådan en anorak du tager på, så der er, hverken lynlås eller snore [...]. Den er bare helt glat [...] Hvis jeg har garn ude og jeg så driver afsted eller sejler med skruen slået til og jeg har sat et garn ud, som vejer måske 500 kilo. Hvis jeg hænger fast, så kan jeg ikke springe garnet, fordi det er jeg ikke stærk nok til, så vil det trække mig med i vandet i stedet for. Så derfor går sgu ikke at have noget på, hvor man kan hænge fast” - Fisker, kutter

Andre af fiskerne undlader at bruge vest, fordi de ikke mener, at den er nødvendig, når vejret er godt og fordi de ellers er påpasselige og forsigtige.

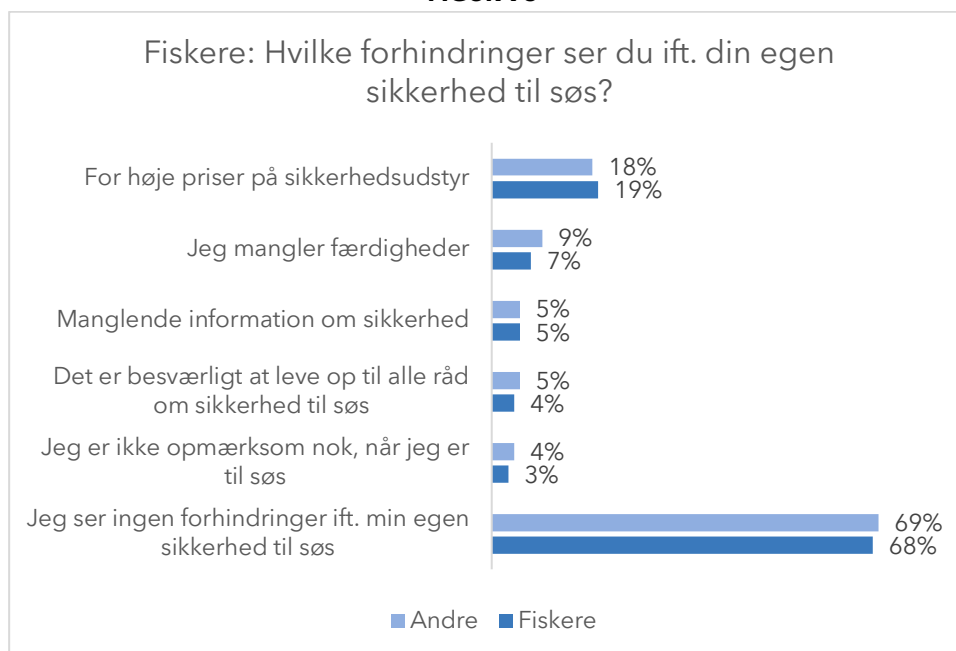

Vi har det kun [redningsvest på red.], hvis det blæser op og der er en eller anden udfordring, fordi vi sidder to ældre mænd på 60-70 år i jollen. [Vi] tager det stille og roligt. Der er en regel om, at der kun er en der står oppe i jollen ad gangen og kun, hvis man holder fast i rælingen eller den andens skulder eller et eller andet. Vi er meget forsigtige. - Fisker, jolle

I det sene efterår og om vinteren, der har jeg [redningsvest på], fordi der ved jeg godt, hvad der sker, hvis man falder i vandet. Vi er sjældent langt fra kysten og i sommermånederne kan jeg godt finde på ikke at have den på, hvis det er helt stille vejr [...] så længe det er badevandstemperatur, så går det. - Fisker, jolle m. motor

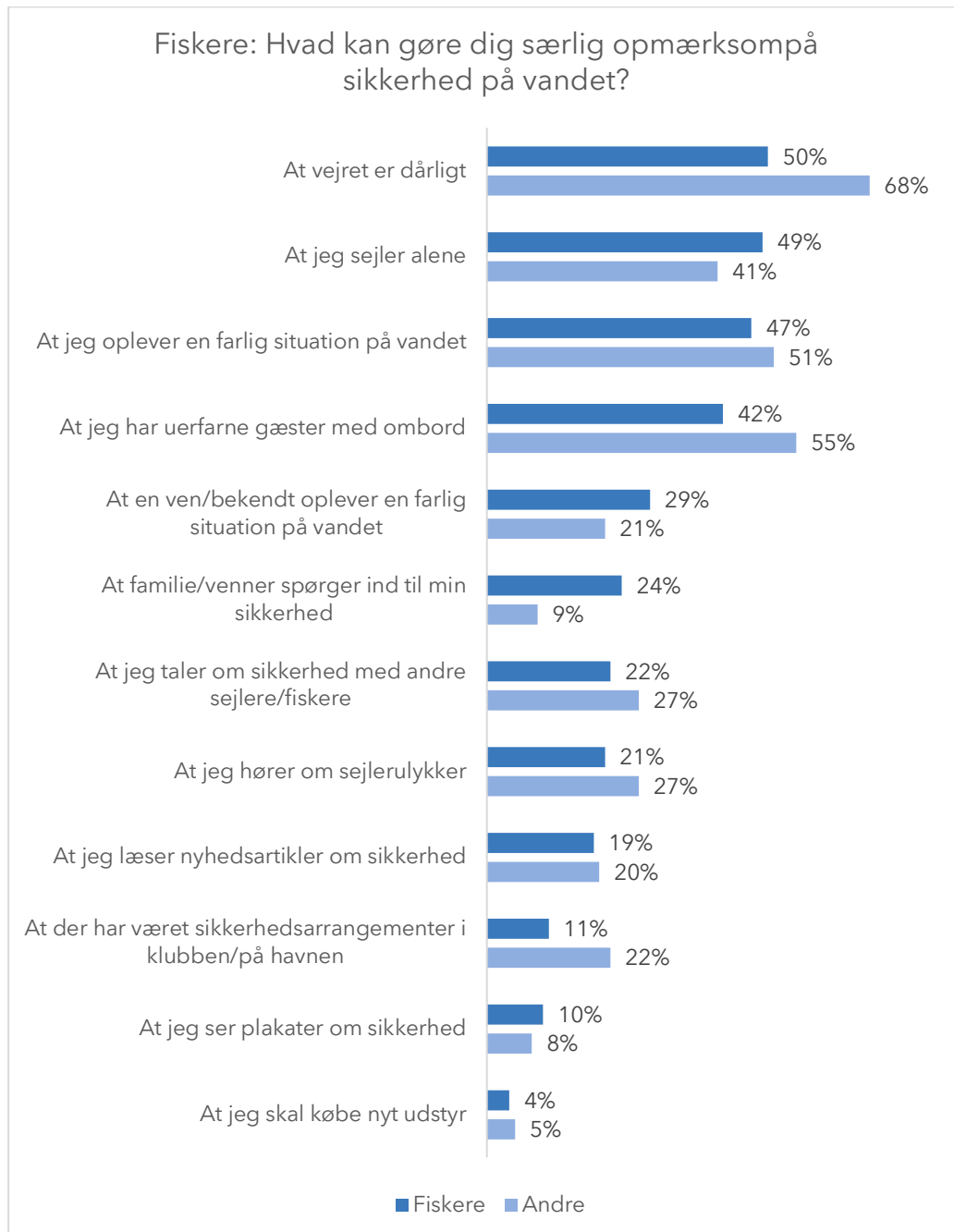
FIGUR 98

Fiskere n = 330, andre n = 2.609.

68% af fiskerne ser ingen forhindringer ift. deres egen sikkerhed til søs, selvom hver femte fisker mener, at der er for høje priser på sikkerhedsudstyr (Figur 98). Når det omhandler forhindringer ift. egen sikkerhed til søs adskiller fiskerne sig ikke særligt fra de andre grupper.

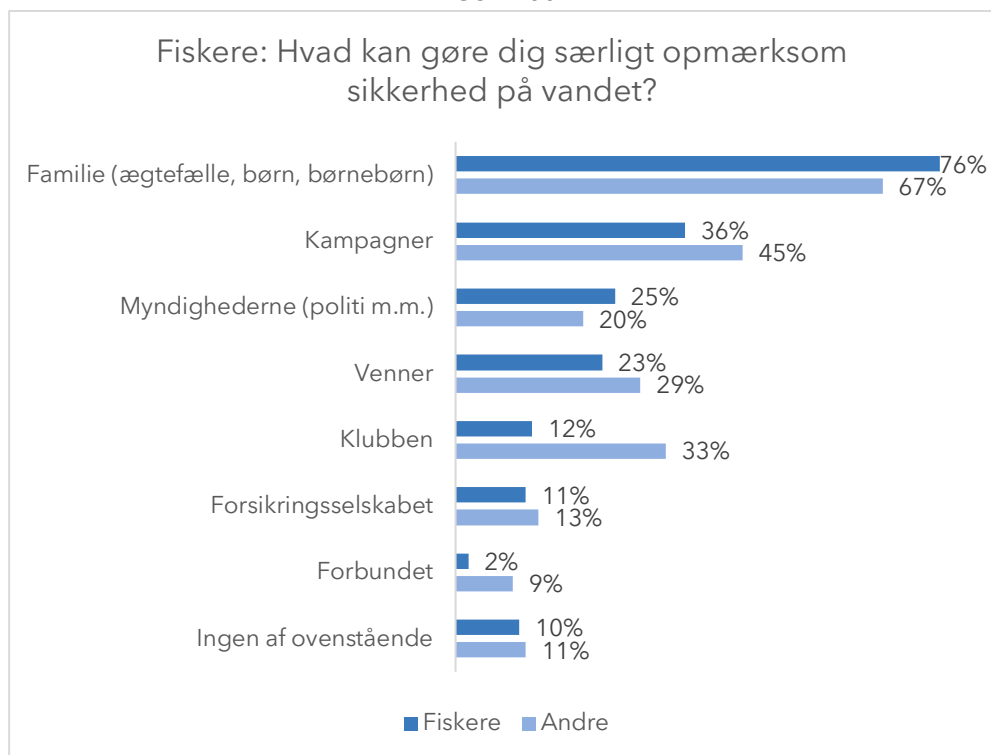
FIGUR 99

Fiskere n = 330, andre n = 2.609

Det er særligt singlehand sejlads, dårligt vejr, farlige situationer og uerfarne gæster, der kan gøre fiskerne opmærksomme på sikkerhed på vandet, her adskiller fiskerne sig ikke fra de andre grupper (Figur 99). Det er til gengæld værd at bide mærke i, at andelen af fiskere, der svarer *At familie/venner spørger ind til min sikkerhed*, er 15 procentpoint højere end blandt de andre grupper. Dette kan tyde på, at fiskerne i højere grad end andre grupper, kan blive påvirket af deres familie og venner, når det kommer til deres sikkerhed på vandet. Den samme tendens er

synlig i nedenstående Figur 100, der viser, at familien særligt kan få 76% af fiskerne til at forbedre deres sikkerhedsvaner til søs. Til gengæld lader fiskerne sig påvirke af klubben i langt lavere grad end de andre grupper.

FIGUR 100

Fiskere n = 330, andre n = 2.609.

EVALUERINGSRAPPORT - SEJLSIKKERT 2023